

Filozofija, ideologija in oblast

Po ideoloških poteh iskanja Heideggrove sproščenosti v Sloveniji

Boris Vezjak

Boris Vezjak

Filozofija, ideologija in oblast

Po ideoloških poteh iskanja Heideggrove sproščenosti v Sloveniji

Boris Vezjak

Filozofija, ideologija in oblast:

po ideoloških poteh iskanja Heideggrove sproščenosti v Sloveniji

Zbirka Fragmenti slovenske družbene patologije

Izdalo Društvo za razvoj humanistike

Oblikovanje naslovnice Boris Vezjak

Fotografiji na naslovnici Martin Heidegger (Willy Pragher, W 134 Nr. 060678b - Hausen: Festakt, in der Reihe, Kultusminister Storz, Prof. Heidegger, Dichtel) in Janez Janša (EPP Helsinki Congress in Finland, 7-8 November 2018), Wikimedia Commons

URL e-knjige www.vezjak.com, www.zofijini.net

Maribor 2026

To delo je objavljeno pod licenco [Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav 4.0 Mednarodna](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v
Ljubljani

[COBISS.SI-ID 274311683](https://nuk.uzd.si/COBISS.SI-ID/274311683)

ISBN 978-961-92577-9-1 (PDF)

Kazalo

(za hitro premikanje po prispevkih klikni na izbrani naslov spodaj)

Pojasnilo h knjigi	13
Uvodni esej o sproščeni Sloveniji	16
Zgodovinski kontekst in pojav »sproščenosti«.....	16
Filozofski in ideološki vidiki »sproščenosti«	17
Retorična raba in politična instrumentalizacija	18
Širše družbene implikacije.....	18
Filozofija in oblast	19
Forma mentis	20
Tri vprašanja	20
Samuel Huntington sproščene Slovenije	21
Slovenski sistem v krizi.....	23
Osvobajanje od idoloških spon	24
Novorevijaške sanje	25
Predvolilne artikulacije »sproščenosti«	26
Volitve leta 2004	29
Povolilna relaksacija	31
Filozofske korenine slovenske »Gelassenheit« in amiši.....	39

Epilog.....	41
Sproščenost danes	43
Namesto sproščene vulgarnosti bi raje sproščeno naivnost.....	44
Sproščeni Pahor o nesproščeni Sloveniji	46
Nekreativno rožljanje verig	47
Sproščeni predsednik z novinarji	49
Zver o sproščeni (cerkveni) šoli	50
Sproščena demokracija v večstrankarskem sistemu.....	51
How to do things with inverted commas.....	52
Sproščeno Gorenje	54
Vajgl in Kacin o sproščenem	55
»Sproščeno, liberalno, socialno«	56
Zakaj tudi 14 sproščenih lastovk še ne prinese pomladi.....	57
Eks-minister za razvoj za sproščeno Slovenijo	59
Tesnoba in sproščenost: nova pot bo seveda Pahorjeva.....	60
Ruplova sproščenost medijev včasih in danes	62
Rop je sproščeni Pahor	64
Nič bolj nezrelaksirana kot prej	65
Pahor kot Buridanov osel, Rop kot ponavadi sproščeno	66

Kučan za občutenje sproščenosti	67
Stanovnik: ni sproščenosti, ki jo zahteva svoboda	68
Pahor o krčevitosti kot nasprotju sproščenosti.....	69
Rupel za sproščeno življenje na Slovenskem.....	70
59 odstotno nesproščena Slovenija	71
Kučanovi nesproščeni očitki Janši	72
Duhovna prostost, sproščena Slovenija in premislek, ki je prišel tudi za avtorje sproščenosti.....	74
Damijan za sproščenega liderja za uresničitev »slovenskih sanj«	76
Pričakovano: tudi Kresalova z LDS za kritiko sproščenosti	78
Nepričakovano: novi Zbor za republiko za sproščeno Slovenijo. Z vprašajem.	79
Brbota od sproščenosti.... Bliža se nevihta.... Bliža se Zbor za republiko.... Bliža se.	80
Sproščeno, sproščeno, sproščeno.....	81
It is all about language: sproščanje jezika lahko doleti tudi najbolj vdano podanico, tako imenovano »ASK«.....	82
Mentalni presežki zborovskega sproščanja.....	84
Sproščeni identifikator in diskreditator	87
Bučar: sproščenost je objektivno stanje v družbi.....	88
Ko tudi On začne sproščeno ironizirati	89
Bog-mi-odpusti-sproščenost.....	91

Medvedja paranoja himnično sproščenih medvedjih svakov	93
Sproščena družba po Cukjatiju	95
Slavko Gaber o sproščenem janšizmu in sploščeni ekonomiji	98
Sproščevalci, ki so tajkuni postali	100
Podjetniška sproščenost potomcev slovenskega Samuela Huntingtona	101
Globoka država, globoka paranoja.....	104
Janša, Rancière in filozofi.....	106
Kako bo Pahor dosegel sproščenost? Takole... ..	111
... in takole: sproščenost je za premierja recept za frustracije	113
Pahor neostoik ali pozitivec?	116
Znova sproščeni	117
Nothing either good or bad, but reporting makes it so.....	121
Slovenska duša gre v remont	123
Morilci s peterokrako in krivda po povezavi.....	125
Komunisti so zlorabili NOB	125
Množični morilci s peterokrako	127
Od »vojne z mediji« do vojn med mediji.....	129
Recept za doseganje politične agende.....	130
Novi list pisal že prej	131

Bi morali brniško letališče preimenovati?	133
Janša v izposojevalnici: kultura življenja kot upanje za slovenstvo	134
Kultura življenja vs. kultura smrti.....	134
Prilagodljivost publiki.....	135
Nova uspešnica	135
Pionir česa je Borut Pahor? Znova o sproščenosti.....	138
Sproščena nekritičnost.....	139
In še ubijalska relativizacija	140
»Ubi žabara« in vaje v ubijanju	142
Licenca za verbalno ubijanje.....	143
Vole na kole, žabe za vabe	143
To ni opera	144
Ničelna toleranca in žabarji	146
Ubi Turčina	147
Ubi Janšu, ubi Vezjaka.....	152
»Naredimo to deželo spet sproščeno!«	155
Spomenica sproščenih o zunanjih sovražnikih in zdravstveni katarzi.....	159
Kritični do Šarca vnaprej, hvalilni do Janše	161
Kdo je Katedrala svobode?	161

Možnosti za sproščenost	162
Za kaj se zavzemajo v spomenici?	163
Več sproščanja medijev	164
Premalo in obenem preveč sproščeni: projekt sproščanja medijev 3.0	165
Novo sproščanje medijev	165
Večno vračanje prepakiranega istega.....	166
Za nove ideje sproščeni	166
Za sproščeni Zakon o medijih	167
Tri anekdote	167
Živeti kot amiši.....	168
Minister za zdravje svetuje: preveč sproščenosti škoduje zdravju.....	169
Za sproščenost spremni	171
Sproščeni Golob postaja nestrpen do medijev	172
Nestrpnost do medijev	172
Nataknenost in 61 minut.....	173
Nima podpore niti v vladi	174
Pretvarjanje glede Lindava	175
Družbena sproščenost	176
Sproščena oblast z bruseljske perspektive	177

Novi politiki, stara ideologija.....	178
Česa premier ne razume	179
Logarjeva »Platforma sodelovanja« nima stališča do hujskanja k državljanski vojni ...	180
Naivnost ali preišljenost?	180
Janševa Konvencija o prihodnosti Slovenije	181
Znova najboljši	182
Začetna praznina, ki si obeta uspeh	182
Za več sproščenosti	183
Nima mnenja o pozivih k državljanski vojni.....	184
Nevarno prazna floskula	184
Končno nič več skrivalnic: Logar ekspresno ustanavlja stranko	186
Janša razkrije dopisovanje	186
Ločitev sina od očeta	189
Menda sta težko dogovorjena	189
Vprašanje motiva	191
Nova metaforika.....	192
Pahor in Sinatra kot originala.....	192
Blef kot tretji element.....	194
Konsistenten v tem, da stranke ne bo	196

Janša in Arendt združena: o laganju in propagandi.....	198
Histerične tovarišice in ubogi revčki.....	198
Seksizem in v postelji z Jankovičem.....	199
Končna agenda protesta in prostožidarji.....	200
Janša o laganju	201
Kako priskutiti resnico	201
Načrtovano ali psihološko spontano?.....	202
Spet sproščena Slovenija	203
Ideologija na delu: Trump in Janša stavita na razum.....	204
Revolucija zdrave pameti	204
Janšev razum	205
Učitelj in učenec: primer Logar	205
Pervertirana logika.....	206
Razum ni racionalnost.....	207
Mi razumni, vi ne	207
Janša pred volitvami 2026: za sproščeno normalnost in ustavno večino razuma	208
Vseljudska pogodba in središče nacije.....	208
Intelektualna podlaga za desno mobilizacijo.....	209
Zloraba zgodovinskih dogodkov in spomina.....	210

Janša za razum, levica proti njemu.....	213
Novi politični slogani	213
Stvarni in imenski indeks	215

Pojasnilo h knjigi

Knjiga pred vami nadaljuje mojo raziskavo političnega fenomena »sproščenosti«, ki se je v slovenski družbi v nekem trenutku zasedral kot ključni označevalec novega političnega žargona, predvsem z vzponom Janeza Janše in njegove SDS ob volitvah leta 2004. Morda je ta pojem že malce pozabljen, toda »sproščenost« v tem kontekstu ni bila le prazna beseda, bolj je bila ne čisto artikulirani ideološki projekt, diskurzivni instrument in obenem simptom širših političnih in kulturnih premikov.

Kar sledi v nadaljevanju, so nekakšne sprotne pribeležke ali kratki zapisi, ki sem jih beležil in arhiviral po začetni knjigi [Sproščena ideologija Slovencev](#) iz leta 2007. Zazdelo se mi je, da takratni elan po sproščanju države malce pojenja, povsem umiril pa se ni. Več o tem in motivaciji povem v začetnem eseju, ki sem ga postavil na začetek knjige. Na trenutke se bo zato pričujoče delo na trenutke bralo kot zbirka nepomembnih opazk, včasih tudi hudomušnih, ki je nadaljevala prvotni projekt. Zdelo se mi je, da sem analizo geneze in razraščanja tega pojma od njegovih filozofskih korenin pri Heideggrovem pojmu *die Gelassenheit* in preko političnih artikulacij znotraj Nove revije in Zbora za republiko, že podal. Da zato nimam več veliko dodati. Potem so sledile banalizacije in inflacije njegove uporabe v javnem diskurzu. V tem procesu je »sproščenost« delovala hkrati kot ideologem in prazen označevalec v političnem diskurzu, kot nosilec najrazličnejših pomenov, od gospodarske liberalizacije in deregulacije, do kulturnega konservatizma in političnega izključevanja. Prav ta semantična nedoločnost je omogočila in morda še omogoča njegovo hegemonizacijo v političnem prostoru. V pomembnem obsegu se je ta označevalec, kakor da ne bi vedeli, da gre za ideologem, začel pojavljati tudi na levem političnem polu, nikakor zgolj v humornem kontekstu.

Moji zapisi niso posvečeni le specifični politični retoriki, ampak želijo vsaj malo prispevati h kritični analizi jezika kot orodja oblasti. V letih po prvi analizi istega pojava sem opazoval, kako se tisti nekdanji zmagoviti politični označevalec po volitvah 2004 ni nikoli zares umaknil – samo umiril se je, poniknil v podtalje diskurza, da bi danes znova iskal svoje načine izraza. Morda bolj izmuzljiv, bolj razredčen, a nič manj zanimivo navzoč v svoji neartikuliranosti. Ko sem pred leti prvič pisal o sproščenosti, sem želel razumeti, kako lahko tako nedolžna beseda postane politično orožje. Danes se zdi odgovor še bolj zapleten. Sproščenost je tedaj postala način govora, mišljenja in končno – vladanja. Govorimo o diskurzu, ki obljublja osvoboditev, a hkrati disciplinira, izključuje in nadzoruje. Obljublja odprtost, a uvaja ločnice.

V imenu sproščenosti se je v Sloveniji izvajalo marsikaj: deregulacija, avtokratizacija, pritiski na medije, revizionizem zgodovine, instrumentalizacija izobraževanja in kulture. Poskušal sem ujeti trenutke, ko se je sproščenost znova znašla v središču politične igre in jo je marsikdo spet obujal v spomin, celo iz nasprotnega političnega tabora, ki ni pripadal desnici, kar dokazuje, kako malo se je ta pojem zares razumelo in mislilo. Večkrat je tudi težko precizirati, ali se pojavi kot ideologem kot preiščljivi retorični maneuver ali ne – vsekakor ne kot resnična potreba po razbremenitvi družbe. Ugotavljam lahko, da je bila opevana sproščenost ves čas tu – kot duh, ki se seli iz telesa v telo: enkrat je govoril skozi Janeza Janšo, drugič govori skozi Anžeta Logarja, tretjič skozi razne »platforme« in pozive k zdravorazumni politiki. Morda nenavaden pojem, vzet iz filozofije in iztrgan iz filozofskih kontekstov, odet v retoriko in potisnjen v propagando, je dobil nenavadno moč v javnem življenju.

Posebno opravičilo na koncu tega uvoda velja bralki in bralcu: ker je pričujoče besedilo, ki je vsem kakopak na voljo brezplačno, nastajalo v gverilskih pogojih in brez finančnih sredstev, ga naprošam za potrpežljivo presojo ob vseh pomanjkljivostih, na katere bo naletel in so povezane z lektoriranjem, grafičnim in tehničnim urejanjem ali številnimi drugimi spodrslijaji, ki jih morda nisem niti opazil ali znal popraviti, čeprav so vsi po vrsti moje delo. Prosim za prizanesljivost, ko sem se preizkušal v vseh teh vlogah, ne za odpustek glede odgovornosti, pri čemer računam na presojo, da vsebina zapisanega ob pomanjkljivi formi ni bila bistveno okrnjena.

Ker sem se včasih posredno soočal z očitki, bi rad ponovil znova: moji zapisi so nastajali na osebnem blogu, na katerem izražam zgolj svoja prepričanja in ugotovitve, ki je nekomercialne in neprofitne narave. Zanje ali urejanje strani nisem prejemal nobenega denarja, name ni vplival nihče, uporabljeni tekstovni ali slikovni material, povzet iz medijev, pa je bil namenjen zgolj analizi medijev ali družbeni kritiki, podan v ilustracijo ali kontekstualno dopolnitev lastnega besedila z namenom citiranja (51. člen Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah).

Še tehnično napotilo. Zavzeti bralec se bo lažje premikal po besedilih, ki so razvrščena po datumu nastanka, če bo kliknil na ustrezen naslov v kazalu. Če se tako odloči, seveda, saj knjiga ni namenjena klasičnemu branju od prve do zadnje strani. Imenskega ali stvarnega kazala je za vzorec in za morebitno idejo, kaj iskati; temu namenu naj služi vaš iskalnik. Nekatere povezave v besedilu verjetno več ne delujejo in so postale relikti časa. Še več prispevkov in kontekstov na temo sproščenosti je mogoče najti na moji strani [In media res](http://www.vezjak.com) (www.vezjak.com) in tudi v moji omenjeni knjigi [Sproščena ideologija Slovencev](#).

Boris Vezjak

maj 2026

Uvodni esej o sproščeni Sloveniji

Pričujoča knjiga predstavlja majhno nadaljevanje ali večjo fusnoto k moji prejšnji o »sproščenosti«, ki je v slovenskem političnem prostoru pridobila poseben pomen predvsem zaradi njegove uporabe kot enega od ključnih ideoloških in retoričnih orodij Janeza Janše in Slovenske demokratske stranke (SDS) v obdobju pred in po volitvah leta 2004. Sestavljena je iz priložnostnih zapisov, v katerih sem beležil artikulacije spontanega sproščanja v zadnjih dvajsetih letih – vsakič, ko se mi je zazdelo, da se v njih izraža ekspliciten ideološki okvir in ne kar tako. V svoji knjigi [Sproščena ideologija Slovencev: o političnih implikacijah filozofema »sproščenost«](#) (2007) sem poglobljeno analiziral pojem in poskušal umestiti v širši družbeno-politični in filozofski kontekst. Zato tokrat beležim nekatere kasnejše ideološke artikulacije sproščenosti, saj je po letu 2007 iz več razlogov diskurz o njej pretežno izzvenel. Kar je ostalo, sem poskušal arhivirati. Moj pristop je razkril, da je sproščenost postala več kot le politični slogan – postala je ideološki konstrukt, ki je obljubljal preobrazbo slovenske družbe, hkrati pa prikrival kompleksne politične in družbene implikacije. Sam sem skušal podrobno raziskati genezo, pomen in posledice tega pojma, pri čemer sem upošteval njegovo zgodovinsko ozadje, retorično rabo in ideološke razsežnosti.

Zgodovinski kontekst in pojav »sproščenosti«

Slovenska demokratska stranka je pod Janševim vodstvom leta 2004 začela volilno kampanjo pod geslom »Za sproščeno Slovenijo«. Omenjeni slogan je bil del širše politične strategije, ki je obljubljala odpravo domnevnih rigidnosti in omejitev, ki naj bi jih v slovenski družbi vsiljevale prejšnje leve vlade, povezane z dediščino socialistične Jugoslavije. Izpostavil sem že, da je »sproščenost« nastopila kot privlačen, a hkrati izmuzljiv koncept, ki je obljubljal osvoboditev od birokratskih, ideoloških in družbenih okovov, a brez jasne opredelitve, kaj to v praksi pomeni.

Pojem »sproščenost« je bil izpeljan iz idej, ki so jih v osemdesetih letih prejšnjega stoletja razvijali krogi okoli revije *Nova revija* in Zbora za republiko, zlasti pod vplivom Petra Jambreka in slovenskih heideggerjancev. Njihovi člani so zagovarjali liberalizacijo

družbe, gospodarstva in medijev, pri čemer so poudarjali potrebo po osvoboditvi od »komunistične zapuščine«. Janša je ta idejni okvir prevzel in ga prilagodil svoji politični agendi, pri čemer je »sproščenost« postala krovni pojem za promocijo desnoredinske politike, ki je obljubljala gospodarsko liberalizacijo, deregulacijo in zmanjšanje vpliva države. Vendar pa je figurirala bolj retorično orodje kot vsebinsko določen program, saj je omogočala široko interpretacijo, ki je nagovarjala različne družbene skupine – od gospodarstvenikov do posameznikov, ki so se počutili omejene v postsocialistični družbi.

Filozofski in ideološki vidiki »sproščenosti«

V svojem delu *Sproščena ideologija Slovencev* podrobno razčlenjujem »sproščenost« kot filozofem, ki presega zgolj politični slogan in se uveljavlja kot ideološki konstrukt. V nadaljevanju na kratko povzemam osnovne ugotovitve. Sproščenost je delovala kot prazni označevalec, ki je omogočal projekcijo različnih želja in pričakovanj – tudi v novem zborniku leta 2025 se zdi, da se Janša znova vrača k njej. V lacanovskem smislu bi lahko rekli, da je »sproščenost« delovala kot »objet petit a« – nekaj, kar obljublja izpolnitev, a ostaja nedosegljivo in nedefinirano. To je omogočilo Janši in SDS, da so pojem uporabili za mobilizacijo volivcev, ne da bi morali natančno specificirati, kaj »sproščenost« pravzaprav pomeni.

»Sproščenost« je bila močno povezana z neoliberalno ideologijo, ki je v Sloveniji v začetku 21. stoletja pridobivala na moči. Obljuba sproščene družbe je implicirala deregulacijo gospodarstva, privatizacijo javnih storitev (zlasti šolstva in zdravstva) ter zmanjšanje vpliva države na posameznikovo življenje. Takšna ideologija je pogosto prikrivala resnične namene, kot so povečanje vpliva politične desnice na medije, kulturo in druge družbene podsisteme. »Sproščenost« je tako postala orodje za legitimizacijo političnih posegov v institucije, ki so bile zaznane kot »leve« ali »komunistične«.

Poleg tega sem takrat izpostavljajal paradoks »sproščenosti«: čeprav je bila predstavljena kot osvobajajoča ideja, je pogosto vodila v povečanje političnih in družbenih napetosti. Namesto sprostitev je Janševa politika pogosto spodbujala polarizacijo, saj je »sproščenost« implicirala izključevanje tistih, ki se niso strinjali z vizijo SDS. V svoji prvi knjigi navajam primere, kjer so bili kritični novinarji, intelektualci in nevladne

organizacije označeni kot nasprotniki »sproščenosti«, kar je vodilo v diskreditacije in celo grožnje.

Retorična raba in politična instrumentalizacija

Janša je v svojih govorih »sproščenost« povezoval z gospodarsko rastjo, svobodo govora in odpravo birokratskih ovir, kar je privlačilo volivce, ki so si želeli sprememb. Kmalu se je pokazalo, da je bil pojem uporabljen za prikrivanje avtoritarnih tendenc, kot so pritiski na medije in poskusi političnega nadzora nad neodvisnimi institucijami.

Hkrati je »sproščenost« služila kot orodje za diskreditacijo političnih nasprotnikov. Tisti, ki se niso strinjali z vizijo »sproščene Slovenije«, so bili pogosto označeni kot zastareli, komunistični ali celo protidržavni. Ta retorična strategija je omogočila Janši, da je ustvaril vtis, da je njegova politika edina pot do moderne in uspešne Slovenije, medtem ko so nasprotniki veljali za ovire na tej poti. S tem je nastala osnova za populistično retoriko, ki deli družbo na »mi« (sproščeni, napredni) in »oni« (nesproščeni, zaostali).

Širše družbene implikacije

»Sproščenost« presega zgolj kritiko neke politike in se dotika širših vprašanj o naravi političnega diskurza v Sloveniji, saj je primer, kako lahko navidez nedolžen pojem postane orodje za ideološko manipulacijo. Bila je uporabljena za ustvarjanje občutka enotnosti in skupnega cilja, hkrati pa je prikrivala razlike v interesih med različnimi družbenimi skupinami. Na primer, medtem ko je bila »sproščenost« privlačna za gospodarstvenike, ki so si želeli manj regulacije, je za navadne državljane pogosto pomenila negotovost zaradi privatizacije javnih storitev.

Obenem je prispevala k eroziji medijske avtonomije in svobode govora. V obdobju Janševe vlade (2004–2008) so bili mediji podvrženi pritiskom, kritični novinarji pa so bili pogosto tarča diskreditacij. Čeprav je pojem »sproščenost« dosegel vrhunec priljubljenosti v obdobju 2004–2008, njegova zapuščina ostaja relevantna. Pojem je bil znova oživljen, na primer v kampanji in delovanju Anžeta Logarja, ki je kot član SDS in ustanovitelj Platforme sodelovanja poudarjal »sproščeno, odprto in zdravorazumsko Slovenijo«. To kaže, da je »sproščenost« ostala del ideološkega arzenala desnice, ki še

naprej uporablja ta koncept za mobilizacijo volivcev. Zato jo lahko jemljemo za primer, kako lahko politični diskurz izrablja abstraktne in privlačne pojme za doseganje specifičnih političnih ciljev.

Filozofija in oblast

V tem uvodu se opiram na besedilo z naslovom »Filozofija in oblast: o sproščenosti kot političnem programu prihodnje Slovenije«, objavljenem v »Poročilu Skupine za spremljanje nestrpnosti 04«. Pred davnimi leti je Janša romantično zapisal: »To človek občuti. Veter sprememb je nekaj, kar se te dotakne, te polni in vodi.« Bilo bi prvovrstno presenečenje, če pohod nove slovenske oblasti leta 2004 ne bi spremljal obvezen alternativni ideološki okvir. Ne le širša javnost in civilna družba, tudi politična levica je že v času predvolilnega pohoda, pospremljenega z »novim žargonom« desnice, pri nasprotnem taboru nemočno detektirala populizem v raznoraznih variacijah nestrpnosti, ksenofobije, antiintelektualizma, antifeminizma, ki pa pričakovano želi v času volitev vedno znova nastopiti tudi z drugačnim, človeško prijaznim obrazom, s stereotipi domačijskosti, tradicionalizmi, miti, s skrbjo za malega človeka. Ideologija se najlažje razbira skozi diskurzivne prakse in včasih nam je v pomoč že analiza samega govora. Tudi državnozborske volitve oktobra 2004, ki so se v Sloveniji uskladile in sovpadle z menjavo etablirane politične orientacije širših dimenzij, so naplavile zelo unikatno uporabljen in predstavljen slogan, na katerega mobilizacijski potencial je očitno vsaj del ideologov desnice stavil. Slovenija da je premalo sproščena, zveni spoznanje, kar še posebej velja za slovenski narod.

»Sproščenost« je, ne glede na neekspliciranost kot diagnosticirajoči koncept postala imanentni del političnega diskurza nove oblasti ob volitvah in takšen diskurz kar traja. Vladajoča garnitura ga je in ga še zmerom predstavlja kot del svojega političnega programa, tudi čisto vsebinskih orientacij. A tu nastopi težava: nerodnost njegove rabe je v tem, da ni natančno določljiva, še posebej ne, če jo merimo z nakazano težo in pomenom, ki mu ga pridodajajo njegovi snovalci, tuintam premešanim s čisto vsakodnevno rabo. Ob pričakovanih drugih, recimo nacionalnih mitih, diskurzu o slovenski nacionalni substanci, logičnih nesmislih tipa »nestrpnost do osamosvojitve«, »ksenofobija do slovenstva«, je »sproščanje« postalo osrednji, lahko bi rekli kar prvi označevalec ali marker za obljubljene spremembe v volilnem času. Slovenstvo potrebuje sprostitev, so nam dejali, in spremembe jo morajo omogočiti.

Forma mentis

Kakšen status naj bi takšen projekt takrat imel, je še vedno neodgovorjeno vprašanje. Je to posebna zaželena »forma mentis«, ki bo čudežno spremenila Slovence, je mogoče kaj več kot bodrilo, volilni slogan?¹ V pričujoče besedilu želim pokazati, da njene artikulacije in pripisana teža bistveno presegajo takšno razumevanje. Pomeni namreč tudi vsebinsko in konceptualno predrugačitev nove oblasti. Takšna programska vizija pa se je naslonila na domnevno avtoeksplikativnost izraza. Sproščanje je sicer navidezno utečen koncept, ki ga poznajo kulturniki iz znamenite številke »Sproščena Slovenija - obračun za prihodnost« (Nova revija, 1999), v katerem so novorevijaški razumniki poskušali obračunati s finančnim, medijskim, ekonomskim in predvsem ideološkom monopolom LDS in komunistične klike. Ob tej programski zbirki člankov, ki je postala nekakšen manifest »pomladnikov«, sta tu še apel »Ura evropske resnice za Slovenijo« in kasnejša pobuda »Nekaj je treba storiti«. Verbalizmi o sprostitvi Slovenije so dosegli svoj vrhunec, ko je isti krog intelektualcev ob podpori treh strank, SDS, NSi in SLS, na ljubljanskem Kongresnem trgu 25. septembra 2004 organiziral svoje družabno srečanje (za nasprotnike okarakteriziran kot »miting resnice«), le teden pred volitvami, pod sloganom »Za sproščeno Slovenijo«. Pred tem so pobudniki javnost prepričevali o nujnosti politične preobrazbe Slovenije, pasteh korupcije in vulgoliberalizma na treh zaporednih seansah: na zborovanju v Ljubljani, Mariboru in Kopru. Koncept se je po prevzemu oblasti razširil še na vladne organe, ministrstva, v parlament, vzporedno pa ga v letu 2005 obujajo tudi še vedno aktivni člani civilnodružbenega »Zbora za republiko«.

Tri vprašanja

V preteklosti sem zasledoval naslednja tri interpretativna branja pri razlagi tega političnega fenomena: (1) sproščanje je ideološki in tudi volilni slogan, s katerim si je politična desnica na državnozborskih volitvah 2004 prvič v samostojni državi uspešno utrla pot do oblasti; (2) sproščanje je relativno nereflektiran koncept političnega poziva in ena od oblik kulturnega buditeljstva, s katero desni intelektualci diagnosticirajo in

¹ Z marketinškega zornega kota so nam pred volitvami na enak način opisali tudi tovrstne vtise z reklamnih panojev: »Tako kot tiste face, ki so vse prej, le sproščene zagotovo ne, ki pravzaprav tudi stranka na kandidatni listi niso, pa nam, le kdo jim bo verjel, ponujajo – sproščeno Slovenijo.« (Jure Apih, »Predvolilni marketing«, Delo, 27.09.2004)

opisujejo stanje v »slovenskem nacionalnem sistemu« (Jambrek) in z njim opisujejo družbene, psihološke, ekonomske, politične in druge dogodke; (3) sproščanje je izvorno filozofski koncept, ki ga intelektualna desnica okoli Nove revije nekritično prevzema in namesto na podlagi izvirnega Heideggrovega pojmovanja arbitrarno nadgrajuje za trenutne politične potrebe mobilizacije ljudi in razlage stanja v družbi, kulturi, medijih, ekonomiji in podobno.²

Zagovarjal sem tezo, da je med tremi branji funkcije sproščanja (ideologija, buditeljstvo, filozofem) nemogoče strogo potegniti mejo ločnico in da nakazane rabe pojma ne kažejo na njeno specifično artikuliranost, prej nasprotno. Nadalje bom implicite postavil vprašanje po tem, kakšno zaslombo za negativne učinke utegne ponujati sproščanje: za vedno zaželeno politične in druge spremembe v smer drugačnih, manj permisivnih in manj demokratičnih vrednot, za uvajanje političnega ekskluzivizma ali celo za sproščanje »energij« (sic!) v smislu porajanja konfliktnih, netolerantnih, diskriminativnih in podobnih oblik družbenega nasilja, ločevanja in segregacije?

Samuel Huntington sproščene Slovenije

S temi besedami je pod istim naslovom novinarka menda kar po resnici opisala dr. Petra Jambreka, idejnega tvorca Zbora za republiko in programa sproščanja Slovenije.³ Umestitev Slovenije v evropski in svetovni prostor je ključna in z mejami civilizacij, ne le spopadi med njimi, se ubada tudi Jambrek. Zato je ameriškega profesorja obilno citiral in nadgrajeval tudi v svojem inavguralnem nagovoru »Zbora za republiko« 23. junija 2004. Huntington, menda je sredi sedemdesetih sedel v sosednji pisarni ob Jambreku na Harvardu, mu je dal misliti, priznava novinarki, saj da je Slovenija v neposredni bližini sečišča zahodne, pravoslavne in islamske civilizacije, zato po njegovem njena varnost ni

² Na nekatera od omenjenih branj sem opozoril že v svojem časopisnem članku. Prim. Boris Vežjak, »Zrelaksirana Slovenija«, Večer, 12. 2. 2005.

³ Primerjaj portret dr. Petra Jambreka v »Večeru« pod naslovom »Samuel Huntington sproščene Slovenije«, Večer, 14. 3. 2005, avtorice Vanesse Čokl.

samoumevna. Kot pravi, je naša republika branik »vzhodne meje zahodne civilizacije«, v katero se prišteva.⁴

Za razumevanje potrebe po diagnozi stanja duha in »slovenskega nacionalnega sistema«, kot temu pravi Jambrek, pa si je potrebno predočiti tudi anamnezo takšnega stanja. Njegov programski nagovor je izhajal iz spoznanja krize »slovenske substance«:

»Najvažnejša in najbolj krizna značilnost letošnjega položaja slovenskega naroda in slovenske države postaja temeljno, odprto in problematično vprašanje nacionalne, narodne, torej slovenske substance Republike Slovenije.«⁵

Ni jasno, ali je Jambrek tu mislil na »slovenskost« kot poseben predikat (atribut) substance, ki to substanco Republike Slovenije razlikuje od drugih, neslovenskih, kar nedvomno vodi do vprašanja njene pristnosti, »pravšnje slovenskosti«, ali pa je mogoče s »slovenski« mišljen nebistveni predikat substance. Toda kot eden vidnih intelektualcev iz kroga Nove revije in idejni vodja »Zbora za republiko«, ki je uspel pod znamko »civilnodružbene pobude« ustoličevati novo Janševo oblast, je hkrati prav Jambrek tudi najpomembnejši nosilec in inseminator diskurza o sproščanju. Njegove artikulacije tega pojma so kot najpogostejše za analizo najbolj dragocene, pri čemer se naslanjajo na prepoznano akutno stanje v slovenski družbi. Pot sproščanja je zanj neposredno proces ozdravitve, na kar kaže primerjava z »uroborosom«. V svojem omenjenem inavguralnem nagovoru zgodovinsko situacijo opiše tudi takole:

»V sedemdesetih in v osemdesetih letih prejšnjega stoletja je imel slovenski socialni sistem – v prispodobi povedano – podobo uroborosa, torej starožitnega emblema, na katerem je upodobljena kača, ki grize svoj lastni rep. Uroboros je predstavljal moč, ki samo sebe večno obnavlja in uničuje. V krog zvito kačje telo, ki se zmerom vrača v lastni

⁴ Prav tam.

⁵ Peter Jambrek, »Nekaj predlogov za obnovo slovenskega nacionalnega programa«, Razprava na javni tribuni Zbora za republiko 23. junija 2004. Dostopno na spletnem naslovu: www.zborzarepubliko.com/prispevki/jambrek.pdf. Isti članek je objavljen tudi v zborniku »Slovinci v lastni državi enakih možnosti«, ki ga sestavljajo prispevki posameznih nastopajočih na Zboru za republiko. Primerjaj Peter Jambrek, »Sproščenost naroda za samoodločbo in za mednarodno odprtost«, v *Slovinci v lastni državi enakih možnosti*, ur. Peter Jambrek in Dimitrij Rupel, 19-43. Ljubljana: Nova revija, 2004.

krožni objem, upodablja samo-uničevalni sistem. Letošnji čas ni uroboričen, označuje ga kakovost krize: Starogrški glagol *krino* je imel pomen »razločevanja«, »izbora« in »sodbe.« Kriza je torej proces, ki se konča s smrtjo ali katarzo – v najboljšem primeru torej z določenim prečiščenjem, ki zaradi delujočega imunskega sistema usposobi organizem za višjo obliko in način funkcioniranja. Obstajajo znamenja, ki opravičujejo upanja, da se bo sedanja kriza razrešila z ozdravljenjem slovenskega nacionalnega sistema.«⁶

Slovenski sistem v krizi

Slovenski sistem se je torej znašel v krizi in kriza tu pomeni bolezen, a tudi možnost izbora. Simbolika samogrizeče se kače, zvite v krog, pa presenetljivo ne govori o »neskončnem vračanju enega in istega«, o nietzschejanski kvaliteti zaprtosti »večnega« krogotoka in nepresegljivosti, temveč prav nasprotno, o končnosti in smrti. Znamenja, ki se nakazujejo, kažejo na ozdravitev. Preseganje bolnega uroboričnega stanja razume Jambrek neposredno na podlagi sprostitev in smeli bi sklepati, da tudi vlogo svojega programa in sebe razume kot terapevtsko. Reminiscence so pri njem jasne in določne. Pri razlagi svoje diagnoze stanja se sklicuje na umrlega prijatelja Rudija Šeliga, ki da je »izumil« naslov zbornika »Sproščena Slovenija.«, pri čemer citira njegov prispevek, ko ta govori o utopiji iz osemdesetih let:

»Mislili smo in govorili, kako bo samostojna, suverena država skozi očiščenje in pomlajenje omogočila sprostitev zavrtosti človeka na Slovenskem in ga osvobodila ukleščenosti v ideološke spono...Med današnjo stvarnostjo... in utopijo je prostor možnega. Ne samo prostor, to so prostrana medprostorja, ki pripadajo politiki, ki hoče in če hoče biti kaj več, kot je, se pravi bojno polje za oblast...«.⁷

Slovenski človek se je torej znašel v krizi zavrtosti in ukleščenosti, iz katere ga bodo pripeljali procesi očiščenja in pomlajenja. Jambrek nato spomni na skupen predlog novega oblikovanja ljudskega soglasja o dokončnem prelomu s sedanjo krizo inštitucij in organov slovenske države in države kot celote in za novo osredotočenje politične volje

⁶ Prav tam.

⁷ Prav tam.

na podlagi takega soglasja.«⁸ Nato ugotavlja, da je »še čas, čeprav zadnji čas, za oblikovanje takega soglasja in za sprostitev«. Kot v času slovenske pomladi naj zato pride do sklepnega dejanja, ko »naj bi Slovenija sproščena in kot enakopravni subjekt sklenila pogodbo z Evropo«.⁹

Osvobajanje od idoloških spon

Poziv k sproščanju zavrtosti človeka, ki se bo v »Zboru za republiko« navezal na izročilo Nove revije in njene programske cilje, se tu bere kot imaginarno osvobajanje ideoloških spon in odpiranje Evropi. Jambrek ga razume ko smiselno nadaljevanje teženj po »slovenskem nacionalnem programu« in razume zadnjo fazo kot tisto sklepno ob več kot desetletnih prizadevanjih po slovenski državi. Kot prvo fazo izpostavi zbornik Nove revije z naslovom »Samostojna Slovenija«, ki izide marca 1990. Ta po njegovem ta prinaša pregled, zgostitev in poziv za nadaljevanje »narodno osvobodilnega procesa osemdesetih let« in pomeni smiselno nadaljevanje »Prispevkov za slovenski nacionalni program« iz leta 1987. Na začetek knjige sta postavljena programska izjava uredništva ter Deklaracija o slovenski samoodločbi, ki jo je podpisalo pet slovenskih političnih strank članic Združene opozicije Slovenije (DEMOS-a).

Naslednja faza je po njegovem vsebovana in predstavljena v zborniku z naslovom »Slovinci in prihodnost«, ki je izšel leta 1993. Vsebovala je uredniški uvod z značilnim naslovom »Premislek o položaju Slovencev po osamosvojitvi«, večina prispevkov pa analizira položaj slovenskega naroda v lastni državi, pa tudi položaj, ki ga je določalo prvo, najbolj mučno obdobje »tranzicije«. Najpomembnejši za razumevanje dogodkov v letu 2004 pa je zbornik »Sproščena Slovenija«, ki izide leta 1999 in »predstavlja kritično

⁸ Prav tam.

⁹ Jambrek spregovori tudi o tem, da je »nacionalni interes«, za katerega se zavzema on, označen za nelegitimnega, ksenofobnega, nacionalističnega: »Če aktualna oblast tega ravnotežja ne išče, če je zanjo nasprotno nacionalni interes Slovencev nelegitimen, če je njegovo upoštevanje ideološko a priori ocenjeno za ksenofobno, nacionalistično, šovinistično, netolerantno, neevropsko, ali celo rasistično in fašistično, potem je taka oblast v težavah, ker ne razume in ne upošteva temeljnega načela demokratičnosti slovenske republike.« (Prav tam) Je potemtakem koncept sproščenosti že omogočil ravnanje, ki ga Jambrek prepoznava kot takšnega in ki pride v uporabo kot (naknadna) legitimacija vseh dejanj, ki jih je desnica bila deležna pod opisi ksenofobije, nacionalizma, nestrpnosti ipd.?

analizo slovenske tranzicije od prvih svobodnih parlamentarnih volitev aprila 1990 do predvolilnega časa jeseni 2000«. ¹⁰ Zadnje navedeni zbornik zaključuje obračun za prihodnost, ki ga sestavljata opredelitev odprtih vprašanj ter programske točke. V slednjih je bilo med drugim zapisano, ponavlja Jambrek, »da je današnja slovenska država na dobri poti, da postane podobno parazitska, kot so bile vse dosedanje, ki so nam v interesu tujcev vladale stoletja, da je aktualno vprašanje, ali ta država ni postala orodje v službi maloštevilnih krogov politično in finančno privilegiranih ljudi brez vesti in vizije, in da kontinuiteta in restavracija starega režima v novi preobledi ni združljiva z evropskim pojmovanjem pristne demokracije, z dejavno pravno državo in s spoštovanjem človekovih pravic.« ¹¹ Takšno stanje zahteva od podpisnikov novo »oblikovanje ljudskega soglasja o dokončnem prelomu s sedanjo krizo inštitucij in organov slovenske države in države kot celote in za novo osredotočenje politične volje na podlagi takega soglasja.« ¹²

Novorevijaške sanje

V takšnem položaju smo se torej znašli v času volitev 2004, je menil Jambrek v juniju istega leta, le nekaj mesecev pred volitvami. »Posebna novost zadnjih let je postala okostenelost, demokratična neodzivnost in birokratska odtujenost vladnih strank. Omenjena nesposobnost vladajočega slovenskega političnega razreda, da odrazi in predstavlja žive interese volilnega telesa, poraja in se kaže v samostojnem oblikovanju

¹⁰ Prav tam.

¹¹ Prav tam.

¹² Jambrek v omenjenem zborniku ocenjuje, da je čas po osamosvojitvi čas »začasne sprostitev« (str. 11). Ta čas ni božanski čas popolne realizacije, kajti »plebiscit in ustava sta bila izglasovana okoli božičnih dni leta 1990 in 1991. Prispodobi uresničenih sanj in božjega daru se torej kar vsiljujeta. Toliko o simbolnem pomenu prispodobe«. (Prav tam) Jambrekova z božjo voljo podprta ocena znova izhaja iz ocene zavrtosti duhovne in gospodarske podobe Slovenije, zato je »izziv današnjega časa vsestranska sprostitev ustvarjalnih pobud in energij« (str. 24). Prim. Peter Jambrek, »Čigava je slovenska država?«, v *Sproščena Slovenija: obračun za prihodnost* (Ljubljana: Nova revija, 1999).

ljudske volje na razne načine izven etabrirane režimske strukture, zlasti s pobudami in glasovanjem na referendumih ter z nastajanjem novih političnih organizacij ali zvez.«¹³

Ne preseneča torej, če je iz zapisanih programskih izhodišč novorevijaških razumnikov iz naštetih zbornikov nastal »zbor«, ki se mu je po tej plati pridružil ne le Janez Janša, tedanji vodja opozicije in prvak SDS, temveč najbolj vidno tudi zunanji minister LDS-ove vlade dr. Dimitrij Rupel, čigar prehod med svoje prijatelje iz kroga Nove revije in neskrto simpatiziranje s tedanjim prvakom opozicije je v juniju 2004 dokončno simbolično zaznamovalo razkorak med dvema političnima opcijama na prihajajočih jesenskih volitvah. Jambrekova reaktualizacija starih novorevijaških sanj po nadaljevanju »nacionalnega programa« (karkoli že ta pomeni) je prebudila tudi druge slovenske razumnike, da so začutili narodnobuditeljsko priložnost in se uglasili z Janševimi predvolilnimi parolami o korupciji, klientelizmu in nevarnosti, v kateri se je Slovenija pod vladavino LDS menda znašla. »Zbor za republiko« je zato na točki, ko republiki Sloveniji še nikoli ni kazalo bolje (po vstopu v NATO, vstopu v EU, dobri gospodarski rasti in v vseh pogledih pozitivni umeščenosti v evropski politični in ekonomski prostor) nenadoma uvidel ogroženost »nacionalne substance« in temu ustrezno igral na karto zaskrbljenosti za prihodnost republike.¹⁴

Predvolilne artikulacije »sproščenosti«

Ob Jambrekovih »uradnih« stališčih so zato skorajda nepresenetljivo mnogotere javne rabe »sproščenosti« v mesecih pred volitvami postale nepregledne in verjetno prekašale običajne nepolitične in nefilozofske kontekste: sprostitvene učinke telovadbe in navodila fitnes učiteljev, vaje iz joge ali tai chia. Absolutna protagonista diskurzivnega uvajanja sproščanja v svetovni nazor in politiko sta ob Jambreku gotovo še dr. Dimitrij Rupel in

¹³ Prav tam.

¹⁴ Janša je v svojem govoru na Zboru opozoril na neskladnost med »spontanim občutenjem posameznikov« in »vrednostnim središčem nacije«. Sintagmo »središče nacije« ponovi še nekajkrat, a ocena tega, kaj mu pomeni, bi bila tvegana. Prim. Janez Janša, »Na poti k Sloveniji enakih možnosti«, v *Slovensci v lastni državi enakih možnosti*, ur. Peter Jambreč in Dimitrij Rupel, 138. Ljubljana: Nova revija, 2004.

dr. Spomenka Hribar. Prvi je kot zunanji minister po tistem, ko mu je tedanji premier Anton Rop zaradi nenehnega koketiranja z desnico in prebega v ustanovljeni »Zbor za republiko« končno jezno »obljubil« odstavitev, v intervjuju za »Delo« kritiziral vladavino svoje stranke, torej LDS: »Liberalne stranke niso le sredinske, ampak spodbujajo sproščeno gospodarsko življenje, iniciativnost posameznika, tržno gospodarstvo, predvsem pa odprto družbo«. ¹⁵ Na istem mestu uporabi Rupel ta ideologem še nekajkrat, recimo:

»Potem ko Drnovška ni bilo več na čelu stranke, sem večkrat poskušal vplivati na to, da bi mi vendarle ohranili sproščen odnos do drugih strank ... Prizadeval sem si za bolj sproščeno razpoloženje med nami in ljudsko stranko in tudi med nami in Janšo ... Ta rezultat je bil dejansko posledica izredno sproščene, konstruktivne in kooperativne klime v stranki takrat, ko smo bili v opoziciji ... Imam upanje, da bo Zbor za republiko platforma, ki bo omogočila pretok informacij in sproščeno razpravo ... Ni namreč prostora za sproščeno komunikacijo. Tudi zaradi tega je prišlo do Zbora za republiko.« ¹⁶

Beseda (koncept?) potemtakem Ruplu pomeni sproščeno gospodarstvo, odprtost družbe, poseben vidik komunikacije med strankami ali ljudmi, politično strankarsko »klimo«, odprtost neke razprave. Vsako od razumevanj je po svoje heterogeno in ločeno od drugih. ¹⁷ Spomenka Hribar v intervjuju le dva tedna kasneje prevzame to uspešno terminologijo oziroma jo nadaljuje. Če je Rupel označevalec uporabil sedemkrat, ga ona šestkrat: »Po mojem bi morali najzaslužnejši osvoboditelji in osamosvojitelji čim prej v pokoj. Bili bi najcenejši za državo (ker ne bi delali »napak«) in dobro bi bilo za splošno počutje, za sproščenost ljudi.« ¹⁸ Pomenske konotacije so pri njej podobne: »Gre za sproščen odnos do preteklosti, za odnos, ki vidi obe strani. In ju skuša najprej razumeti.

¹⁵ Prim. intervju Dejana Pušenjaka z Dimitrijem Ruplom v »Sobotni prilogi Dela«, »Zdaj bom začel postavljati resna vprašanja«, Delo, 3. 7. 2004.

¹⁶ Prav tam.

¹⁷ Gospodarsko sproščanje je ob medijskem in »osebnostnem« ena od ponavljajočih se stalnic članov Zbora. Niko Grafenauer je nedavno tega opazil: »Stanje je treba sprostiti, tudi s prihodom tujega kapitala«. Prim. poročilo STA, 20. 4. 2005.

¹⁸ Prim. intervju Dejana Pušenjaka s Spomenko Hribar v »Sobotni prilogi Dela«, »Osvoboditelji in osamosvojitelji, v pokoj!«, Delo, 17. 7. 2004.

Zgodovina ni le tisto, kar se je zgodilo; zgodovina je tudi naš odnos do preteklega.« Ali pa:

»Preteklost je kar naprej tu in kot travma nas bo mučila tako dolgo, dokler ne bomo z njo opravili z vsem spoštovanjem in ne bomo do nje vzpostavili sproščenega in jasnega moralnega odnosa ... Da bi vedno, z vsako novo politično opcijo na oblasti, začenjali znova, s točke nič, namesto da bi dograjevali življenje in medsebojne odnose v smeri vse večje odprtosti, sproščenosti ... Dokler odnos do preteklosti ni sproščen (brez sovražnosti), tudi ni sproščene prihodnosti ... V bistvu je klerikalizem nesproščen, nesvoboden odnos.«¹⁹

Hribarjeva torej rabo besede nekoliko razširi: zanjo je ob naštetih tu še vidik moralnega odnosa, pristnega, tj. spravnega odnosa do preteklosti in ime za klerikalno »zadrtost«. K tem se pridružujeta še rabi, ki definirata sproščenost kot vidik odprtosti za Evropo in zavezanost prihodnosti, pa tudi strpnosti, zmernosti in državotvornosti.²⁰ Zato pa je Rupel, kot se zdi, tudi napovedan odpoklic sebe kot zunanjšega ministra že razumel kot gesto »nesprostitve« v smislu »self-fulfilling prophecy« - kot povračilni ukrep zato, ker da si je želel »zgolj« dialog z Janšo, zdaj pa da bo zaradi tega nepravilno odstavljen. Za tednik »Mladina« se je tiste dni potožil:

»Želel bi si, da bi se malo oddaljili od te preteklosti in da bi šli dejansko v bolj sproščeno prihodnost, ki je značilna za druge evropske države. Priključujem se tisti slovenski politiki, ki je državotvorna, ki je državniško modra, ki je zmerna, ki je strpna, ki želi ustvarjati prostor sproščenega pogovora - dialoga in ki želi predvsem, da bi bila tudi njena ekonomija primerno sproščena.«²¹

¹⁹ Prav tam.

²⁰ Zanimivo je, da je Spomenka Hribar v aprilu 2005 te besede na okrogli mizi ni več uporabljala. Na omizju nacionalne televizije je na konceptualna izhodišča Jambreka o sproščanju in sproščeni Sloveniji, ki se pri njem niso spremenila, nekajkrat uporabila zgolj sintagmo »prostost duha« (»Slovenija med levico in desnico«, RTV Slovenija, 13. 4. 2005).

²¹ Tednik Mladina, 5. 7. 2004.

Inflacija rabe besede po eni strani kaže na njeno uspešno mobiliziranost, po drugi strani pa heterogenost uporabljenih pomenov prej razkriva konceptualno površnost in nedorečenost kot kaj drugega. »Sproščenost« se očitno navezuje na naslednja heterogena področja in ravnanja: sproščenost v izražanju in v komunikaciji, sproščenost v šolstvu in gospodarstvu, sproščenost v zunanji politiki (kot bomo videli tudi kasneje), sproščenost v obnašanju in sproščenost kot spravno ravnanje.²² Beseda je postala vsenavzoči označevalec: skorajda se je ustvaril vtis, da nihče ne ve, kaj točno pomeni, vsi pa se obnašajo, kot da je njen smisel samoumeven. Če jo želimo zapopasti, smo si prisiljeni ogledati njene številne in heterogene uporabe, ki so edino, kar zaenkrat imamo. Navzlic pestrosti pomenov pa je »sproščenost« že postala volilna parola, zato je prevzela tudi kot osrednje geslo mitinga, ki ga je pripravil »Zbor za republiko«. Po zbornikih in zboru je skorajda logično sledilo – zborovanje. Zadržimo se najprej na omenjenem zborovanju »Za sproščeno Slovenijo«, ki se je odvijalo na ljubljanskem Kongresnem trgu 25. septembra 2004, le teden pred volitvami.

Volitve leta 2004

Že kakšen teden pred volitvami 3. oktobra 2004 je bilo živahno. Najprej so vodilni predstavniki »Zbora za republiko« nastopili v prostorih Kluba Nove revije in predstavili zbornik »Zbora za republiko«, kolekcijo prispevkov razpravljavcev na vseh treh tribunah zbora, ki so se odvijale junija, julija in avgusta v Ljubljani, Mariboru in Kopru.²³ Nekaj avtorjev – Janez Janša, Andrej Bajuk, Dimitrij Rupel, Janko Kos, Dean Komel, Lovro Šturm – je še enkrat povzelo vsebino svojih prispevkov. Vmes pa so se dotaknili tudi

²² Viktor Blažič je za »Delo« povedal, da v »Zboru za republiko« vidi priložnost oziroma prostor za dialog o občinah družbenih zadevah, o položaju, v kakršnem smo, v tem krogu lahko teče kritična razprava, in če je priložnost, se lahko ponudijo tudi alternativne vizije o tem, kako in v kaj naj se ta dežela razvije, kam gremo in kaj naj Slovenija postane zdaj, ko smo v Evropi in kakšno je naše mesto znotraj nje. Blažič pričakuje, da bo v zboru tekla razprava tudi o razpoloženju v državi, ki ni najbolj sproščeno, kar se vidi po nedavni volilni abstinenci. Sproščenost se torej odraža tudi v tem, da ljudje ne gredo na volitve. Prim. »Mateja Babič, Zbor – odprt prostor za dialog«, Delo, 23.06.2004.

²³ Navedeno delo smo že citirali: Peter Jambreč in Dimitrij Rupel, ur., *Slovenci v lastni državi enakih možnosti* (Ljubljana: Nova revija, 2004).

napovedane sobotne prireditve pod geslom »Za Sproščeno Slovenijo«. ²⁴ Uvedli so jo previdno:

»Po besedah organizatorjev menda gre predvsem za nekakšno veliko ljudsko rajanje, kjer ne bo manjkalo zabave, mimogrede pa bo sedem govornikov, med njimi predsedniki treh pomladnih strank, nagovorilo navzoče.« ²⁵

Zunanja upravičitev dogodka je torej zadobila naslovne poteze: ljudje se bodo tam sproščeno veselili. Zanimiv je seveda prislov »mimogrede«, ki želi previdno nakazati, da tu ne bo šlo zgolj za »veliko ljudsko rajanje«. Rupel je sicer potem nekajkrat želel omehčati očiten vtis, da ga za volilno obarvan strankarski dogodek: »Ta dogodek, ki ima gotovo pomemben politični naboj, se ne more izogniti dejstvu, da se dogaja teden dni pred volitvami«, je na glas ugotavljal nenavadno naključnost sovpadanja dogodka z volitvami, ki je sledila čisto naključni predvolilni predstavitvi zbornika. ²⁶

Na Kongresnem trgu v Ljubljani se je v soboto, 25. septembra, zbralo okoli 4000 do 5000 ljudi. Predsedniki pomladnih strank, Janez Janša (SDS), Andrej Bajuk (NSi) in Janez Podobnik (SLS) so državljane pozvali k udeležbi na volitvah in glasovanju za opozicijo. »Stopimo skupaj, pozabimo na stare zamere,« je med drugim dejal Janša. ²⁷ Žal je le nekaj dni nazaj svetoval drugače: na vprašanje dnevnika »Dela«, ali torej glede na načrtovano kratkost in jasnost nagovorov lahko pričakujemo, da bodo govorniki navzočim vseeno dali dovolj jasen signal o tem, kako je treba ravnati na volišču, da bo oddani glas z

²⁴ Primerjaj poročilo Mateje Babič »Janša: glasujte za združeno listo«, Delo, 21. 9. 2004.

²⁵ Prav tam.

²⁶ Mateja Babič, »Volitve 2004«, Delo, 25. 9. 2004.

²⁷ Pol leta kasneje je novinarka razkrila eno od teh eksplicitnih zamer. Na nacionalki je bil v okviru omizja na temo »Slovenija med levico in desnico« Jambrek izzvan, ker da je nekoč ob razpadu naveze SDS in SLS zaradi volivnega sistema resignirano postregel s komentarjem, češ »da so to zamere, ki se ne pozabijo nikoli«. Kako dolgo potemtakem traja ta zamera med obema strankama, ali pa se je mogoče že končala, je vanj zavrtala novinarka. Ko ga je v luči aktualne vladne koalicije želela vprašati, kakšno prihodnost ji napoveduje in ali še pomni svojih besed, saj te očitno nasprotujejo sedanji vladni idili, je Jambrek zamahnil z roko: »Tega, kar ste zdaj citirali, se ne spomnim, ampak zanesljivo sem res kaj takega rekel. Ampak me ne zanima več. Človek reče marsikaj v življenju.« (RTV Slovenija, 13. 4. 2005).

njihovega vidika preudarno oddan, izstrelil kot iz topa: »Volivcem bomo naročili, naj glasujejo za Združeno listo.«²⁸

Diskurz o sproščenosti so na zborovanju pričakovano prevzeli nekateri govorniki, nenazadnje morebiti tudi zato, da bi legitimirali njegovo geslo. Prvak NSi Andrej Bajuk spregovoril o tem, da bodo sprostili zadušene energije in ustvarili sproščeno Slovenijo, svobodno in pošteno družbo, pravno in socialno pravično državo, v kateri bodo vsi enaki pred zakonom. Sedanji in bivši zunanji minister Rupel je svoja premišljevanja nizal po heglovsko, v znamenitih triadah. Imamo tri povezane stranke, tri težave s Hrvaško, ki širi tri neresnične domneve, pri zunanji politiki potrebujemo tri odlike: izvirnost, kulturnost in moralnost.²⁹ Ušel mu ni niti enostaven recept za zmago, saj bo po njegovem Slovenija zmagovita s tremi pogoji: če bo združena, samozavestna in sproščena.³⁰

Le kakšen dan kasneje, 28. septembra 2004, je Janša na prireditvi ob koncu volilne kampanje nagovoril tuje goste, kandidate, člane stranke in njene simpatizerje. Z obljubami LDS je tako kot z loterijo, se je glasila sovražna metafora. »To je res Slovenija express«, je sočno zaključil in med zahteve postavil »dobro in sproščeno šolo, ki bo mlade učila in vzgajala za življenje, ter modernizacijo šolstva, ki mora čimprej iz zatohle Gabrove sence na evropsko sonce.«³¹

Povolilna relaksacija

²⁸ Mateja Babič, »Janša: glasujte za združeno listo«, Delo, 21. 9. 2004. Sogovorniki in istomišljeniki so ga mendo vpričo takšne iskrenosti hiteli popravljati, dodaja novinarka.

²⁹ Prim. Jože Poglajen, »Ognjemet kritik in danih obljub«, Delo, 27. 9. 2004.

³⁰ Prav tam.

³¹ Prim. arhiv spletne strani stranke SDS. Metafora »iz Gabrove sence na evropsko sonce« je sicer starejša in večkrat uporabljena, recimo v uvodniku Janija Severja v »Mladini«, 22. 3. 2004. Glede Janševe volilne strategije velja omeniti še zanimivo podrobnost. Ker se po znanem Lacanovem geslu sporočilo vedno vrne na svoj začetni naslov, po znanem marketinškem pa je treba stranki vedno ponuditi njej lastno fantazmo, je Janši »agencija, ki so jo najeli v ta namen, v predvolilnih nastopih predpisala umirjenost in sproščenost.« (Delo, 13. 9. 2004). Seveda je lahko to zgolj naključje.

Te svoje ugotovitve je Janša ponovil, tedaj že mandatar, na predstavitvenem govoru mesec in pol kasneje, ko je napovedal tudi spremembe v šolskem sistemu: »Šola mora biti odlična, a tudi sproščena, kjer učenci ne bodo le posode za shranjevanje informacij in podatkov, ampak dejavni udeleženci, ki jim šola omogoča razumevanje, uporabo in osmišljanje pridobljenega znanja.«³²

Nastopni govor premierja Janše je že dokončno potrdil in nakazal dvoje: da »sproščenost« ni le volilni, temveč programski koncept nove oblasti, hkrati pa še, da bodo sproščanju, karkoli že to pomeni, podvrženi posamezni sistemi družbenega in političnega udejstvovanja in praks ter da brez nje političnih namer oblasti ne bo mogoče razumeti. Ravno šolstvo bo tisto področje, ki se bo največkrat omenjalo v tej luči – zavzemati se moramo za »sproščeno šolo«, se glasijo številni slogani. V prvih mesecih po volitvah se je to odrazilo predvsem v na novo odkriti in statistično povsem nepotrjeni ugotovitvi o preobremenjenosti naših učencev, ki jo je omogočila hegemonija sprostitvene ideje, po kateri je relaksacija tista, ki jo učenci najbolj pogrešajo.³³

Drugo »šolsko« vprašanje je ideološko. Šolski minister dr. Milan Zver je ob poseganju staršev v izbor knjig za učence in dijake (ideja pobude Društva za šolo po meri človeka) komentiral kot ideološki problem, ki zahteva sproščeni odnos, kasneje pa bo svoje pojasnilo poskušal dodati tudi k zgodovinskim učbenikom. Kar zadeva knjige, ki jih učenci prebirajo, je njegovo mnenje bilo naslednje:

³² Grega Repovž, »Iz predstavitvenega govora Janeza Janše«, Delo, 10.11.2004.

³³ V državnem zboru načeti razpravi in kasneje polemiki o preobremenjenosti slovenskih učencev se je tedanji vodja poslanske skupine SDS kar trikrat branil s tezo o sproščanju: »Ko sem govoril o preobremenjenosti učencev, sem želel poudariti, da je potrebna sprememba v naših šolah, da bodo postale bolj prijazne in bolj sproščene. Še zmeraj sem prepričan, da danes niso takšne. S to izjavo nisem kritiziral dela učiteljev, ampak sem izrazil pričakovanje, da bo novi predsednik vlade zagotovil, da bo šola prijazna in sproščena do učencev. Pa ne samo do učencev! Tudi do učiteljev, ki so danes preobremenjeni z birokratskimi postopki... Sam se bom, kolikor bo v moji moči, zavzel za prijazno in sproščeno šolo za učence in učitelje.« Prim. Mirko Zamernik, »Poslančeve prelahkotne izjave«, Delo, 30.11.2004. Naj dodamo, da apologetična inflacija ubesedovanja »sproščenosti« tu ni le obrambni mehanizem, temveč mogoče že povod za samo tezo: kaj pa če je ugotovitev o preobremenjenosti učencev povzročila natanko vera v »(ne)sproščenost«, te pa po definiciji nikoli ni dovolj?

»To je lahko problem. Starši so danes kar močno vključeni v oblikovanje šolske politike, posredno ali neposredno. Večkrat sem dejal, da je s šolskim sistemom kakor z nogometom. Vsi se spoznajo nanj. Skratka, vsako spremembo šolstva dojemajo prek otrok in kot spremembo, ki se dotika tudi njih samih. Spomnim se primera Vitomila Zupana. Verjetno bo moralo preteči še kar nekaj časa, da bomo določene stvari jemali bolj sproščeno, mimo ideoloških cepitev in podlag. Nekateri ljudje so »alergični« na posamezna dela, tudi literarna, denimo, ko avtorji opisujejo partizanstvo.«³⁴

Glede novele zakona o osnovni šoli, ki omenja krnitev in odpravo zunanjega preverjanja znanja, je njegov poslanski kolega Jože Tanko iz SDS prav tako postavljajl diagnoze s pomočjo sproščenosti: »Da se s tem, ko se eksterno preverjanje črta iz vpisnega postopka, da se v to šolo vrača tudi del sproščenosti, ki smo jo s tem pritiskom na eksterce uvedli.«³⁵ Nič niso pomagali ugovori sogovornika Rudija Mogeta, poslanca LDS, da je to »prehud poseg politike v šolsko polje«. A ker je presenetljivo, je dejansko argumentacija v vseh navedenih primerih: pod krinko sproščanja lahko v navidezni skrbi za preobremenjenostjo nekoga zahtevate karkoli.

Z zmago Janše in konstituiranjem nove, desne vlade, je bil programski cilj snovalcev sproščanja dosežen. Sama sprememba oblasti je torej zanje že bila sprostitev. Če se povrnemo v prve mesece po volitvah, je takšno oceno podal Jambrek v intervjuju »Sobotne priloge Del«a na jasno zastavljeno vprašanje o tem, kako sproščena da je Slovenija po zdaj, po volitvah 2004. Te so, zveni že znana fraza, prinesle »trenutek sprostitev«, a ne za poražence – ti so dočakali »trenutek streznitve«, oziroma »vsekakor nekaj, kar je, psihološko gledano, obratno od sproščenosti«.³⁶

Sproščenost je potemtakem dihotomična: eni se sprostijo, za druge je sprostitev krč streznitve. Če jo dobijo eni, jo drugi izgubijo. Gesla o združevanju vseh in dialogu vseh z vsemi, o pozabi starih zamer in podobno niso bila mišljena povsem resno: sprostijo se

³⁴ Dejan Pušenjak, »Treba je »trkniti« na kulturo, zavest, vrednote ljudi«, Delo, 09.04.2005.

³⁵ Intervju na RTV Slovenija, Odmevi, 10. 3. 2005.

³⁶ Rok Praprotnik, »Kot Slovenec bi volil ameriške republikance«, Delo, 06.11.2004.

lahko le zmagovalci.³⁷ O prihodnosti »nove« Slovenije ni bil preveč določen: »Sprostiti Slovenijo je pač prispodoba in lahko jo napolnjuje cela vrsta prizadevanj vlade in najrazličnejših institucij. Pravzaprav je to program, ki se je šele začel, s tem ko so tiste stranke, ki so sodelovale znotraj Zbora za republiko, na volitvah uspele. Osebno to štejem bolj za začetek daljšega procesa sproščanja na različnejših področjih od šolstva do gospodarstva, političnega in kulturnega življenja. Podan je prvi pogoj.«³⁸

Ni jasno, kako so lahko spremembe v šolstvu, kulturi in gospodarstvu (za koga) enkrat zgolj prispodoba, spet drugič pa del stvarnega programa z jasnimi smernicami, saj je bila takšna njihova stvarnost nakazana poprej. Po vzpostavitvi nove, Janševe vlade, se evforija okoli nove terminologije ni poglela. Zmaga sproščenih sil je postala del vokabularij ne le zmagovalcev, temveč spontano včasih celo poražencev in celo predsednika države. Konec leta 2004 jo je prevzel tedanji predsednik državnega zbora Feri Horvat iz ZLSD, ki je na odprtju spomenika komunističnim žrtvam na Teharjah spodbujal: »Poskusimo, potrudimo se, da bi zaživel drugače, bolj sproščeno in strpno.«³⁹ Evropski poslanec Alojz Peterle je upal takole: »Želel bi si, da bi se vsak naš politik na evropski ravni počutil sproščene in gotovega, da bi iz slovenskih izhodišč deloval v okviru evropskega »mi«.«⁴⁰ Kasneje se ob novem letu v poslanici priročnemu besednjaku ni mogel izogniti niti predsednik države dr. Janez Drnovšek. Tudi leto 2005 naj bo sproščeno, je zaželel: »Pozabimo stare zamere in začnimo leto sproščeno, z zdravim optimizmom in zadovoljstvom, da smo tukaj, z lepo naravo, v miru ter z dobrimi in prijaznimi ljudmi,« je svetoval vedno vselej vrednostno nevtralni predsednik države.⁴¹

³⁷ »Zbor za republiko« je svoj *raison d'être* ves čas legitimiral z gesli preseganja delitev, polarizacij, dialoga, strpnosti, skupnosti vseh z vsemi. Tako je denimo dr. Rupel tedanje premierja in predsednika LDS Toneta Ropa ves čas vabil, da se mu pridruži v Zboru. Kot vemo, je takšno vabilo sprejel predsednik tedanje ZLSD, Borut Pahor.

³⁸ Prav tam.

³⁹ STA, 10. 10. 2004.

⁴⁰ Delo, 19.1.2005.

⁴¹ STA, 30. 12.2004.

Omemba starih zamer je očitno politična asociacija, zato pripis »označevalca« tu ne more biti naključen.

Da je ta besednjak nekoliko čudaški, so opazili tudi novinarji. Zunanji minister Rupel je januarja 2005 moral na vprašanja novinarjev Dragice Korade in Borisa Jaušovca v intervjuju za časopis »Večer« pojasnjevati, kaj neki naj bi pomenila »sproščena zunanja politika« kot eno izmed (znova) vsebinskih izhodišč ministrstva za zunanje zadeve. Žal znova nismo bili deležni otipljivejše označbe. Na jasno vprašanje je namesto vsebinske razlage minister pridevnik v pojasnilu variiral v štirih kontekstih: »Javnosti je dobro znano, da se s prejšnjim predsednikom vlade Ropom nisva ujemala, ob njem res nisem mogel uresničevati sproščene politike.«⁴² V nadaljevanju našteje uspehe Slovenije na mednarodnem prizorišču, ki so Slovenijo osvobodili (»zaradi tega zdaj lahko imamo bolj sproščeno zunanjo politiko«), omeni, da se danes lahko »sproščeno pogovarja s katerimkoli zunanjim ministrom«, in končno, da smo v Sloveniji »gospodarji svoje usode, zato smo lahko sproščeni.«⁴³ Zanimivo, da je Rupel uspel prenesti koncept sproščenosti tudi izzven Slovenije. Slovenija kot predsednica OVSE in on kot njen trenutni predsedujoči je ob posredovanju v ob politični krizi in spremembi oblasti v Kirgiziji namenil posebno razlago, še posebej ko gre za »ulično revolucijo«.⁴⁴ Po Ruplu je namreč diagnoza tamkajšnjih dogodkov takšna: »Gotovo gre za izraze političnega nezadovoljstva in za, bi rekel, neko sproščeno politično ozadje.«⁴⁵ Izjava je pomembna, ker nakazuje, kako diametralno nasprotno in arbitrarno pomene lahko zadobi sam koncept – sproščenost tu več ne opisuje miru, lagodja in olajšanja, temveč prav nasprotno

⁴² Intervju z Dimitrijem Ruplom v »Sobotni prilogi Večera«, »Vsi skupaj smo samo drobiž«, 29. 1. 2005.

⁴³ Trditev bi terjala kar nekaj pojasnil. Recimo: od kod zunanjemu ministru takšen občutek nesproščenosti, karkoli že ta pomeni? Od kod ta ravno v letu 2004 in takšen preobrat k sproščenosti ravno po volitvah 2004? Pustimo ob strani dejstvo, da je gospod zunanji minister bil »nesproščen« vse od leta 2000 do 2004, ko je tudi bil zunanji minister, in pred letom 1993, ko je to mesto že zasedal. So kakšni posebni razlogi, da je sproščenost vzniknila prav v tem času?

⁴⁴ »Ljudska revolucija v Kirgiziji sicer ni minila brez žrtev, nasilja in plenjenja, a država ima zdaj novo vlado, katere prva naloga je izboljšati varnost in stabilnost. Pozornost moramo zato zdaj skupaj preusmeriti s prejšnjega tedna na prihajajoče mesece, tja do predsedniških volitev, razpisanih za 26. junij 2005,« je dejal dr. Rupel. Citirano po spletni strani: http://www.gov.si/mzz/novinarsko_sred/szj/05033102.html.

⁴⁵ Izjava za »Dnevnik« RTV Slovenija, citirano po tedniku »Mladina«, Izjave tedna, 4. 4. 2005.

nemir, proteste, menjavo oblasti! Lahko pa beremo tudi drugače: sproščeno ima za svojo negativno manifestacijo tudi neželene učinke in to razumemo v profanem smislu kot »sproščanje negativnih energij«.

Sproščena zgodovina

Sprostitutveni diskurz je nato živel naprej tudi proti sredini leta 2005, kar je na nočnem omizju na RTV Slovenija, posvečenem trenutnemu stanju leve in desne v Sloveniji ob priložnosti 15. obletnice od prvih demokratičnih volitev, znova dokazal dr. Jambrek. V oddaji je beseda izrečena in artikulirana vsaj desetkrat, predvsem iz njegovih ust in ust dr. Franceta Bučarja. Na izrecno spraševanje o tem, kaj naj bi ta oblast počela, najprej znova spomni na pokojnega Šeligo, ki »je govoril o sproščanju Slovenije«, nato pa doda: »Jaz vidim nalogo, poslanstvo, zavezo, odgovornost pravkar izvoljene oblasti, da nadaljujejo to vizijo sproščanja Slovenije«. ⁴⁶ Stališča se ponovijo: po Jambreku je Slovenija bila stoletja zavrta in na to stanje lahko navežemo tudi več kot desetletno vladavino LDS:

»Lahko razmišljamo o tem, o zavrtosti Slovenije skozi stoletja, od avstroogrške preko komunizma vse do današnjega časa.... Jaz vidim slovenski sistem zavrt na najrazličnejših ključnih področjih in nalogo te oblasti, da sprostijo te sistemske zavore, to inercijo, ta konservativizem, institucionalni, kadrovski, vsakršni, ki lahko potem sproščajo tiste potenciale, ki v slovenskem človeku so in ki se zaradi nekaterih blokad, stoletnih ali desetletnih, še ne morejo izraziti.« ⁴⁷

Nato kot primer navede primer lokalnih skupnosti – občin, ki da so napol zaživele in nosijo »veliko potenciala za sproščanje«. V manifest sprostitev je takoj zatem uvrstil tudi medije, ki da ne ločijo med informacijo in komentarjem, ki jih moramo »z odporom prebavljati«, nato pa medijsko prenovi zaključil s pozivom: »Ogromno sproščanja nas čaka na tem področju«. ⁴⁸ Medijska sprostitev je torej v medijski kontroli, ki bo novinarje naučila ločevanja dveh žanrov: informacije in komentarja. Kasneje bo dodal, da je do

⁴⁶ »Slovenija med levico in desnico«, RTV Slovenija, 13. 4. 2005.

⁴⁷ Prav tam.

⁴⁸ Prav tam.

preobrata na zadnjih državnozborskih volitvah prišlo zaradi tega ker so »ljudje nehali verjeti medijem«. ⁴⁹ Mediji so torej bili uspešno presežena zapora, ki je kot takšna šele omogočila vzpostavitev nove oblasti. ⁵⁰ Kasneje je Jambreškova definicija sprostitev letela na izključno politični kontekst. »Krepitev ustvarjalnih potencialov« da je to, in še poglobil svojo razlago: »Zato je to sproščanje, odstiranje raznih zastorov in eliminiranje blokad tista ključna zadeva, šansa nove oblasti. To je res paradokсно, da oblast samo sebe ukinja ali pa uporablja svoje vzvode oblasti zato, da odstranjuje blokade ustvarjalnosti... če se bo to zgodilo v pet ali desetih letih, bo to lahko zdrava konkurenčna družba«, zaključil in omeni evropsko skupnost. ⁵¹

Ob prazniku Osvobodilne fronte (dnevu upora proti okupatorju), 60. obletnici ustanovitve prve slovenske vlade, enaki obletnici konca druge svetovne vojne in drugih priložnostih pa so se v aprilu in maju 2005 razmahnile tudi ostre polemike glede zgodovinskih dejstev, predvsem okoli statusa in motivov udeležencev NOB. Ob 60. obletnici konca vojne in 9. maju 1945 kot najlepšem dnevu v dvajsetem stoletju je danes med ljudmi vse premalo sprave, je tako ugotavljala dr. Spomenka Hribar. In zgodovina je spet nekaj, kar zahteva naš sproščen odnos: »Če bi bilo več sočutenja in sočutja v nas do drugih ljudi, do nekdanjih in zdaj trpečih, tudi do njihovih zmot, bi nam bilo mnogo lažje. In bolj sproščeno bi se veselili obletnice zmage nad fašizmom in ohranitvijo našega imena:

⁴⁹ Prav tam.

⁵⁰ Mediji so sploh zanimivo področje sproščanja. Zanimivo je dejstvo, da se je akademik dr. Tine Hribar pred leti potožil nad istim Jambreškom in njegovo »nesproščenostjo«, čeprav sta potem skupaj zmagovala na republikanskem Zboru. Celo več, navajal ga je kot razlog njegovega odstopa iz uredništva Nove revije: »Nisem prenesel, da polemizirajo o mojem tekstu, še preden je bil objavljen, šlo je za uvodnik, poleg tega pa je Jambrešk prepredil objavo Spomenkinega teksta Sproščena Slovenija, v katerem je povezovala Kardelja in Mahniča.« (Mladina, 27.1.2003).

⁵¹ Jambreškov kolega in urednik Nove revije Niko Grafenauer ponovi misel o blokiranosti na »Zboru za republiko«. Po njegovem smo »Slovenci kot narod, ki naj se vzpostavlja na način volje do moči in s tem kot subjekt, kateremu je v imenu skupne nacionalne ideje podrejena eksistenca konkretnih ljudi, kar je značilnost nacionalizmov devetnajstega stoletja, bili v vsej svoji zgodovini na poseben način »blokiranogibanje«, kot to označuje Dušan Pirjevec. Ta zavrtost slovenskega naroda kot gibanja za vzpostavitev nacije na ravni subjekta pa se po Pirjevčevih besedah izraža pravzaprav v dvojni samoomejitvi...« Prim. Niko Grafenauer, »Človeška in nacionalna identiteta Slovencev«, v *Slovenci v lastni državi enakih možnosti*, ur. Peter Jambrešk in Dimitrij Rupel, 11. Ljubljana: Nova revija, 2004. Diskurz o zavrtosti in blokadah slovenskega naroda se torej vrača nazaj in korenini pri Pirjevcu, kar rezultira, po Grafenauerju, v slovenski »subjektivistični nezadoščenosti« in »habitualni nerazvitosti«. (prav tam)

Slovenci.«⁵² Aktualna bitka za zgodovinsko interpretacijo je postala politična tema par excellence, zato ni presenetilo, da je Alojz Peterle kot evropski poslanec in visoki funkcionar stranke Nova Slovenija uvidel sproščenost ne le v odnosu do zgodovinskih dejstev in njihovem spreminjanju, temveč tudi v politični odprtosti družbe za zgodovinsko raziskovanje: »Jasno je, da nisem za to, da država prevzema vlogo zgodovinopisca, ampak da omogoči demokratične razmere, da lahko zgodovinarji sproščeno, brez težav sledijo resnici.«⁵³

Kot je videti, sproščenost še kako živi in se seli iz enega družbenega področja v drugo. Se nam zaradi nje obetajo novi gospodarski in edukativni (metodološki?) pristopi, nova smer v šolstvu, nova zgodovina, ekonomija in zunanja politika? Bo sproščenost postala idiosinkratično slovenska forma mentis, ali še bolje - modus vivendi, ali pa je le način obračanja na nas, del politične »terapije« državljanov in s tem zgolj v mandatno obdobje podaljšana puhla povolilna retorika? Kot kaže, se je za neposvečene nova konceptualna pridobitev sinonimizirala s splošno retoriko strpnosti, odprtosti in dialoga, za katero so se skrili snovalci prevzema oblasti v »Zboru za republiko«. Postala je modni politični slogan in želi biti celo vsebina. Nekatero zgornje rabe so povsem arbitrarne, druge klasične narodnobuditeljske, tretje metaforične v smislu »sproščanja energij«. A njena geneza tiči čisto nekje drugje. Nepričakovano dejstvo je, da je splošna novorevijaška raba besede v resnici prevzeta iz filozofije slovitega nemškega fenomenologa Martina Heideggra. Popolna enigma bo verjetno ostalo dejstvo, v kakšnem smislu se naštetih razumniki od Jambreka do Rupla pravzaprav opirajo na filozofsko tradicijo in strogi kontekst, kot ga najdemo pri slovitem mislecu, četudi je očaranost s Heideggrovo mislijo v tem krogu večkrat izpričana in ima dolgo tradicijo.

⁵² »S sovraštvom si samo trgamo korenine«, Večer, 9. 5. 2005.

⁵³ »Peterle za prevrednotenje zgodovine«, Večer, 7. 5. 2005.

Filozofske korenine slovenske »Gelassenheit« in amiši

Eden od razlogov, zakaj sproščenost ni bolje artikulirana, temveč ostaja forsirana v obliki prevzemanja idejnega koncepta, za katerega pa nihče natančno ne ve, kaj naj bi pomenil, leži morebiti prav v njeni poprejšnji, »že« artikuliranosti. Sproščenost je namreč koncept, ki so ga prevzeli slovenski heidegerjanci in ga začeli uporabljati v svojih filozofskih prevodih in člankih, pa tudi širše, v družbenem kontekstu vsakdana. Imamo torej dve možni razlagi: sproščenost je del na ta koncept oprte ideologije in slednja po sebi zahteva tak mehanizem: spontano početi nekaj, česar ne razumeš ali vsaj govoriti o sproščenosti, pa ne razumeti, kaj je in od kod izvira njena raba. Po drugi idejni tvorci pravzaprav vedo, kaj pomeni sproščenost, vendar ne omenjajo pravega avtorja; ta je zadobila svoje posnemovalne imitatorje v politiki, s tem pa se odmaknila od izvornih korenin. Sproščenost je, in tem je posebna tragika (rabe) filozofije, namreč utečeni slovenski prevod za filozofski pojem »Gelassenheit«, ki ga je znotraj svojega težko razumljivega filozofskega diskurza zakoličil Martin Heidegger.

Artikulacija »Gelassenheit« je torej za slovenske potrebe prikrojena in prestopa okvir filozofičnosti. Heidegger o »Gelassenheit« intenzivno spregovori v kasnejših delih, najprej v spisu z istim naslovom iz leta 1959, pa tudi recimo v svojih »Pogovorih s poljske poti« iz kasnejšega obdobja svojega razvoja.⁵⁴ »Gelassenheit« kot spokojnost je nekakšen eksistencialni in etični imperativ »pustiti biti«. Presenetljivo je, da bomo v zborniku »Sproščena Slovenija« skorajda zaman iskali širše uporabe te besede, razen v enem članku, ki navaja sproščenost kot beg od lažne zaskrbljenosti, eksistencialno neuvidevne do česarkoli, kar da onemogoča resno političnost.⁵⁵ Drugače povedano: politične rabe sproščenosti kot »Gelassenheit« se karseda odmikajo od izvirne filozofske rabe. Zato je situacija trenutno presenetljiva in ironična: namesto Platonove države, ki bi jo vodili filozofi, smo v Sloveniji dobili (tudi) filozofski koncept, po katerem je naša država

⁵⁴ Martin Heidegger, *Pogovori s poljske poti* (Ljubljana, Društvo Apokalipsa, 2004).

⁵⁵ V mislih imam članek Deana Komela z naslovom »Samorazumevanje Slovencev v perspektivi evropskega sporazumevanja« (objavljen v *Sproščena Slovenija: obračun za prihodnost*, 323-340. Ljubljana: Nova revija, 1999). Komel sproščenost razume in variira izrazito v »razpoloženskem« smislu. Pravi recimo tole: »Posamoosvojitveno razpoloženje Slovencev namreč ni sproščujoče, temveč izrazito obremenjujoče, in ta obremenjenost je vsak dan hujša« (str. 324); »Slovinci smo se po osamosvojitvi zatopili v stanje nekakšne vsesplošne zaskrbljenosti, ki je postala prevladujoči bivanjski odraz in izraz ter zavira vsako bivanjsko sproščenost.« (str. 325).

skorajda vodena, ne da bi nam to jasno povedali in še manj razumeli, kaj se za njim skriva. Posledice takšnega nerazumevanja so evidentne, zadevajo vsakodnevni politični žargon in dejanja, zato bi jih bilo vredno temeljito premisliti.

Kaj v filozofskem kontekstu sploh pomeni »Gelassenheit«? Beseda pri nemškem filozofu je vse prej kot enoznačna. Kot pravi urednica, je pri Heideggru religiozno konotirana in prevzeta iz mistike:

»Z besedo sproščenost ne smemo razumeti današnje rabe, saj se Heideggrovo razumevanje ravna izključno po Mojstru Eckhartu in njegovem razumevanju dveh formalnih bistvenih značilnosti sproščenosti: opuščanja hotenja in s tem sebe-pripuščanja-v-nekaj ter dopuščanja. Pri Mojstru Eckhartu je to božja volja, v katero se je treba pripustiti, medtem ko Heidegger govori o »planji«, Gegnet, ki se odpre človeku in ta njej – odpira se prostor prikazovanja božjega, jasnina b i t i.«⁵⁶

Sproščenost kot epohalna prostost je ekvivalent svobode in seže dlje od nje.⁵⁷ Za svoje miselne poti je namreč Heidegger v »Pogovorih iz poljske poti« izumil tri izmišljene dialoge, v katerih gre za »prihajajoče« bistvo mišljenja, ki »prihaja iz sproščenosti.«⁵⁸ Za

⁵⁶ Kot pripominja urednica nemške izdaje tega dela, Ingrid Schuessler, o njej ni mogoče reči nič pozitivnega, lahko rečemo le to, kar ni (prav tam, str. 257). »Kaj naj nam beseda »Gelassenheit«, »sproščenost«, ne bi pomenila, mi je jasno v prenekaterem oziru. A obenem vse manj vem, o čem pravzaprav govorimo. Poskušamo določiti bistvo mišljenja. Kaj ima sproščenost z mišljenjem?« (prav tam, str. 114). V nadaljevanju zvmemo, da je sproščenost zavezana »planji«. Plan ali planja je tisto odprto, »odprto se nam kaže kot plan (Gegend). Prek njenega čara se vse, kar ji pripada, vrača k temu, v čemer počiva« (str. 117) »Plan bi bila to, kar nam prihaja naproti.« »Plan, kakor da se nič ne dogaja, zbira vsako k vsakemu, sploh vse drugo k drugemu – v pomujanje pri počivanju v samem sebi. Gegnen, planje, je zbirajoče od-rešenje k prostranemu počivanju v mudnji. Torej je plan sama obenem dalja in mudnja. Plan pomuja (verweilt) v daljo počivanja. Razprostira v mudnjo vase- prosto po-vnanjenega. Od zdaj naprej lahko, glede na poudarjeno rabo te besede, namesto utečenega imena Gegend, »plan«, rečemo tudi Gegnet, »planja«. Gegnet, planja, je pomujajoča se dalja, ki se – vse zbirajoč – odpira, tako da je v njej to odprto vzdrževano in zadržano; vsemu dopušča vziti v njegovem počivanju.« (118-119) Ni jasno, katerega od teh pomenov imajo v mislih slovenski desni politiki.

⁵⁷ Primerjaj spremno beseda Deana Komela k isti izdaji, str. 265.

⁵⁸ Prav tam, str. 259. »Bralec pri tem »izkusi miselni pogovor kot pot »v bližino«: *Anchibasie*, mišljenje iz sproščenosti,«, pravi urednica na platnicah nemške izdaje (prav tam, str. 260).

nameček so težave s tem pojmom tudi na področju filozofije in celo znotraj Heideggrovega nauka. Nekatere njegove razlage ga banalizirajo. Michael Heim, ameriški prevajalec in komentator Heideggra, ga razlaga v smislu sprostitvenih tehnik: »Že čisto običajna praksa postajajo stvari, kot so joga, tai chi, aikido, akupunktura, medicinske teorije o chi-gong. Vse te prakse so nekakšen korelat h »Gelassenheit«. Postale so alternative velikim stresom zahodnih tehnologij v umu, možganih in vizualnem zaznavanju. Sicer niso njegov nadomestek, temveč dodatek in protiutež.«⁵⁹ Tako težaven koncept naj bi izražal tako enostavno razumljivo in banalno vsebino? Ima pa beseda tudi čisto religijske konotacije. »Gelassenheit« kot »spokojnost« je temeljni izraz za versko držo v pietizmu in denimo ključnega pomena za razumevanje življenja amišev, predvsem njihovega ponižnega odnosa do (božje) avtoritete.⁶⁰ Tako je »sproščenost« pri amiših ključni identitetni koncept njihovega religiozne in družbene organizacije. Zveni znano? Vsekakor bi primerjalna analiza med življenjem amišev in Slovencev v luči sledenja »Gelassenheit« zahtevala obsežnejšo raziskavo.

Epilog

Zgoraj našteje konceptualne rabe »sproščanja« pri citiranih govornikih se v določenih primerih komajda izvijejo iz primeža običajnega ubesedovanja. V številnih označevalnih rabah se ga vselej drži univerzalizem in zato funkcioniра zelo preprosto: z njim razložimo vse, četudi je hkrati projektni koncept. Je način ponujenega izhoda iz krize na vsakem področju posebej. Je diagnoza in univerzalno zdravilo obenem. Poskusimo odgovoriti na začetno vprašanje: se za tem markantnim konceptom razkriva zgolj poseben tip ideologije? Odgovor je lahko pritrdilen. Ta običajno operira z demaskiranjem in falsifikacijo strukturne realitete družbe, ki je kot taka antagonistična. Je nekakšen boj vseh

⁵⁹ Tako zatrjuje v intervjuju na strani »Heidegger on-line«, dostopnem na naslovu: <http://www.mediamatic.net/article-200.5930.html>.

⁶⁰ Kraybill našteval naslednje lastnosti amišev, ki da so vse izraz iste »Gelassenheit«. Ko gre za osebnost, so to zadržanost, skromnost, umirjenost, tihost, ko gre za vrednote, so to podredljivost, pokornost, ponižnost, preprostost, ko gre za simbole, so to obleka, konj, prtljaga, svetilka, ko gre za strukturo, so to majhnost, neformalnost, lokalnost, decentraliziranost, ko gre za ritual, so to krst, spoved, posvečenje, umivanje nog. Primerjaj knjigo Donald Kraybilla, *The Riddle of Amish Culture* (Baltimore: Johns Hopkins UP, 1989, 26). Osnovno informacijo o življenju amišev je dostopna na spletni strani: <http://religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/amish.html>.

zoper vse. V nekem smislu je sproščanje postalo ime za demaskiranje strukture družbe, za nenaravno stanje, poziv k človeku samemu in njegovi pristni, že-relaksirani naravi. Je nek poziv nazaj k človeku, k njegovi dealienaciji in humanizaciji. Odtujeni smo od sebe, od bistva, zato potrebujemo novo oblastniške usmerjevalce, da najdemo zopet pot k sebi. In v tej grmu se skriva ideološka moč tega koncepta: realnost je popačena, fetišizirana, mistificirana, mitologizirana, zato jo je treba spraviti nazaj v njene prave stečaje, po vladarskih željah kakopak.

Vendar njen naboj lahko interpretiramo tudi drugače. Sproščene energije morebiti niso naključno sovpadle z izrazi homofobije, ksenofobije, segregacije, pravne diskriminacije. Naplavile so med drugim slovito puškomitralježno logiko reševanja problemov, čisti poziv k ubijanju.⁶¹ Je Slovenija s sprostivitvijo legitimirala politike novega kova? Novinar in glavni urednik Mladine Jani Sever neposredno poveže oboje na primeru podpredsednika državnega zbora:

»Saj Peče vendar je ta prevladujoča mentaliteta. Ali ni večina za malo manj in ne za malo več privilegijev za Rome? Ali ni večina za to, da so istospolno usmerjeni malo bolj in ne malo manj neenaki, kaj šele, da bi bili enakopravni? Saj so vendarle drugačni. Ali ni večina za to, da izbrisani ne dobijo ničesar? Niti zadoščenja. Razen tistih redkih izjem, kjer je res morda lahko prišlo do neljube napake. In ne nazadnje ali ni večina za to, da je najvišja vrednota slovenstvo? Ne individualizem. Ne svoboda in ne enakost. In ne solidarnost. V novih časih, ki jim je podlago dalo obdobje referendumov v času vstopanja v Nato in EU, se je javno mnenje emancipiralo. Slovenija je sproščena. Ljudje si ne bojijo povedati, kar mislijo. Hkrati pravil izogibanja sovražnemu govoru ni. Javna občutljivost za ta pravila je bila relativizirana. Nestrpni so postali tisti, ki opozarjajo na nestrpnost. In obsodba tistih, ki sovražni govor uporabljajo, je seveda videti vedno bolj nemogoča.«⁶²

⁶¹ V mislih imam seveda napis na vratih poslanske skupine SNS, ki skupino izbranih poziva k plesu s puškomitraljezom, v katerega je bil vpleten podpredsednik državnega zbora Sašo Peče. Zgodba nikoli ni dobila epiloga in državni zbor se nikoli ni distanciral od tega sovražnega dejanja z napeljevanjem k uporabi orožja.

⁶² Iz uvodnika v tedniku »Mladina«, 5. 4. 2005.

Je sproščenost postala zgolj hrbtna etiketa za nacionalno motivirano nasilje, način legitimacije utišanja in pokoritve v imenu Nacije, za katerim se vselej skrivajo čisto partikularni interesi, s čimer bi bilo zgornje hermenevtično »branje« novinarja Mladine upravičeno? In kako sploh preseči antagonizme med intencami in dejanji: oblast si želi sprostiti medije, in potem odvzame avtonomijo javni televiziji, želi sprostiti šolo, in uvede segregacijo za romske učence, želi sprostiti gospodarstvo, a se goreče bori za »nacionalne interese«, želi sprostiti odnos do zgodovine, a nam ponuja svoje, »pravo« branje zgodovinskih dejstev? Je sproščenost tu bila zgolj izraz za »ad hoc« legitimizacijo političnih motivov ali zgolj zadrega, ki naj zakrije pomanjkljivost političnih vizij?

Sproščenost danes

Fascinantno je spremljati, da tega ideologema in filozofema javnost v vseh teh letih ni bila sposobna detektirati, kaj šele misliti. Pričujoča knjiga je kot zbirka fragmentov njenega »življenja« namenjena beleženju, kaj se je z njo dogajalo po Janševem mandatu 2004-2008. Vse do letos, leta 2025. Od takrat je namreč živela bolj po tihem in se zgolj sporadično prikradla v politični diskurz, bolj kot nekakšen resentment. Včasih njene omembe kažejo na popolno neartikuliranost in nerazumevanje osnovne ideološke intence, zato povzročajo že skoraj komične učinke.

Namesto sproščene vulgarnosti bi raje sproščeno naivnost

17/12/2006

V današnjem [Dnevniku](#) lahko prebiramo pompozno najavljeni intervju z Gregorjem Golobičem, svežim prebežnikom iz LDS in osebo, okoli katere se napletajo novi medijski scenariji o novi levosredinski stranki, ki bo liberalno demokracijo in še koga popeljala proč od nevarne Kacinove leve usmeritve.

Golobič navrže nekaj ocen »sproščene Slovenije«, po svoje sproščeno pa oceni tudi rešilni scenarij:

»Sproščeni vulgarnosti«, ki je postala vsakdanjost javne politične govorice, se lahko postavi nasproti samo neka oblika »nove naivnosti«.

Konsekvence te naivnosti, ki jo za to enigmatično govorico navaja, so dovolj nejasno artikulirane, da si z njimi ne moremo pomagati, politična primera zanjo pa sta politična uspeha projektov Drnovška in Jankovića.

Da njegovo navijanje za naivnost ni naključno, vidimo iz ponovitve. Natanko isto zgodbo, vulgarnost politike Janše vs. naivnost »njegovega« političnega poskusa, ponovi Golobič še v kratkem video intervjuju z Janijem Severjem, dostopnem na Severjevem blogu [tukaj](#).

Preden uspemo kaj več reči o naivnosti njegove naivnosti, v dobrem ali slabem seveda, bo treba počakati na kakšno bolj smiselno razlago te programske misli. Do takrat pa bi se smeli po kacinovsko (ali janševsko) vprašati, kaj je Golobič skupaj z Žižkom počel zadnji dve leti, ko je LDS vpričo odtegnjene pomoči in jasne analize počasi razpadala po šivih, da ji zdaj tako vehementno meri srčni utrip in napoveduje zadnje vzdihljaje. Ni

dvoma, politična nekrofilija se ob LDS-ovem truplu nadaljuje tudi s kljuvanjem od znotraj.

Sproščeni Pahor o nesproščeni Sloveniji

30/12/2006

Borut Pahor, dolgovezni »for-all-occasions« artikulator vedno iste misli o svojih lastni prihodnji zmagi, patetični repetitor še bolj patetičnih gesel tipa [Zmaga je šele začetek](#) in drugih fantazmatskih parol o tem, kako morata on in njegova stranka nujno na oblast ter kako bosta to dosegla s sodelovanjem z vlado, je podal svojo bilanco stanja 2006. Težko je biti kritičen do takšnega prijatelja in zaveznika, kot je Janša, zato se je Pahor včeraj spomnil dveh najbolj benignih opozoril. Prevedel jih je v neizpolnjene obljube, ki da ju vlada za zdaj še ni zadostno izpolnila. Država se iz gospodarstva še vedno ne umika dovolj hitro, pravi. No, resnica je prav nasprotna, država se sploh ne umika, temveč v njem politično kadruje.

Drugo opozorilo je, da vlada še ni izpolnila obljube o sproščenosti oziroma ustvarjalnejšem ozračju v državi. Njegova kritična ost je torej namenjena premajhni sproščenosti Slovenije. Ali kot pravi: če želimo biti v vrhu, moramo biti nadpovprečni. Nadpovprečnost pa pomeni večjo sproščenost. [Tukaj](#). Pahor je sicer ta očitek ponavljal čez celo leto, denimo [tukaj](#). Implicite je tisto, kar obljublja sam, ko bo predsednik vlade (ali države, človek se pač težko odloči, kajne?), seveda več sproščenosti. Ni povedal, ali si lahko državljan obetamo brezplačno karto za finsko savno, ali kaj drugega. Še manj, kako se njemu tako ljuba kvaliteta meri.

Kako zapopasti ta izpraznjeni označevalec, sproščenost namreč, nihče ne ve, zato le [majhen namig](#). A je nekaj vendarle jasno: je uspešen politični slogan, da se zavihtiš na oblast, kakor tudi prepričljiva parola, s katerim kritiziraš druge, da bi se sam zavihtel nanjo. Slovenke in Slovenci, bodi vam sproščeno novo leto, čaka nas še veliko čudežev v zlati dobi slovenstva!

Nekreativno rožljanje verig

18/01/2007

Ker si že nekaj časa nisem privoščil oddiha s pogledom v intimne prostore v [glavi Janeza D.](#), zdaj popravljam zamujeno. Janez D. je ikona Sproščene Slovenije, je zadnje čase moja teza. Njegov prepovedni vežem na nastop nove slovenske poti; časovna analiza bi razložila sovpadanje nove oblasti in novega Janeza. On dela tisto, kar Janez J. le govori. Obljubljali so nam Sproščeno Slovenijo in (zgolj) Janez D. jo je vzel zares.

Od tod vsa njegova prerrojena sproščena misel, od njegova skrb za uravnoteženost, od njegova skrb za pravšnjost naše substancialnosti in zavesti. Ilustracij je nič koliko in tega sem se znova spomnil, ko sem bral njegove januarske zapise. Kot pravi v njih, je »svet iz ravnotežja«. [Tukaj](#). Zato potrebujemo uravnoteženje, kakor mislita Jančič in Slivnik za medije ali recimo Jambrek za ustavne sodnike in Bučar za Slovenijo kot tako.

In kot Janez D. znova poudarja v svojih nadvse modrih mislih, smo premalo sproščeni. [Tukaj](#). Zato potrebujemo drugačni ekološki in gospodarski red, kjer bomo lahko sproščeni zares: »Delali bomo doma, v naravi, kjerkoli, glavno bo, da ustvarjamo, delamo tisto, za kar smo se odločili, da delamo. Veliko nam bo pomagal internet. Poleg tega, da bomo delali bolj sproščeno in ustvarjalno, bomo tudi razbremenili danes tako preobremenjen promet, zlasti ob urah, ko prihajamo ali odhajamo z delovnega mesta.«

Sproščena ustvarjalnost tu ni naključna asociacija: v zadnjem letu se Janševo geslo predvsem razume kot prepoved kreativnih sil. Borut Pahor, še en prvak prave, resnične sproščenosti, kritizira svojega kolega ravno na tej benigni točki. Njegove obljube so bile prazne, danes nimamo ustvarjalnosti. Ne živimo sproščeno. Več o tem npr. v njegovem zadnjem nastopu v [Tarči](#). Lojze Peterle je v enem zadnjih Utripov preteklega leta sproščenost navezal na pro-kreativnost. Spolnost moramo vzeti bolj sproščeno, je pomodroval. Le tako bomo povečali rodnost. Če bomo bolj sproščeni, nas bo več, skratka. Domnevni kritiki Janše si potemtakem želijo več sproščenosti. Še zdaj niso doumeli, da so njene žrtve, da nas natančno sproščenost dela za nesproščene,

uravnoveženost za neuravnovežene in pripadnost nacionalni substanci za nepripadne nacionalni substanci. Vsi ti veliki označevalci iz novorevijaško-janšistično-slivniške zakladnice nas delajo za sužnje, oni pa bi jih jemali zares.

Evidentno je torej, da smo sužnji tako dolgo, dokler gojimo tovrstno »zaresnost«. Povejmo enkrat za vselej preprosto in »goebbeljansko«, kot znajo najbolj sproščeni med njimi: ko slišim za sproščenost, slišim rožljanje verig!

Sproščeni predsednik z novinarji

19/01/2007

O ponovoletnem (sic!) [sprejemu za novinarje](#), ki sta ga priredila predsednik vlade in predsednik državnega zbora, se mediji niso preveč razpisali. No, kvečjemu so se o tem, da tam ni bilo predsednika države. Eksplozivna mešanica soočenja med Janšo in novinarji je s tem izostala. Najprej zato, ker se je prenekateri novinar odločil, da ga tam ne bo. Med politike so se pomešali najbolj lojalni, nekateri so prišli iz radovednosti. Naj spomnimo, da med vlado in mediji pač poteka [vojna](#) in da so večinoma že pomahali z belo zastavico.

V [včerajšnjih Odmevih](#) (18. 1. 2007) pa smo vendarle bili deležni nekaj mimobežnih reportažnih utrinkov. Strpali so jih v konec oddaje, kjer so se štirje pogovarjali o protikadilskem zakonu. Pretveza je bila bedna: na koncu je Mojca Pašek v javljanje z sprejema vnesla še pripombo o kajenju v prostoru.

Na začetku Odmevov so novico o sprejemu uvedli z atributom »sproščeno«. Zato sem na prispevek z zanimanjem počakal. Kaj da bo sproščeno: klepetanje, zabavnost dogodka, »sproščenost medijev« ali kaj četrtega? In ti pokažejo novinarko Dela Meto Šoštarič, ki komentira, kako da je gospod premier po novem sproščen (sic!) in da se to pozna, odkar ima svojo novo spremljevalko.

Ok, pač vem, da je beseda sproščenost imela tu ta ironičen nadpomen. Sproščena Slovenija za sproščenega Janšo. In glej ga: kar je zares sproščenega, je mlada in fletna Urška. Premier je potemtakem sebi podaril tisto, kar je obljubil Sloveniji. In česar z državljanji verjetno ne bi želel deliti.

Zver o sproščeni (cerkveni) šoli

03/02/2007

V današnjem [Dnevnikovem Objektivu](#) (3. 2. 2007) pod naslovom »Da bo Cerkev kar na veliko ustanavljala zasebne šole, je bojazen brez osnov« novinarka Ranka Ivelja sprašuje o sproščeni slovenski šoli. In jo v intervjuju z ministrom za šolstvom Milanom Zverom tudi dobi:

»Kaj menite, je slovenska šola res postala bolj "sproščena"? Ali pa starševska društva niso bila tisto, za kar so se predstavljala?«

»Vaše domneve, ki je legitimna, ne bi komentiral. Tudi o delovanju cerkvenih gimnazij ne morem reči nič slabega: te šole so celo zelo dobre. Ni pa dvoma, da so bili očitki, ki jih omenjate, tudi moji očitki slovenski šoli. Mislim, da ta počasi, z različnimi organizacijskimi spremembami, vendarle postaja bolj sproščena. Fleksibilni predmetnik, neobvezni nivojski pouk, neseleksijska vloga NPZ-jev - vse to pozitivno deluje na življenje v šoli.«

Sproščena demokracija v večstrankarskem sistemu

03/02/2007

V [Mladini](#) z dne 27. januarja 2007 intervjuvani odlični dr. Božo Repe – this is a must – pove kar nekaj krepkih čez oblastnike. O sproščenosti takole:

»Demokracija funkcionira toliko časa, dokler se večina ljudi čuti svobodne in sproščene, ne pa utesnjene in prestrašene. Tisti trenutek, ko se del ljudi počuti nesvoboden, ne moremo več govoriti o resnični demokraciji. Seveda ima država tudi v tem primeru še vedno večstrankarsko demokracijo, ne pa resnično – naj uporabim ta izraz ne glede na slabšalni prizvok, ki ga je dobil – sproščeno demokracijo.«

How to do things with inverted commas

03/02/2007

O sproščenosti narekovajev smo že pisali [tukaj](#). V SSKJ beležijo naslednjo definicijo:

narekovaj -a m (a) lingv. ločilo, ki označuje

premi govor, citate, naslove ali daje besedam

poseben pomen: napisati dvopičje in narekovaj;

postaviti stavek med narekovaje; dati besede v

narekovaj / dvojni, enojni narekovaj

- ekspr. to je prijatelj v narekovajih to ni prijatelj

Opredelitev za prvo potešitev najdete še [tule](#). Ob prebiranju današnjih argumentov Darijana Koširja v sproščenem Delu, zakaj je Gaspari pač moral pasti kot guverner, sem naletel na še eno rabo. [Njegov članek](#) se splača brati iz več razlogov, zanimiva sproščenoideološka značilnost narekovajev pa se mi je utrnila ob njegovem stavku »Premieru Janezu Janši ni mogoče zameriti, da si je tudi na tem položaju želel bolj »svojega« človeka.«

Ko torej novinar uporabi »svoj«, narekovaji zadobijo neko novo vlogo: zakrivajo svojo odvečnost. Košir bi lahko preprosto zapisal: »Janša si želi bolj svojega človeka« in nihče ne bi protestiral. Kajti kot so modro dejali včeraj v parlamentu njegovi zvesti podaniki: Gaspari je mogoče že strokovnjak, ampak ni nezamenljiv (argument pa takšen!). Ni naš!

V čem je novost? Ko recimo Janševi razumniki in politiki uporabijo narekovaj, da bi opisali »strokovnjake«, »civilno družbo« in podobno, ko jih takoimenovanizirajo, narekovaji ne zakrivajo odvečnosti, temveč razkrivajo odvečnost postavljenega v narekovaj, ker so v funkciji tega, da bi diskreditirali, skratka napravili strokovnjake za odvečne. V prvem primeru narekovaji »kreditirajo« subjekta (Janšo), v drugem »diskreditirajo« (tako imenovane strokovnjake, ki jih je treba dati v nič).

V tem smislu je semantika, skrita v ločila, že sproščena: raba narekovajev ima v obeh primerih dodaten ideološki naboj: kreditacijo, diskreditacijo. Obakrat preseže običajno rabo, obakrat vara s tem, da bi nas napeljala na to, da bi povedala nekaj drugega.

Sproščeno Gorenje

02/03/2007

»Nimam občutka, da bi živeli v nesproščeni državi«, je naslov [intervjuja v Dnevnikovem Objektivu](#) 24. februarja 2007. Avtorici Suzana Rankov in Vesna Vuković se pogovarjata s Franjo Bobincem, predsednikom uprave skupine Gorenje, in mu postavita vprašanje: «Pred dvema letoma je na volitvah zmagal program, ki je obljubljal sproščeno Slovenijo. Se vam zdi, da živimo v sproščeni Sloveniji?»

Bobinac odgovarja: »Malo živim v Sloveniji, saj 95 odstotkov prihodkov Gorenje ustvari zunaj Slovenije. Nimam občutka, da bi živeli v nesproščeni državi. Mogoče je privilegij Gorenja, da ima sedež v Velenju, zato se malo manj ukvarjamo z Ljubljano in politiko. Lahko vam zagotovim, da čeprav ima Kapitalska družba več kot 26-odstotni delež lastništva, ni nikomur izmed nadzornikov nikoli niti na kraj pameti padlo, da bi kakorkoli poskušal vplivati na tekoče poslovanje in delo v Gorenju.«

Razen s strani novinark inducirane govora o sproščenosti je zanimiva Bobinčeva direktna asociacija: sproščenost naj bi bila povezana z avtonomijo poslovanja in vplivi nanj. Ker vpliva s strani KAD-a ni, lahko govorimo o (gospodarski) sproščenosti.

Vajgl in Kacin o sproščenenem

04/03/2007

V Odmevih (2. 3. 2007) ob Borutu Pahorju in Darku Štrajnu nastopi Ivo Vajgl iz kabineta predsednika države Drnovška (mimogrede, protikandidat Jelku Kacinu na zadnjem kongresu LDS za mesto predsednika stranke) s sproščeno dikcijo:

»Po kongresu se ni profilirala na način, da bi bila inkluzivna, da bi združevala in da bi ohranila sproščene liberalnega duha, ki je bil za to stranko značilen.«

V današnjem [Dnevnikovem Objektivu](#) (3. 3. 2007) Bojan Veselinovič in Ali H. Žerdin v intervjuju z Jelkom Kacinom, predsednikom LDS, pod naslovom »Križa? Ne! Konsolidacija!« beremo njegovo pojasnilo na vprašanje o Pahorjevi kooperativnosti do vladajoče stranke:

»To vprašanje morate zastaviti njemu. V svojih izjavah pa sem dovolj jasno poudaril, da pretirana servilnost v okviru partnerstva za razvoj zagotovo ne prispeva k bolj sproščeni Sloveniji.«

Prva, Vajglova izjava, je očitno naivistično prevzela Janševo geslo. Druga, upajmo, je kontekstualna. Pahor namreč zadnje leto največkrat že iritantno ponavlja, da Janševa Slovenija še ni dovolj sproščena (o tem smo pisali [tukaj](#)), s čimer morebiti Kacin posredno kritizira tudi dikcijo.

»Sproščeno, liberalno, socialno«

11/03/2007

Kako vemo, da se kuha ljubezen med Pahorjem in Ropom? Po transferju ljubezni. Po jeziku ljubečega, seveda. Če Pahor za Janšo ponavlja zgago vzbujajoče verbalizme o sproščenosti (glej [naš zapis](#)), potem zdaj kot napovedani prestopnik k Pahorju isto gesto ponavlja še Rop. Tudi Rop bi bil sproščen (Večer, 10. 3. 2007):

»Nova stranka, ki nastaja, je dodatna konkurenca, kar je dober znak za bodočo učinkovitost tega dela političnega polja. Upam, da se bomo tisti s podobnimi programskimi pogledi povezali, da bomo Slovenijo naredili bolj sproščeno, liberalno in socialno. Ni zelo pomembno, kateri stranki iz tega spektra kdo pripada.« Vir [tukaj](#).

Sproščenost je zdaj postala orodje za izrekanje skritega politično-ljubezenskega napeva. Pomeni nekaj takšnega kot: poglej, imam te rad. »Jaz, Pahor, te ljubim, Janša.« Ali pa: »Jaz, Rop, tem ljubim, Pahor.«

Vse je torej isto. Sproščenost kot ideologem Janše, liberalnost kot ideologem LDS in socialnost kot ideologem SD. V luči tistih, ki se iščejo, seveda.

Zakaj tudi 14 sproščenih lastovk še ne prinese pomladi

22/03/2007

Pred zapisom o dogodku na prvi pomladanski dan spodaj, kratki mikroironični beležki k psihopatologiji slovenske levice, si nujno oglejte genialni prispevek Denisa Sarkiča o novi jati socialnodemokratskih lastovk. [Voila](#).

Scene banketa in slovesnega sprejema el-de-es odpadnikov so zares sproščene, zaradi lastovk in malo večjih ptic. Nova ljubezen med Pahorjem in Ropom, [ki smo jo zaznali](#), je bila znova utrjena z verbalizmi po ključu, ki smo ga napovedali v duhu popularnega političnega navdiha: ljubim te, ker te ljubim sproščeno. Zaljubljeni si pač ves čas žvrgolijo. Rop je najprej nekaj poblebetal o tretji poti (!), socialno-liberalnem, novi energiji in seveda alternativnem vladnem programu (aja, zakaj neki ga vendar rabijo, če Pahor ves čas čivka o veliki koaliciji z Janšo), potem pa je končno izustil polnokrvni *Je t'aime*:

»Mi bomo prispevali svoje izkušnje pri gradnji tega novega projekta za sproščeno, zares sproščeno Slovenijo, ki bo seveda temeljila na človekovih pravicah, človekovih svobodah in pravni državi.«

Ok, še dobro, da za »zares sproščeno Slovenijo« ne stoji Matej Lahovnik. Domnevajmo, da zato, ker so **nezares sproščeni** pri Janši, **zares sproščeni** le pri Pahorju, medtem ko so pri Lahovniku **zares nekaj**, pa ne vejo, kaj. Jebiga, pač nimajo programa. Zares. Ko se je danes SD četica slavnostno banketno predstavila javnosti (nekrofilija tistih, ki segajo po njenih odpadlih kosih, je ob razpadu LDS s tem zadobila dimenzije zakuske; gurmani pač), je Rop stopil pred mikrofona in svečano zaobljubil večno zvestobo, ki sta si jo na medenih tednih zaobljubila že Juri in Pavliha – seveda le zato, da bi prikrižal, da je varal. Lastovkam, malo večjim pticem, jastrebom... veliki zmagoviti jati. Pavlihova metafora

lastovke je zamenjala bolj priročno parabolo o čebelici, ki leta od cveta na cvet; kajti kdor zmore take parabole, ta zmore tudi [dobro leteti](#).

Čestitke, Denis Sarkić, za neponovljiv zapis! In še majhen disclaimer: ravnokar sem slišal Slivnika govoriti o re-organizaciji slovenske levice. Nak, kar se dogaja, je dez-organizacija političnega, ki ga ni več mogoče ali vsaj vredno misliti. (Tole je mišljeno – če kdo še misli tisto, kar se da misliti – kot opravičilo tistim, ki pričakujejo resno debato.)

Eks-minister za razvoj za sproščeno Slovenijo

24/03/2007

Jože P. Damijan se v [tem presenetljivem članku](#) po obratu lastnih političnih preferenc navdušuje nad Pahorjem. Ropa je povozil čas, Janšo bo vsak hip, prava izbira je Pahor. On bo poskrbel za sproščenost. Neoliberallec, ki pristane na socialni program! Ni kaj, vredno čudenja.

Ljubezenski napev je podoben kot pri Ropu ([tukaj](#)). Pojoča travica zaigra, če izrečete pravo besedo zvestobe:

»No, in kaj, če bo Borut Pahor res prihodnji predsednik vlade? Slabši od Toneta Ropa in Janeza Janše res ne more biti. Lahko pa Slovenijo naredi precej bolj sproščeno.«

Tesnoba in sproščenost: nova pot bo seveda Pahorjeva

30/03/2007

Matija Stepišnik in Borut Mekina v odličnem, provokativnem [intervjuju](#) (»Prihodnost je v večji liberalnosti, Večer, 24. 3. 2007) predsednika Pahorja nekajkrat pritisneta ob steno. Obstajata dve strani Pahorjeve sproščenosti – zadnje čase skoraj ne mine javni nastop, da je ne bi uporabil. Prva pravi, da Janša ni uresničil parole o sproščenosti. Druga je, da bo on dokončal zgodbo o tem: sproščenost je mera za resno politiko, za tretjo sproščeno pot, za resnično zlato dobo slovenstva.

Spodnja pasaža se naslanja na prvo matrico. Kot smo že povedali večkrat v spodnjih zapisih, je sproščenost tu substitut za najbolj blago in najbolj abstraktno kritiko Janše. Pahor Janše pač ne kritizira, nekaj pa le mora reči, da ne bi izpadel preveč zlizan z njim; je torej način iskanja meglene »tovariške kritike«:

Vi ne vidite, tako kot marsikateri vaš poslanec, avtoritarnih potez te vlade in krčenja svobode.

»Da, morda celo bolj kot drugi. Medtem ko so drugi kritizirali gospodarske in socialne poteze Janševe vlade, sem rekel, da ne mislim, da gre Sloveniji gospodarsko in socialno kaj bistveno slabše. Kondicija je relativno dobra. Tu je treba vlado pohvaliti. Že zelo zgodaj pa sem rekel, da je po mojem vlada prelomila eno bolj pomembno obljubo, to je obljubo o sproščeni Sloveniji. Meni se zdi ta prelomljena obljuba najbolj zaskrbljujoča. Te sproščenosti, ki jo je vlada obljubljala, ni. Nočem pretiravati. Nekateri govorijo o tesnobi v državi, morda je ta beseda prehuda. A moram priznati, da ko hodim po Sloveniji in se pogovarjam z ljudmi, mi ti povedo, da sproščenosti ni.«

Torej se strinjate z Drnovškovo oceno, da si želi ta vlada podrediti neodvisne institucije?

“Veste, zakaj vedno tako ne planem na Janšo in na njegovo vlado? To bi si lahko privoščil le, če bi imel kratek zgodovinski spomin. V prejšnji letih se je dogajalo isto, le da v daljšem časovnem obdobju in bilo je narejeno na bolj eleganten način. Toda še enkrat: problem Janše ni v tem, da dela enako, kot je delala prejšnja vlada. Njegov problem je v tem, da ni izpolnil obljube, da bo delal drugače. Jaz sem pričakoval novo pot, ko je obljubil sproščeno Slovenijo. Pričakoval sem, da bo opravil z nekaterimi dediščinami tranzicije, zaradi katerih je prejšnja oblast padla.”

Ruplova sproščenost medijev včasih in danes

07/04/2007

Ko ni argumentov, se spomnijo nesproščenosti. Nekako takole meni današnji Dimitrij Rupel v »svojem« Delu. Sproščenosti je namenil cel pasus svoje [današnje kolumne](#) (beri spodaj).

Argumentacija je dolgočasen [red herring](#): »Ja kje pa ste bili, ko so pred dvajsetimi leti zapirali pisatelje?« Ok, bili smo v vrtcu, osnovni ali srednji šoli. Ruplov tekst, ki pretežno meri na sproščenost medijev in je očitno znervirana reakcija na [povpraševanje novinarke](#), je tule:

»Res lahko človek, ki ima količkaj zgodovinskega spomina, obnemi, kadar sliši, da sedanja slovenska vlada ali kateri sedanji minister posegata v svobodo izražanja. Kadar omenjajo cenzuro, pa je že treba reči kaj bolj resnega in ostrega.

Sproščenost

Poglavitna beseda, s katero je nastopal Zbor za republiko, je nesproščenost, in če se ne motim, je ta nesproščenost še vedno ena glavnih slovenskih težav. Nesproščenost pomeni, da je še vedno preveč ovir za podjetniško pobudo, za mlade talente, za izvirne ideje; da se nas še vedno držita prevzetnost in togost, ki sta bili značilni za komunistično birokracijo; da smo še vedno preveč nezaupljivi do tujcev, čeprav prihajajo iz Evropske unije; da se še preveč upiramo informacijam in znanju; da za vsako ceno branimo »pridobitve socializma« itn. Pred nekaj dnevi me je na ministrstvu obiskala mlada dama, ki dela za neko televizijsko hišo. S seboj je imela mikrofona, kamero in dva spremljevalca. Pripovedovala mi je, da je življenje slovenskih novinarjev nesproščeno, da se bojijo oblasti, ki da posega v njihovo delo. Menda to počenja tudi

pisec teh vrstic. Sogovornico sem prosil, naj mi pove kakšen primer, nakar je rekla, da je stvar preverjena in da »vsi tako pravijo«. Poskušal sem ji razložiti napačnost njenih domnev. Ko bi imeli cenzuro, mladi dami gotovo ne bi dovolili pripravljati takšnih prispevkov. Težko je razpravljati z ljudmi, ki živijo v narobe svetu, ki verjamejo vanj in ki so prepričani, da je narobe svet pravi svet. Sprašujem se, kje je bila kritična javnost, ko so v socialistični Sloveniji pošiljali v zapor pesnike in pisatelje. Pred dvajsetimi leti noben mirovni inštitut in noben časopis ni branil urednikov Nove revije, ki jih je precej grobo odstavilo slovensko komunistično vodstvo. Nasprotno: časopisi in televizija so objavljali pamflete zoper odstavljene avtorje in urednike; obljubili so, da se »ideje iz Nove revije ne bodo nikoli uveljavile v slovenski družbi«. Proti nasilju oblasti, ki je poslala v zapor Janšo, Borštnerja, Tasića in Zavrla, se niso uprli uredniki medijev in mirovni inštituti, ampak individualistični uporniki: pesniki, pisatelji, dramski umetniki, kulturniki, novorevijaši ... nakar je protest prerasel v ljudski odpor in v polom režima z njegovimi uredniki in uradniki vred. Sodelavec mi je svetoval, naj v kolumni za Delo kaj napišem o sedanji debati o sproščenosti. Mislil je na paradoksalno vedenje politikov, ki so nekoč na tekočem traku proizvajali izjave in traktate o človekovih pravicah, o svobodi in osvoboditvi, celo o sproščenosti pod vodstvom komunistične partije. V resnici si je njena elita prilastila velikanske privilegije in jih tudi primerno zavarovala s policijo, vojsko in z mediji. Oblast pred letom 1990 je imela absoluten nadzor nad vsemi družbenimi sektorji in zares smo se je bali. Njeni protagonisti so se v tranziciji brž lotili privatizacije in dosegli, da je nekdanja skupna, »naša«, dejansko pa partijska lastnina postala njihova zasebna last. Tudi nekateri mediji. Današnji kritiki vlade in razni mnenjski voditelji, med katerimi imajo mnogi globoke in močne korenine, ne morejo zanikati sedanjih gospodarskih rezultatov, delovanja reform in dosežkov pri uveljavljanju Slovenije v mednarodnih odnosih. Torej govorijo: res je, da nam ne gre tako slabo, ampak ljudje se bojijo, so negotovi, nesvobodni in nesproščeni. Tisto, kar je dosledno ustvarjala politična opcija, ki ji nazorsko pripadajo tudi sami, in proti čemur se je bojevala tedanja opozicija, zdaj očitajo sedanji vladi in si prisvajajo celo njene definicije. Očitek o nesproščenosti – priznam, da je težko merljiva – je postal politični šlager. Ko jim zmanjka snovi, se spomnijo nesproščenosti. Prijatelj iz novinarskih vrst mi je opisal razmišljanje kolega, ki je pred kratkim zamenjal službo (tako, da so mu namesto prejšnje dali boljšo): zanj ni dovolj, da piše, kar mu pride na misel, in dela, kar hoče. Ne, on ne prenese, da drugi mislijo in pišejo drugače.«

Rop je sproščeni Pahor

09/04/2007

O »sproščeni« ljubezni med Ropom in Pahorjem smo že nekajkrat pisali, recimo [tule](#). Kadar Pahor reče »ni dovolj sproščenosti«, Rop ponovi dikcijo. Kot v vsaki ljubezni se dve osebi končno zlijeta v eno. V [današnjem intervjuju z Ropom](#) dobimo frazo, ki jo izust že poznamo in že skorajda priča o takem zlitju:

»Zelo daleč smo od sproščene Slovenije, ki so jo obljubljali. Prej nasprotno, vlada se vmešava praktično povsod, v medije, gospodarstvo, policijo, javno upravo, pravosodje... Tega Slovenci ne sprejemamo.«

Kot da bi govoril Pahor! Kot da Rop že je Pahor.

Zato ne preseneča, da je nekaj dni pred tem drugi prvemu [ponudil](#) svojo predsedniško pisarno, kamor se je ta zares vselil. Kdo je torej predsednik SD, ki obljublja sproščenost, ko imamo naenkrat še eno osebo, ki zaseda – v prenesenem in simbolnem pomenu – ta stolček in uporablja natanko enako, domnevno antijanšistično dikcijo?

Nič bolj nezrelaksirana kot prej

13/04/2007

Prosto po Sokratu: še en, ki ve, kaj je sproščenost, pa tega v resnici ne ve. Mi pa tudi ne. Njegovo ime je Uroš Urbas:

S čim je Janez Janša razočaral? Levici je uspelo javnosti precej prepričljivo prodati teorijo o kadrovskem cunamiju (ki ga po mojem mnenju ni bilo), vmešavanju vlade v gospodarstvo (ki ga ni bilo nič več kot v vseh treh Drnovškovih in v Ropovi vladi) in tem, da je Slovenija nesproščena. Po mojem mnenju nista ozračje in družba v Sloveniji nič bolj nesproščena, kot sta bila do zdaj. Janša je k nesproščeni Sloveniji prispeval zlasti s tem, ker je podedoval klanski sistem, in čeprav je dobil mandat za družbene spremembe, ga ni izkoristil. Prispeval je tudi s tem, da pomembne zadeve presoja po nekaterih zgodovinskih vprašanjih, ki bi se jim nekateri radi izognili. Zaradi tega jim vzbuja nelagodje. Slovenija pa je nesproščena tudi zato, ker je za sklepanje posla še vedno pomembno, kakšne politične zveze imaš ali kako si zapisan pri kakšni državni sekretarki.

Besedilo je iz njegove današnje kolumne v [Financah](#) (13. 4. 2007) z naslovom »Marx je imel prav«. Skromen novum je tale: kritiki napadajo Janšo zaradi nesproščenosti (kar drži), hkrati pa Janša za nesproščenost prav nič ni kriv. Morebiti nimamo večje sproščenosti, toda hkrati ni Slovenija nič bolj nesproščena kot prej.

Tak interpretativni novum je, četudi neoriginalen, pomemben: doslej so zagovorniki Janše (predvsem on sam, ministri, novinarski uredniki, itd.) zatrjevali, da Slovenija je bolj sproščena. Kar je bilo seveda po svoje hecno in zoprno, ker sproščenosti pač ne moreš stehitati. Urbasov negativni korak naprej je malce bolj zvit: Slovenija ni nič bolj nesproščena kot prej. V ozadju seveda odzvanja famozni »[tudi ti](#)«, to pot vzročno pogojen: vi ste (tudi) ravnali nesproščeno, zato se mi zdaj ne moremo zares sprostiti.

Pahor kot Buridanov osel, Rop kot ponavadi sproščeno

22/04/2007

Neverjetno, ampak točno: v SD se vidijo kot voditelje. To globokoumno ugotovitev je prispeval Pahor na [javni tribuni](#), kjer so postregli s tem presenetljivim spoznanjem.

Zanj osebno ostaja le še ena vedno težja dilema: bi ali ne bi. In kaj bi? Človek se pač ne more odločiti, katero predsedniško funkcijo bi. Kot [Buridanov osel](#), ki gleda na levo in desno med dvema enakovrednima kupoma sena in ne ve, katerega bi snedel.

Ampak ob ganljivem uvidu, ki ga ponavljajo že dve leti, češ v SD se vidimo kot voditelji, je javna tribuna tudi sicer bila plodna in polna presenečenj. Spominjala je na Zbor za republiko leta 2004. Obeta se nam še ena nova pot, to pot tretja. Giddensova, če so Ropu to že razložili:

»Na notranjepolitičnem področju Slovenija po mnenju poslanca SD Antona Ropa potrebuje nek nov razmislek o tem, kakšen razvojni program in vrednote potrebuje. Kot enega temeljnih problemov pa je Rop izpostavil kratkoročnost ukrepov sedanje oblasti. To je odprlo veliko možnosti za alternativne politične skupine, je povedal poslanec, ki sicer meni, da je sedaj priložnost za tretjo pot, ki naj zagotovi bolj odprto, dinamično in sproščeno Slovenijo.«

Kučan za občutenje sproščenosti

22/04/2007

Milan Kučan, čigar urad bodo verjetno počasi tudi ukinili (le pogledjte perfidno igro proti Drnovšku te dni), na obletnici prvega partizanskega bataljona na Dolenjskem znova kritičen do oblasti:

»Vrsta dogodkov v zadnjih letih upravičuje zaskrbljenost. Ne bom jih našteval, ker so znani. Nanje že nekaj časa opozarja tudi predsednik države. O sproščeni Sloveniji ni dovolj govoriti, sproščenost moramo občutiti. Za demokracijo ni dobro, če se ruši ravnovesje med vejami oblasti, med zakonodajno, sodno in izvršilno.«

Stanovnik: ni sproščenosti, ki jo zahteva svoboda

29/04/2007

Zveza združenj borcev in udeležencev NOB Slovenije je 23. aprila 2007 v Ljubljani pripravila slovesnost ob dnevu upora proti okupatorju, 27. aprilu. Kot je poudaril predsednik zveze Janez Stanovnik, je bilo vodilno načelo osvobodilne fronte (OF) strpnost, zdrave in odprte družbe pa ni brez pluralizma in prostega diskurza.

Stanovnik ugotavlja, da kljub svobodi »med nami ni tiste sproščenosti, ki jo zahteva svoboda«. Zdi se mu, da se je v naše družbeno in politično vzdušje »prikradlo« vzdušje samocenzure in »samopritajevanja«, ki ga ni čutiti samo v medijih, ampak tudi v človeških odnosih.

Sproščenost je zanj torej izraz samocenzure v človeških odnosih, po analogiji na tisto v medijih.

»Ni zdrave in odprte družbe, v kateri ni pluralizma in prostega diskurza, razprave med drugače mislečimi. Nič ni narobe, da ljudje drugače mislijo, ampak morajo imeti isto zdravo srce,« dodaja Stanovnik.

Spomnimo, da je o sproščenosti na proslavi ob 65. obletnici ustanovitve prvega dolenjskega partizanskega bataljona [govoril Milan Kučan](#), in sicer dva dni pred tem.

Pahor o krčevitosti kot nasprotju sproščenosti

29/04/2007

Predsedniško med dve slastni funkciji obotavljajoče razpeti Borut Pahor v zadnji [Mladini](#) (26. 4. 2007) v intervjuju z njim ne more iz svoje sproščene kože. Zanj je sproščenost enaka ustvarjalnosti:

»Smo za večjo sproščenost, ki bo dala slehernemu posamezniku občutek, da živi v času, ko lahko pokaže tiste talente, ki jih ima.«

Novinar Jure Trampuš se v naslednjem stavku »usede« na izraz in terja pojasnilo podobnosti z Janševim volilnim letom 2004:

»Besede o sproščenosti je pred volitvami 2004 omenjala tudi SDS, a od njih ni ostalo veliko.«

Pahorjev odgovor (glej zapise spodaj) je predvidljiv, a z dvema dodatkoma:

»Morda jih uporabljam malo nagajivo. Očitno je, da je med ljudmi prisotna krčevitost. Ta občutek je bil prej prisoten pri desnosredinskih strankah, ki so bile prej v opoziciji, in je sedaj močno prisoten pri levosredinskih strankah, ki smo sedaj v opoziciji.«

Zakaj je raba sproščenosti nagajiva? Je mogoče nagajiv Pahor z njeno tako pogosto rabo? In če je, česa ne misli resno? Drugič: doslej je avtor govoril o zategnjenosti, krču in strahu pri ljudeh, zdaj pa, zelo neprecizno, opiše krčevitost kot stanje, ki ga »občutijo« stranke na oblasti ali v opoziciji.

Rupel za sproščeno življenje na Slovenskem

19/05/2007

[Današnja kolumna](#) Dimitrija Rupla v Delu je, tako kot vsaka, vredna celih 400 evrov, kolikor jih Jančič nameni svojemu političnemu mentorju. In kot vselej je v njej veliko sproščenosti. Če kje, potem v njej. Zanj se pač debelo plačuje.

Sproščenost za 400 evrov je v današnji izdaji (19. 5. 2007) pod naslovom »Kako daleč je Bližnji vzhod?« omenjena dvakrat.

Najprej Rupel poroča iz svojega nedavnega obiska v Palestini, kjer je takšna pač njemu tako ljuba sproščenost komunikacij. Postopkovnost je opisana kot »sproščanje«:

»Predsednik Abas trdi, da je to »njegov kabinet, ne Hamasov«. Veliko pričakuje od arabske mirovne pobude, vendar tudi od Evropejcev in Američanov. Njihov načrt postopnega sproščanja komunikacij – ki vsebuje natančne datume – Abas sprejema, medtem ko ga Izraelci še vedno zavračajo.«

Potem se sproščanje usmeri tja, od koder izvira, namreč k Novi reviji in njenim vizionarjem:

»V osemdesetih letih prejšnjega stoletja so se v Sloveniji dogajale spremembe, ki so bile podobne spremembam v drugih srednje- in vzhodnoevropskih državah. Glavni cilj kulturniške inteligence je bil: odpraviti ovire za sproščeno življenje na Slovenskem. V središču našega prizadevanja so bile človekove in narodne pravice, kar je seveda pomenilo moderno državo, svobodno gospodarsko pobudo in demokracijo. V tem času je bilo politično dogajanje v Sloveniji na evropski ravni, medtem ko je Jugoslavija začela zaostajati.

59 odstotno nesproščena Slovenija

23/05/2007

V oddaji Vroči stol z Vladom Voduškom je 18. maja 2007 nastopil dr. Peter Jambrek, Samuel Huntington sproščene Slovenije, dekan in prodekan zasebnih šol, po nekaterih interpretacijah tudi njihov lastnik, predsednik predsedstva (!), kot se je izrazil, Zbora za republiko, soavtor novega predloga zakona o visokem šolstvu, bivši predsednik Sveta za visoko šolstvo (ko je bilo to potrebno) in sploh vseh lukrativnih zadev, ki jih ponuja Janša.

Novinar Vodušek je postregel z originalnim vprašanjem za gledalce: »Ali je Slovenija bolj sproščena, kot je bila pred letom 2004«. Originalnim zato, ker ga poslušamo že dobro leto ali več ob priložnostnih intervjujih oblastnikov na svoji sproščeni misiji. Z »da« je odgovorilo 41 odstotkov, z »ne« pa 59 odstotkov ljudi. Klicalo je 2241 klicateljev.

Komentar Jambreka je bil: »Jaz mislim, da ta vlada potrebuje še en mandat, da dokonča program sproščene Slovenije«.

Oddaja je dosegljiva v arhivu [RTV SLO](#).

Kučanovi nesproščeni očitki Janši

28/05/2007

V Gabrovici pri Črnem kalu je bila 26. maja 2007 [slovesnost v spomin](#) na tragičen požig partizanske vasi Gabrovica pri Črnem kalu in poboj domačinov.

[Govor](#) Milana Kučana, hkrati tudi odgovor na nedavne očitke Janeza Janše glede Kučanove povezanosti s Sovo, operira s tremi rabami »sproščenosti«:

Sproščenost je vzdušje:

»Prostor človekove politične in socialne svobode se prej oži kot širi. Vzdušje v državi ni sproščeno. Med ljudi se je marsikje zalezal strah. Bojijo se za službe, za posle, bojijo se politike in negotovosti, ki jo povzroča.«

Sproščenost je demokratičnost družbe in svoboda posameznika:

»Smisel je dialog o tem v celotni družbi. V kakšni družbi in v kakšnih medsebojnih odnosih želimo živeti, kakšne vrednote želimo v njej uveljavljati, o tem je vredno iskati večinsko soglasje. Vendar je do tega možno priti le, če je mnenje državljanov zaželeno, če ga smejo povedati, če se ne bojijo govoriti ne v svojem kraju ne v svojem podjetju ne v občini in ne državi. Zato je vprašanje sproščenosti pravzaprav vprašanje demokratičnosti družbe in svobode posameznika. O tem zadnje čase govori predsednik države. Opozarja na zaskrbljujoče pojave, ki jih zaznava. Zaznavamo in čutimo jih gotovo vsi, vsakdo na svoj način. Zato o njih ne moremo molčati in predsednik države pri svojem opozarjanju nanje ne sme ostati sam.«

Sproščenost je ustvarjalnost (karkoli):

»Oglasil se bom, ko bom mislil, da se v slovensko družbo vračajo metode, navade in politične prakse, ki so bile značilne za tisti nekdanji čas in družbo, ki smo jo zapustili, ker ni bila odprta in demokratična, ker ni dopuščala svobode za vse, ker ni vzpodbujala ustvarjalnosti in tekmovalnosti in ni zagotavljala varnosti človeka. Ker ni bila sproščena. Oglasil se bom, ko bom presodil, da se odmikamo od vrednot, ki so nas vodile v tistem času in ki so nas v tisti najzahtevnejši preizkušnji nacionalne in človeške odgovornosti povezale v trdno in solidarno skupnost, v nacijo, katere zrelost je priznaval in cenil ves demokratični svet.«

Duhovna prostost, sproščena Slovenija in premislek, ki je prišel tudi za avtorje sproščenosti

29/05/2007

Nova revija, kovnica sproščanja, je 28. maja 2007 slavila in [predstavila](#) svojo jubilejno številko. 300. cifra obsega čas od 1982 do 2007. »V tem času je opravila ogromno dela, v katerem se je vseskozi udejanjala tista formativna duhovna energija slovenske zavesti, kakršna je sooblikovala procese, ki so slovensko družbo in slovenski svet popeljali v demokracijo, v Evropo in pod razpoznavno državno streho,« so zapisali.

Na predstavitvi niso mogli mimo pomembne formacije duhovne energije: sproščenosti. Napovedali so Zbor za republiko za 12. junij, ki je menda zaspal, kjer bodo spregovorili o sproščeni Sloveniji (tako Peter Jambrek).

In Spomenka Hribar, nekakšna disidentka znotraj novorevijašev, kot se je lepo videlo v Odmevih isti dan, je za Vest.si [potožila](#):

»Žal moram reči, da sem precej kritična, tudi zaskrbljena, mislim, da tisto, vsaj kar sem si jaz predstavljala pod sproščenostjo duha, je danes nekako v zastoju ...«

RTV Odmevi so bili bizarni. Niko Grafenauer, Jože Snoj in Spomenka Hribar so govorili o duhovni prostosti (sproščenost in prostost prihajata iz istega korena »prost«) in se malce prerekali. Skupaj so se sprostili sedemkrat.

Hribar:

»Do osamosvojitve smo delovali v nekem kontekstu, zavzemali smo se za spravo, zavzemali smo se za duhovno prostost, ... po osamosvojitvi so s stvari malo spremenile, prizadevanje za spravo je uplahnelo, tudi vprašanje sproščene Slovenije je postalo bolj zaprto.«

(njena kritika do Nove revije):

»Refleksija je še kako potrebna na ravni prostosti duha. In cel kup takih reči, ki še čakajo Novo revijo, če bo pač tako duhovno sproščena in na ravni duha, kot je bila.«

Grafenauer:

»Zavzemamo se za duhovno sproščeno vzdušje, družbeno, politično in kulturno v evropski Sloveniji.«

Snoj:

»Zavzemali smo se za prostost duha... tisti, ki se zavzema za prostost duha zase, se mora tudi za prostost Slovenije.«

Pa še iz kritike Hribarjeve do Nove revije: »Premisliti je treba odgovornost Nove revije za to, kar je danes tukaj. Spregledala, da je začela z enako tehnologijo oblasti (kdor ni z nami, je proti nam), počezne kritike na NOB in borce, spregledala, da ta oblast nadaljuje... s sesuvanjem zdravstva, znanosti, šolstva. Nova revija naj se distancira od vsakodnevne politike, z neko zadržanostjo, distanco do dnevne politike, pa naj bo leva ali desna.«

Damijan za sproščenega liderja za uresničitev »slovenskih sanj«

09/06/2007

Bivši minister Jože P. Damijan se zadnje čase zagreva za Pahorja. Toda ne nujno. Išče novega človeka, ki bo popeljal Slovenijo v sanjsko prihodnost. Takole je v svojem članku v Financah ([»Gospodarstvo vrača udarec](#), 5. 6. 2007) javno iskal novega Kennedyja med možnim kandidati, s pomočjo kriterija sproščenosti seveda:

O izbiri nesproščenega Janše:

»Zmagal je brez konkretnega programa, le z obljubami o odpravi oblastne arogance, korupcije, nepotizma in klientelizma. Zraven pa je navrgel še obljube o bolj sproščeni Sloveniji.«

O izbiri sproščenega Pahorja:

»Kot kažejo zadnje javnomnenjske raziskave, volivci iščejo alternativo Janši. Stranko in osebnost, ki jim bo zagotovila večjo sproščenost in več razvojnih možnosti. Za zdaj jo pooseblja Pahor«.

O izbiri zares sproščenega Potočnika:

»Pahorjeva reformna retorika je precej manj zatohla ter bolj iskrena in liberalna. Zato je dejstvo, da se prava razvojno usmerjena alternativa, ki bi potegnila Slovenijo iz te domačijske zatohle mlakuže, išče naprej. Iščeta se stranka in osebnost, ki nam bosta omogočila uresničitev "slovenskih sanj". Osebnost, ki nam bo simbolizirala sproščenost, kreativnost in dosegljivo možnost zgodbe o osebnem in skupnem uspehu. Bojim se, da v Sloveniji za zdaj takšne pozitivne osebnosti ne vidim. Zato se, vsaj sam, že nekaj let

vztrajno oziram v Bruselj. Še več, prepričan sem, da bomo brez vrnitve komisarja Janeza Potočnika iz Bruslja in organiziranja liberalno-razvojnega jedra okrog njega ter z izdatno podporo Pahorja vsaj še za en mandat obsojeni na sprego političnega fundamentalizma, kulturnega boja in domačijske zatohlosti pod diktatom bodisi boleznega avtokrata bodisi tranzicijskih tajkunov. Kar se mene tiče, bo zmagala tista opcija, ki bo 'kupila' Potočnika. In mislim, da pri tem nisem osamljen.«

Pričakovano: tudi Kresalova z LDS za kritiko sproščeniosti

09/06/2007

Po pričakovanju novicni vstopajo v slovensko politično areno skozi percepcijo sproščeniosti in nesproščeniosti. Kandidatka za predsednico LDS Katarina Kresal ponovi pahorjansko gesto. Namesto zategnjenosti, zakrčeniosti, tesnobe, strahu je zdaj tukaj protipostavljena utesnjenost:

»Država je vedno bolj utesnjena, ne pa sproščena«, je dejala Katarina Kresal na predstavitvi svoje kandidature članicam in članom Gorenjskega pokrajinskega odbora LDS, ki so se zbrali v Mojstrani.«

LDS-u se je domislica zdela vredna [naslova prispevka](#).

Nepričakovano: novi Zbor za republiko za sproščeno Slovenijo. Z vprašajem.

09/06/2007

VABILO NA JAVNO TRIBUNO ZBORA ZA REPUBLIKO Z NASLOVOM

SPROŠČENA SLOVENIJA LETA 2007 ?

Osem let po izidu zbornika *Sproščena Slovenija* (Nova revija, 1999), tri leta po izidu zbornika *Slovenci v lastni državi enakih možnosti: novi prispevki za slovenski nacionalni program* (Nova revija, 2004) in sočasno z izidom jubilejne tristote številke *Nove revije* prireja Zbor za republiko javno tribuno, na kateri bomo pregledali, primerjali in ocenili stanje duha in stanje demokracije v republici.

Javna tribuna bo v torek, 12. junija 2007, ob 19. uri v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma.

Vabim Vas, da se udeležite Zbora za republiko.

S spoštovanjem in lepimi pozdravi,

V Ljubljani, 5. 6. 2007

Peter Jambreč

za predsedstvo Zbora

Brbota od sproščenosti.... Bliža se nevihta.... Bliža se Zbor za republiko.... Bliža se.

12/06/2007

Tako odlično je kazalo: včeraj in danes je brbotalo od sproščenosti. Najprej Pahor po »klavzuri«, kje je razkril, da je nesmrten (ja, je še kakšno drugo spoznanje, ki bi človeka ultimativno sprostilo) in kjer je [pojamral o](#) sproščenosti. Potem danes predpremiere jutrišnjega Zbora za republiko. Antološki [kos besedičenja](#). Genialno, profesor Jambrek, boljše od enega Zbora in medijskega pozornosti sta dva in dve medijski pozornosti. Zato ni naključje, da je Jože Snoj izrekel tisto staro: »bomo videli, koliko so sproščeni mediji, glejmo zvečer dnevnik RTV« (parafraza). S tem si pač zanesljivo kupiš pozornost v dnevniku pri svojih kolegih (Vodušek je razumel namig). No, bili so v vseh dnevnikih, v vseh časopisih. Vključno s stavkom »bomo videli, če nas bodo spustili« (parafraza). In potem še [sproščeni Peterle](#). In ja, vsi se bodo dobili jutri na Zboru: Peterle, Pahor.....saj vemo, kaj jih družijo.

Tako odlično je kazalo, toda nekaj hudega je v zraku. Od danes na jutri. Janša postaja [živčen](#), ruši se mu sistem, ruši se mu SDS (ja, njegova percepcija, ne naša), vojščaki ga zapuščajo. Nič in nihče mu ni mogel do živega in, seveda, že videno, pokončal se bo sam. Kaj bo prinesel torkov Zbor po epizodi Andrijane Starina Kosem? Danes so še govorili o sproščenih medijih, kaj bodo porekli na sproščeno državno sekretarko? Tako kot je bil odločilen prvi Zbor, bo tudi drugi. A v drugo smer. (Po logičnih vajah se prileže nekaj Nostradamusa; nostra damus, qua damus; se pravi: naše damo, kar damo.)

Sproščeno, sproščeno, sproščeno

14/06/2007

Zbor bil je živ. Prodal i on je par sproščenosti. Kratek povzetek:

.....sproščenost.....sproščenost.....sproščenost.....

.....sproščenost.....sproščenost.....sproščenost.....

.....sproščenost.....sproščenost.....sproščenost.....

.....sproščenost.....sproščenost.....sproščenost.....

.....sproščenost.....sproščenost.....sproščenost.....

.....sproščenost.....sproščenost.....sproščenost.....

It is all about language: sproščanje jezika lahko doleti tudi najbolj vdano podanico, tako imenovano »ASK«

14/06/2007

Ko je Andrijana Starina Kosem, zdaj zreducirana na kratico ASK (tako rekoč na ničvredno reč, ki je vprašljiva, glede katere se je treba vprašati, kaj je res), napisala famozno »pismo leta«, je sledil Janšev nervozni protiudarec. Eden boljših načinov, da prepoznate nervozo akterja, je njegov pripis nervoze drugemu. Janša ne razočara:

»ASK si postavlja retorično vprašanje, če ni mogoče kritika njenih ravnanj vzrok za padanje podpore vladi. Marsikdo pa se verjetno sprašuje, zakaj nenavadno ravnanje nekaterih tako imenovanih dolgoletnih članov in tako imenovanih simpatizerjev SDS časovno tako natančno sovпада s preiskavo nezakonitosti pri ravnanju z arhivi, tajnimi fondi in drugimi spornimi ravnanji v tajni službi. In z veliko nervozo, ki je ob tem zajela nekatere.«

»Opozicija bi bila v vsaki državi, ki bi dosegala take uspehe kot Slovenija, nesproščena in nervozna. V Sloveniji se to dogaja, zato se skuša vlado spraviti na neke stranske teme, predvsem zato, da se ne bi ukvarjala s ključnimi razvojnimi vprašanji.«

Nervozna Janše in ne nervozna Drugega se razkriva v zanimivi duplirani rabi besede »tako imenovani dolgoletni člani in tako imenovani simpatizerji SDS«. Včeraj goreči prijatelji in sodelavci so zdaj dobili lekcijo. Če jim ni jasno, kaj pomeni ekskomunikacija, jo bodo začutili, ko se bodo znašli v narekovajih ali ko bodo takoimenovanizirani.

O zadnji smo že govorili: [tule](#) in [tule](#). Doslej smo imeli tako imenovane strokovnjake, tako imenovano levico, tako imenovano civilno družbo. No, po ASK (lep nov način, da

človeka postaviš v narekovaje: zreduciraš ga na inicialke, ker o njem ni vredno govoriti) je postalo jasno, da se lahko v njih znajdete tudi vi kot podpornik gospoda Janše. Zatorej pazljivo. Ko ste enkrat v njih, se jih ne boste kar tako znebili.

Usoda Starine Kosem je s tem zapečaten. Če združimo vse tri sproščene načine zapisa takoimenovanizacije, lahko za bivšo državno sekretarko rečemo, da je postala »tako imenovana »ASK««. Kar je isto, kot bi dejali: odšla je na smetišče zgodovine.

Mentalni presežki zborovskega sproščanja

16/06/2007

[Premalo](#) smo povedali o [zborovskih sproščanjih](#), zato je tu jagodni izbor za prvo lakoto.

Janez Janša, 13. 6. 2007

»Opozicija bi bila v vsaki državi, ki bi dosegala take uspehe kot Slovenija, nesproščena in nervozna. V Sloveniji se to dogaja, zato se skuša vlado spraviti na neke stranske teme, predvsem zato, da se ne bi ukvarjala s ključnimi razvojnimi vprašanji.«

Dimitrij Rupel, 12. 6. 2007

»Kljub temu, da v zboru menimo, da še nismo dovolj sproščeni, in da levica misli, da nismo več sproščeni, je bistvena skupna ugotovitev, da potrebujemo več sproščenosti.«

Ivan Štuhec, 11. 6. 2007

»Sproščanje teh nesproščenosti je dolgotrajen proces... Univerze so še ta prostor, kjer očitno avtonomija in sproščenost nimata svoje legitimne domovinske pravice. Drugače se ne more zgoditi, da neka rektorska konferenca o nekem predloga zakona reče, da o nekem predlogu zakona ne bomo diskutirali. Ja koji faktor pa ste vi, da to lahko rečete?«

Ivan Štuhec, 11. 6. 2007

»Meni se ta debata o nesproščenosti zdi popolnoma depласirana... res ne vidim nobenega primera, kdo ni sproščen in kdo komu prepoveduje govoriti in misliti. Mislim, da je ta bila prišla tam nekje okoli leta 2002, potem pa ni bilo nobene debate o sproščenosti, zdaj pa je spet naenkrat nastala.«

Peter Jambrek, 12. 6. 2007

»Ne želimo ohranjati delitev iz preteklosti, ampak želimo prostor za sproščeno razpravo.«

Peter Jambrek, 11. 6. 2007

»Tej vladi je treba dati še vsaj en mandat, da vsaj približno sanira 12 let nesproščenosti na 50 let podlage diktature.«

Peter Jambrek, 12. 6. 2007

»Slovenija je morda preveč sproščena v razpolaganju s sredstvi črnega fonda, njen predsednik pa pri opravljanju funkcije.«

Matej Makarovič, 11. 6. 2007

»Tisti, ki širijo okrog raznovrstne strahove, ki si želijo živeti v strahu, tisti tudi sami niso več sproščeni.«

Jože Snoj, 11. 6. 2007

»Sproščena je za sproščene, tisti, ki so nesproščeni, pa vemo, kdo so. Stara struktura, ta je nesproščena.«

Jože Snoj, 11. 6. 2007

»Družba, kjer se lahko spušča takšna propagandna megla, kot se jo spušča danes, v sebi še kako sproščena.«

Jože Snoj, 11. 6. 2007

»Sicer nisem med jutrišnjimi razpravljavci, tribune pa se bom udeležil zelo sproščeno.«

Janko Kos, 12. 6. 2007

»Odnos do Pučnika podzavestno nesproščen. Na dan je spet stopila slaba vest tistih, ki so ga preganjali.«

Tone Jerovšek, 12. 6. 2007

»Slovenija ni sproščena, Slovenija ne deluje na podlagi resnice in dejstev.«

Borut Pahor, 12. 6. 2007

»Občutek nesproščenosti je kaznoval takratno koalicijo (LDS).«

Alojz Peterle, 12. 6. 2007

»Odločil sem se, da bom sproščen, bo pa zaradi tega še napeto.«

Alojz Peterle, 12.6. 2007

»Sproščenost je kot ljubezen – ali je, ali je pa ni.«

(Sproščeni) Niko Grafenauer, 12. 6. 2007

»Ni bil aerodromski človek tega časa, a si predstavljam, kako je iz zaporniške celice gledal v nebo, ki ga je včasih prečkalo tudi kakšno letalo.«

Sproščeni identifikator in diskreditator

24/06/2007

Kamorkoli pogledaš: od Zbora za republiko, 12. junija letos torej, povsod brbota od sproščenosti. Blebetajo in blebetajo. Eni se k njej zaklinjajo, drugi se zaklinjajo proti njej. Tale blog jim več ne more slediti. Slovenija je končno postala sproščena. Skozi blebetanje o sproščenosti.

Opozorimo na novi vlogi diskurza sproščenosti po Zboru: prva je seveda ta, da zakrije manko sproščenosti, pravzaprav diskurza o nesproščenosti. Več diskurza o sproščenosti, bolj legitimna je ta vlada in bolj legitimen je bil naš ideološki program, je bilo vodilo Zbora. Zato so se strinjali: Slovenija je zdaj bolj sproščena, ampak lahko je še bolj. Podarite Janši še en ali dva mandata pa boste videli! Je rekel Jambrek.

Takšno zaklinjanje je bila naloga Zbora. Dve spontani rabi, ki sta vzniknili ob tem, pa sta pokazali na ideološke korenine tega ideologema. Prva je bila vloga sproščenost kot političnega identifikatorja: pogledjte, mi smo sproščeni, vi, stare sile kontinuitete, vi, ki nam nagajate, vi pa niste. Naši so sproščeni, vaši niso. Sproščenost se je naselila v ločnico janšističnega političnega boja, razlikovanja na »naše« in »vaše«.

Druga vloga je bila tista, po kateri postane sproščenost ne le identifikator, temveč v naslednjem koraku še diskreditator: pogledjte se, kako ste nesproščeni, naši nasprotniki! Posebno perfidna je bila gesta npr. Mateja Makaroviča z naslednjo perverzno logiko »Tisti, ki pravi X, tisti je sam X«: vso to govorjenje o strahu, meni Makarovič, dokazuje, da so tisti, ki govorijo o strahu v deželici slovenski, sami v stanju strahu in bojazni. In če jih je strah, so nesproščeni. Strah dokazuje njihovo nesproščenost!

Bučar: sproščenost je objektivno stanje v družbi

24/06/2007

Sproščenost ni natanko tisto, kar pravi France Bučar. Ki se itak v naslednjem stavku zanika: posebnost naših osamosvojiteljev pač, težave z logiko. Ko pravi, da je sproščenost objektivno stanje v družbi, brcne v temo, da bolj ne bi mogel. Sproščenost sploh ni ujemljiva in še manj objektivna:

»Sproščenost je objektivno stanje v družbi. Pomeni tudi subjektivno počutje posameznika glede na prisilo družbenega in naravnega okolja. Kolikor bolj se čutiš neodvisnega od pritiskov, toliko bolj si sproščen. Zato lahko isti položaj različni ljudje zelo različno dojemajo. V istem položaju se lahko nekateri počutijo povsem sproščeni, drugi nesproščeni. Počutje je odvisno tudi od subjektivnih okoliščin vsakega posameznika; nekatere je zelo hitro strah in so nesproščeni...«

[Celoten intervju.](#)

Ko tudi On začne sproščeno ironizirati

24/06/2007

Diskurza z Zbora se je navlekel tudi On. Janša je nekaj dni nazaj govoril o visoki gospodarski rasti kot nečem, kar je učinek »sprostitve davčnega vijaka«. Toda potem je storil napako. Ker bi moral kot realizator ideološkega programa sproščanja verjeti vanjo in sproščenost jemati zares, se je temu odpovedal. Nasedel je na diskurz oponentov, ki sproščenost hipetrofično uporabljajo le še v ironičnih podtonih: tudi sam jo je začel ironizirati.

[Prvi primer](#). Janša trdi za opozicijsko LDS, da je sproščeno razpadala. Komentar ni potreben:

»Jasno je, da je na tej podlagi potem prišlo do določene užaljenosti, raznih pisem, pravih in lažnih, temu se skuša dati bistveno večji poudarek, kot ga zadeva ima, in se dejansko skušajo prikrivati temeljni vzroki, zakaj je do tega prišlo. Stranka je pač s to spremembo statuta pravočasno, preden bi se kar koli dramatičnega zgodilo, preprečila, da bi SDS doživela usodo, ki jo je v preteklosti že neka druga stranka, ki je zadnje leto sproščeno razpadala.«

[Drugi primer](#). Janša meni, da nasprotniki nimajo pravice govoriti o nesproščenosti. A pri tem implicira, da bi to govoril vsak, ki je na oblasti. (LOL!) Da bi denimo o njej govoril Pahor, ko bi bil ali ko bo na oblasti:

»Nihče v tej državi nima pravice, da vsako stanje, ko ni on sam na oblasti, proglasi za nesproščeno.«

[Tretji primer](#). Janša brije norca iz nekoga, ki je menda nedovoljeno prisluškoval, s pomočjo svojega svetega koncepta:

»Očitno je, da so nam pač v preteklosti zelo sproščeno prisluškovali in da se danes s tem celo hvalijo.«

Prva in tretja raba sta očitno afirmativno ironični. Druga je kritika negativne ideološke rabe. Tu je shema štirih rab, med katerimi bi lahko razlikovali:

1. Afirmativna ideološka raba: »Sproščenost je super in mi smo njeni heroji, dajmo naši.«

2. Negativna ideološka raba: »Niste dovolj sproščeni, vi ste heroji nesproščenosti, pravi heroji smo mi, dajmo naši.«

3. Afirmativna ironična raba: »Mater ste danes sproščeni, a ste zopet Mladini skenslali oglaševalce in prevzeli Večer?«

4. Negativna ironična raba: »Mater ste danes nesproščeni, a vam je Šrot speljal Delo ali je to zaradi nelojalne golfistke ASK?«

Bog-mi-odpusti-sproščenost

08/07/2007

Kot so bralci tega bloga že opazili, manj pišem. [Razlog](#) za »zadržanost« so povprečno subtilni že prepoznali. Obstaja pa še en, ki je vreden omembe. Sproščenost se je v Sloveniji po 12. juniju, tj. famoznem Zboru za republiko, večinoma ali skorajda ekskluzivno naselila v diskurz o sproščenosti. Sproščenost obstaja le še v diskurzu o njej, in to v takšnih količinah, da je preprosto nemogoče biti sekundant.

Del teh diskurzov je ironičnih, zelo majhen del analitičnih. Oba segmenta, ironični in analitični, prisiljujeta »uporabnike sproščenosti«, da se je vzdržijo. Da je ne uporabljajo. Paradoksalno smo zdaj prišli v fazo, ko se o sproščenosti govori z zadrego: prvi jo ironizirajo ali se iz nje norčujejo, drugi ne vedo, kaj bi z njo.

Naj navedem dva primera. Javno, nazadnje v intervjuju v Mladini, sem predlagal, da je raba sproščenosti lahko ustrezno orodje za presojo »pravovernosti« novinarjev. Tisti, ki so ji naklonjeni in govorijo o njej na (vselej) abstrakten način, s tem dokazujejo svojo politično lojalnost. Včasih celo dobesedno. Tisti, ki je ne jemljejo zares (ne nujno ironizirajo), dokazujejo svojo neodvisnost. Kriterij je sicer zelo ohlapen, toda v glavnem drži. Predlagal sem torej načelo: povejte mi, kakšne so rabe sproščenosti pri novinarju, in povem vam, ali je provladen ali ne.

V intervjuju ad hoc navajam tri primere iz Večera: v zadnjem času sta na »provladen« način sproščenost uporabljala njegov odgovorni urednik Tomaž Ranc in njena notranja urednica Darka Zvonar Predan. Na distanciran način pa novinar Matija Stepišnik. In se je zgodilo, da se je k besedi priglasila Darka Zvonar Predan in me v včerajšnji Mladini fino popljuvala. Odgovor sem že sestavil, na tem mestu pa bi rad izpeljal tole poanto: Predanova v bistvu trasira pot novi fazi v rabi sproščenosti, ki se naslanja na naslednjo percepcijo njene kritike. Če parafraziram, misli takole: »Ja kaj je pa zdaj to, a zdaj pa niti o sproščenosti ne bomo smeli več govoriti?«

Seveda ji tega nihče ne prepričuje. Če se tako zelo trudi dati v nič mojo analizo, pač ne bo pristala na mojo tezo, da sproščenost dokazuje vašo politično pozicijo in da ste z njo politični vernik.

V zadnji Družini (8.7. 2007) v tej podobno rabo zaide pater Branko Cestnik. V zanimivem članku o tem, ali lahko kristjani volijo levičarje, se glede sproščenosti priduša z Bogom:

»Pri nas na strankarski ravni potekajo trije zanimivi procesi: fenomen Pahor, preobrazba LDS in nastanek društva Zares. Upajmo, da bodo pripomogli k razvidnosti levega prostora in misli ter (Bog pomagaj, če se tako izrazim) k večji sproščenosti.«

Skratka: stopili smo v fazo, ki bi ji lahko rekli »previdna raba sproščenosti«, Bog-mi-odpusti-sproščenost. Vprašanje je, ali ta učinek samoprepoznanja njene ničevosti (avtor je odkril, da njena delnica ne kotira več pozitivno, ker se vsi pretežno iz nje norčujejo) ali celo kulpabilizacije (avtorji se počutijo krivi, ker so uporabljali pogrošen ideologem in z njim posredno izkazovali lojalnost neki politični ideji).

Medvedja paranoja himnično sproščenih medvedjih svakov

19/07/2007

Kaj imajo skupnega Romi in medvedi? Marsikaj, predvsem pa verigo. Cigani (Romi) so bili tradicionalno v španoviji z medvedi, ponekod jih naučijo plesati in se z njim sprehajajo ter zabavajo mimoidoče. V Sloveniji obstaja še ena pomembna [butalska](#) vez. Če minister za okolje in predsednik SLS Janez Podobnik že debelega pol leta omejuje gibanje romski družini Strojan, bi ga strankarski podmladek SLS vsem medvedjim družinam. Pravzprav bi medvede streljal, ne le omejeval. Oboje preganjajo in oboje omejujejo, Rome in medvede, v imenu lastne svobode (gibanja).

Zadnja [reklamna akcija zastraševanja](#) dokazuje, da znajo v podmladku iti tudi čez rob. Zgodba je zanimiva, ker je videti, da politična paranoja ([primerek](#) in [primerek](#)) ne izbira sredstev in se rada prevesi tudi v okoljske zadeve, če je vaš minister pravi. Enkrat so predmet paranoje ljudje, drugič živali. Ko nas ogrožajo, nas pač ogrožajo vsi. Verjetno nam želijo (nezavedno) povedati: naša stranka je ogrožena! Prihajajo Golobi(či), prihajajo medvedi. Počutimo se ogrožene!

Nagradno vprašanje se sicer glasi: je izvorna politična paranoja nekaj, iz česar se razvijejo še druge vrste paranoje? Je najprej paranoja, potem politična in potem okoljska (itd.)? Lahko mislimo politično sfero onstran globinskopsiholoških zakonitosti? Obstaja politična paranoja per se? Če ja, kakšen status ima okoljska paranoja do medvedov? Politični?

Ampak pustimo težka vprašanja ob strani. Tule je zabavno nadaljevanje. V Dnevniku [so zapisali](#):

V himni imajo vključenega medveda

Kot zanimivost naj povemo, da ima podmladek stranke SLS celo v svoji himni vključenega medveda. Šesta kitica namreč pravi, da „Kekec naš junak // je medvedov svak, // vsak od nas v gore hodi rad,“ vseeno pa Ravnikar zanika, da bi bila himna, v kateri je medved označen pozitivno, v konfliktu z programsko zasnovano podmladka. „Besedilo himne ni bilo nikoli sprejeto niti razumljeno kot programski temelj podmladka, zato ga jemljemo bolj kot sproščen in pozitiven napev v okvirih umetniške svobode tekstopisca,“ pojasnjuje Ravnikar.

Morala zgodbe: hodite naokoli, bentite nad medvedi, potem pa ugotovijo, da imate enega zaprtega kar doma... Himna podmladka SLS z medvedom in njegovim svakom je zabavna, še bolj pa očitno nearbitrarna omemba sproščenega napeva tekstopisca. Maksimalna himnična medvedja sproščenost proti maksimalni [grožnji pogleda](#) (dobesednega) skozi preluknjani gleženj človeka, ki ga je napadel polarni medved (fotka je s strani, na kateri so mladinci SLS našli grozljive slikce, ki so jih pomirile). Tule nekaj ne štima. Nekdo ni sproščen, niti v himni ne.

Sproščena družba po Cukjatiju

22/07/2007

V intervjuju s predsednikom državnega zbora, ki že v naslovu nosi obeta (»Neresno je govoriti o sproščenosti«, Večer, 21. 7. 2007), razbiramo zanimive razlage. Sproščenost je znova *belle de jour*, v eksegezi pa se je poskusil mislec, filozof in teolog France Cukjati. Novinarka Urška Mlinarič ga po šolsko uvede v zgodbo:

V Sloveniji se zadnje čase veliko govori o sproščenosti. Kako vi razumete sproščenost?

“Sproščenost je populističen izraz. Zelo lepo se sliši in z njim lahko strahotno manipulirajo tisti, ki trdijo, da smo sproščeni, kot tisti, ki pravijo da smo nesproščeni in zamorjeni. To ni izraz, ki bi ga človek lahko resno obravnaval.”

So potemtakem tisti, ki govorijo o sproščenosti, neresni?

“Sproščenost je izraz, ki naj bi govoril o tem, da človek nima strahu pred nepredvideno situacijo, na katero nima vpliva in je ne more preprečiti. Človek je nesproščen, če ima v mislih vedno neko katastrofo. Ne glede na to, ali je nevarnost realna ali ne, je tak človek nesproščen. Na politični ravni pa je možno ta izraz uporabljati zgolj simbolično. Zagotovo smo v demokraciji bolj sproščeni kot v totalitarizmu. Prav gotovo nam manjka še veliko do pravne države in pravnega varstva, do uresničitve enakih možnosti, ko bo vsak lahko dosegel takšen standard, kot ga je glede na pridnost in ustvarjalnost mogoče. Sproščena družba, to je idealna družba. To so daljni cilji, katerim se lahko iz generacijo v generacijo, iz stoletja v stoletje le približujemo. Zato je reči, da smo sproščeni brez kakršnekoli kritičnosti, neresno. Mi želimo biti bolj sproščeni, kot smo bili pred sto leti, bolj kot pred dvajsetimi leti ...”

Evo, le kdo bi iz tega šmorna uspel potegniti enotni smisel cukjatijevske recepcije pojma? Po vrsti: sproščenost je nekaj negativnega, je populističen izraz. Tisti, ki pravijo,

da smo sproščeni, manipulirajo, tisti, ki pravijo, da smo nesproščeni, takisto. (Mimogrede, na koga referira »smo«? Na nas, prave nosilce sproščenosti, na vse nas, Slovence, na kogarkoli?) In potem še šlager: sproščenosti ne smemo resno obravnavati. Hja, kaj je želel mislec s tem povedati? Le kdo bi vedel.

Prva runda odgovora je enigmatična do kraja. Če jo razumemo dobesedno, smo v dilemi. Zakaj bi za pripadnika SDS in zvestega Janševega slednika bilo populistično nekaj, kar je del programa in agende stranke? In čemu sproščenosti ne bi smeli poljubno pripisati komurkoli? Od kod ta preobrat (o katerem smo že govorili – sproščenosti se bodo zdaj začeli vsi protagonisti otepati), od kod tako malo volje, da bi se sproščenost opravičevalo? Kdaj je nastopila resignacija?

Druga runda odgovora postreže s tolikšno banalizacijo, kot je ponavadi zmorejo le redki. Nesproščenost je stanje nevarnosti, denimo v katastrofi. Kot da bi se avtor zavedal, da mora najti rabo, ki bo karseda psihološko kredibilna, zato poseže po skrajnem primeru situacije. Sproščenost je torej neko emocionalno in psihološko stanje varnosti, onkraj strahu in nepredvidljivosti. Potem sledi žarek pameti, ki ugotavlja, da v politiki ta pač ni to, kar je v psihologiji, da je zgolj »simbolična«. Po analogiji »varnosti« je zato sproščenost »pravno varstvo«, pravna država in enake možnosti. In potem značilen triumf, ki vas zmede do konca: idealna družba je sproščena družba. No, no, mar ni pred tem bilo rečeno, da je sproščenost populističen termin? Je Cukjati začel flancati ad populum in je pozabil, kaj je zatrdil malo pred tem? Jo je začel obravnavati resno? In če smo benevolentni: katera obravnava bi bila tu resna in katera neresna?

Naslednji stavek izpostavi njeno nedosegljivost: sproščenost je cilj, ki se mu lahko le približujemo. Takšen lep idealističen koncept je to, ki nas omejuje pri tem, da bi se imeli zares sproščene. Vedno smo sproščeni le relativno, glede na dvajset let nazaj, nikoli pa povsem.

No, potem sledi še en šlager:

Je znak sproščenosti tudi ravnanje poslanca Pojbiča (SDS), ki je drugemu kazal osle?

»Pojbič trdi, da te gestikulacije ni namenil Cviklu, temveč so znotraj poslanske skupine imeli živahno razpravo – verjamem mu.«

O oslovskih klopek sproščenih poslancev pa kdaj drugič.

Slavko Gaber o sproščenenem janšizmu in sploščeni ekonomiji

26/08/2007

V zadnji sobotni prilogi Večera (25. 8. 2007) [intervju s Slavkom Gabrom](#), vreden branja že zaradi odkrite besede in jasne zaznave, kot tudi zavoljo tega, ker je poslanec zdaj na trgu kot »neodvisen« in si lahko privošči kritiko na vse strani. V napovedanem zatišju sproščanja, ki se je zdaj vsi sramujejo kot izdajalske prostitutke, Gaber še kritizira s pomočjo sproščenosti.

Takole o janšizmu, inflaciji in cerkvenih prijateljih:

Janšizem se dolgoročno poslavlja. Od »sproščene Slovenije« sta ostala le sproščena inflacija in sproščeno razdeljevanje javnih sredstev Cerкви in podanikom SDS. Zelo verjetno to podčrtuje njihovo slovo.

In takole o ekonomsko sproščenih gurujih, pa o tem, da si dober tedaj, če si nesproščen:

Nekaj časa se je zdelo, da deluje ekonomska čarovnija, čudež, da vse deluje samo od sebe. Danes je jasno, da so potrebni "Drnovški, Gaspariji, Ropi, Mramorji", da gredo stvari v pravo smer. So pa zahtevne politike tudi "malo" zoprne. Morajo biti. Bajukova sproščenost se nam že grozeče vrača. Na srečo niso bili vsi ministri tako sproščeni, dr. Virant je izpeljal kar nekaj dobrih projektov, dr. Žagar dosledno pripravlja regionalizacijo. Minister Božič uspešno nadaljuje začeto na področju gradnje avtocest, nekaj lahko pokaže tudi pravosodni minister dr. Šturm, s katerim se sicer ideološko razhajava skorajda od A do Ž. So pa nekateri ministri bolj po pomoti zašli v svoje resorje. Upam, da tam ne zdravijo le svojih zamer do področij, ki jih vodijo. Najbolj pri vsem straši populističnost "sploščene" politike: sejanje iluzij. Plače bodo višje, pokojnine tudi, pokrajine bodo skorajda zastonj, univerzo bomo imeli v vsaki vasi, šola

bo nezahtevna in igraje bomo polni znanja in omike. Medijsko proizvedena zasebnost politikov ob tem prikriva pomanjkanje kompetentnosti, streženje zasebnim interesom ipd. Slovenija si tega ne zasluži.

Sproščevalci, ki so tajkuni postali

26/03/2008

Kam je izginila sproščenost? Preden se lotimo ultimativne analize tega, se je treba vprašati, kam so še pred tem izginili sproščevalci, ki očitno nimajo več časa za zganjanje novih vetrov (tajkunizacija je bolj otipljiv poklic, so dejali, celo univerzitetni ali ustanovnouniverzitetni, pa tudi volitve so blizu, pa kakšen nov časopis bi tudi »pasal«), za pokušino [en memoriam](#) in ena [ocena stanja sproščenosti](#).

Resnica je *nekje vmes*, takšna pa je tudi v podani oceni stanja: *nekje vmes* med višjo nesproščenostjo in veliko nesproščenostjo. Ali kot pravi avtor:

Začnejo se masovne molitve in prisege ob sveti 57. številki Nove revije. »Sproščeni paket« ne zadostuje več, zato začnejo ustanavljati zavetišča za sproščene, kjer se lahko umaknejo pred »nesproščenimi« in v miru zborujejo.

Čas torej za nov začetek. Za nov *amor fati*, za novo večno vračanje istega. Ali kot je zapisal dr. Frane Adam v intervjuju z naslovom »Kje ste, sapice sproščenosti?« (Delo, 24. december 1998):

»Zelo malo, skoraj nič ni dialoga, polemike, angažmaja strokovne javnosti, timskega dela. Akademska kultura je komajda še opazna.«

»Ni klime duhovne sproščenosti, pač pa imamo bolj opravka z zadrtoštvom, zavrtostjo in sprenevedanjem.«

Sproščevalci, kje ste, da nas znova poučite?

Podjetniška sproščenost potomcev slovenskega Samuela Huntingtona

11/04/2008

Ideolog slovenske sprostivke, po [pravici imenovan Samuel Huntington sproščene Slovenije](#), ni edini, ki boleha za podjetniško megalomanijo. Če se je pred kratkim otepal vzdevka visokošolski tajkun, ki mu ga je – no ja, direktno je to zanikal – pripisal njegov strankarski in visokošolskosvetni kolega Janko Prunk, smo ga nedavno tega občudovali v novi in vnovični, to pot dignitetni vlogi glede medijev. Mediji seveda spet niso sproščeni (vmes, za časa Petra Jančiča in Danila Slivnika so pač bili), zato [Dignitas](#) in zato nova pobuda po slovenskem dnevniku ali vsaj tedniku. Kot znajo povedati poučeni, Jambrek vneto cuka za rokav Janšo, da bi izposloval nekaj milijončkov evrov zagonskih sredstev zanj.

Toda česar ni mogoče storiti na državni ravni, je mogoče v družini. Zakaj ne bi začeli z majhnim, pri sebi? Z medijskim inštitutom? Če lahko ima ata privatno univerzo, zakaj desetletni sinko ne bi mogel privatnega inštituta? Bere se kot *incredibile dictu*, kot zanimivost iz zanimivostne rubrike POP TV, pa ni:

Zavod, ki so ga na okrožnem sodišču v Kranju registrirali pred tremi dnevi, je ustanovilo pet polnoletnih članov družine: Boštjan Miha Jambrek, ki je po zamenjavah vodstva Slovenske kinoteke zasedel mesto programskega direktorja, Primož Jambrek, ki je pred kratkim postal novinar STA, zvezdi družabnih kronik na Pop TV in v Žurnalu Špela Klara Jambrek in Polona Zoja Jambrek ter srednješolka Eva Jambrek. Med ustanovitelji je tudi njihov mladoletni, komaj desetletni brat. V vlogi centru za socialno delo, ki je privolil v njegovo sodelovanje v projektu, sta starša Jambrek pojasnila, da bi njegova vključitev prispevala k njegovemu osebnostnemu razvoju ter k bolj kritičnem odnosu do vsebine množičnih medijev, ki ga vsakodnevno obkrožajo.

Ob ugibanjih, zakaj se je Jambrekov podmladek odločil za tak projekt, je Primož Jambrek zanikal, da bi že imeli konkretne načrte. "Gre za družinski projekt, njegov namen je predvsem, da imamo neko zaledje, nimamo pa še konkretnih planov," je dejal Primož Jambrek. Tako so tudi najmlajšo sestro in brata v projekt vključili zato, da jima bo, če bo kdo od njiju v prihodnosti želel delati na tem področju, to prek zavoda laže. Po njegovih besedah pa ne držijo ugibanja, da bi imeli v načrtu izdajanje časopisa, saj bi bil to za zdaj prevelik zalogaj. Prav tako je zanikal, da bi pri projektu sodeloval oče dr. Peter Jambrek, se pa v okviru družine seveda o tem posvetujejo.

Primož Jambrek je včeraj zanikal, da bi že razmišljali o oblikah financiranja zavoda (v statutu so sicer kot vire financiranja poleg denarja ustanoviteljev navedli prodajo storitev na trgu, darila, sponzorstvo, subvencije) oziroma da pričakujejo Simonitijeva proračunska sredstva za pluralizacijo medijev (rok za letošnje prijave je sicer že potekel). "Tudi če bi hoteli računati na ta vir, se glede na situacijo sedaj tako nič ne ve. To bi morali narediti tri leta prej," je še dejal Primož Jambrek. Klemen Belhar je na vprašanje, ali računajo na denar iz proračuna, odgovoril: »Seveda, kot vsi se bomo morali prijaviti na razpise.«

[Dnevnikov zapis](#) sicer ničesar ne pove o tem, če bo desetletnik morebiti blagajnik in tega se verjetno niso spraševali niti na omenjenem Centru za socialno delo. Kdo pravi, da so Jambrebove privatne fakultete nekvalitetne, če se dober kader kali že v rani mladosti? Da je le iz pravega loga!

Desetletni bo torej skozi razvijanje podjetniške žilice razvil kritičen odnos do medijev, pravijo starši. To me spominja na dvoje. Najprej na slovite, a preslišane besede Branka Grimsa, [edinega avtorja Zakona o RTV](#), ki je med utemeljitvami za zakon navedel, da si želi, da bodo njegovi otroci nekoč zares živeli v demokraciji. In torej spremljali demokratizirane medije.

Drugič me spominja na [»Jambrekov silogizem«](#):

(1) ljudje so doslej (neomajno) verjeli medijem,

(2) vera v medije je vzdrževala in ohranjala dosedanjo oblast, toda

(3) ljudje so nehali verjeti medijem, zato je

(4) konec zaupanja/vere v medije povzročil spremembo oblasti.

Pomembnost novinarskega dela in vpliva tega na politične dogodke ne bi mogli biti v tesnejši povezavi. Ljudstvo je sicer uvidelo, da medijem ne sme verjeti, kot misli Jambreč, toda novinarji so ostali na svojih mestih. Novinarji so torej mediatorji in ključ do političnega uspeha.

Povedano drugače: če bomo že v desetletnike vcepili nezaupanje do medijev, potem smo na pravi politični poti. Če bodo mediji ob tem še naši, pa je zmaga zagotovljena. Potreba po ustanavljanju inštitutov s »svojimi« desetletniki je s tem več kot utemeljena. Q.E.D.

Globoka država, globoka paranoja

02/08/2008

»There are two kinds of paranoia: Total, and insufficient. I am both, because if you think you are sufficiently paranoid, you're not.« - Guildenstern, Rosencrantz and Guildenstern are Dead

Nisem vedel, dokler nisem prebral današnjega Ruplovega odziva na Milosavljevića v Delu (glej [celotno polemiko](#)). Da je namreč globoka paranoja utemeljena na globoki državi. Kaj je globoka država? [Tole](#):

Demokratske reforme prinašajo sproščenost, svobodo in demokracijo tudi na področju kulture. Uradne ustanove in formalne politike sprejemajo in razširjajo takšno pojmovanje kulturnega življenja. Vendar je še mnogo evropskih držav v prehajanju, v tranziciji. V ozadju še vedno ostajajo zakoreninjene nasprotne, avtoritarne, hierarhične, dogmatske ideje. V ozadju držav, ki se reformirajo, tudi v nekaterih starih članicah, deluje globoka država, sistem ustanov, skupin in pritiskov, ki vlečejo nazaj, ki pozivajo k obračunom z modernim svetom in mednarodno solidarnostjo; ki zbujejo arhaične vzorce; predvsem pa napadajo ljudi evropske usmeritve.

Rupel danes znova [odgovarja](#) Milosavljeviću, toda ker so arhivi Dela neuporabni, imamo srečo, da »profesor Rupel« objavlja svoje korespondence tudi na spletni strani MZZ. Pri čemer ga različne vloge, v katerih nastopa, ne motijo. Del tega je tako sočen, da ga velja prebrati trikrat (tretjič obvezno s ščipanjem v bedro). Da bo jasno tudi, kaj je globoka paranoja:

V Sloveniji se je čez vsako mero razširilo »spodkopavanje« ali – če hočete – problematiziranje ustanov, ki delujejo na podlagi demokratičnih pooblastil. To spodkopavanje oz. problematiziranje izvajajo skupine in ustanove, ki same niso nastale na podlagi demokratičnih postopkov. Za »spodkopavanje« ali »problematiziranje«

izvoljenih državnih organov in demokratičnih ustanov je v demokraciji pristojen parlament, poleg njega pa še druge veje oblasti, npr. sodišča. Z nasprotovanjem oblasti ni nič narobe, sploh pa v Sloveniji ne beremo in ne slišimo nič drugega kot nasprotovanje oblasti! Še vedno pa se sprašujem, kam je mogoče uvrstiti skupine in ljudi, ki se udeležujejo nasprotovanja demokratičnim ustanovam, ne da bi bile same izpostavljene kakršnikoli demokratični kontroli. To, da te skupine nasprotno stran imenujejo oblast, je hinavstvo! Dejansko imajo danes v Sloveniji največ moči in oblasti tisti, ki zaničujejo demokratične postopke, prav malo oblasti pa tisti, ki demokracijo spoštujejo in so ji seveda v vsakem trenutku podrejeni. Pojav, kadar v ozadju demokracije deluje nedemokratična in zaničljiva neformalna oblast, sem imenoval globoka država. Tej bi morali nasprotovati in to bi morali problematizirati, spodkopavati ... vsi, predvsem pa tisti, ki se ponašajo z akademskimi in kritiškimi naslovi.

Katere ustanove, kakšna oblast, kakšna kontrola, kakšno spodkopavanje? Na ravni diskurza so nekatere sintagme in domislice vredne vse pozornosti, v celoti pa... Če je kdo služil JNA v letih, ko ji je Slovenija menda nagajala in želela ven iz balkanskega kotla, tega žargona ni pozabil. Rušenje tekovina revolucije, bratstva i jedinstva, napad na oblast in Tita, skrita in nikoli imenovana iredenta... Ampak takrat je bil paranoičen sistem, tule pa je predvsem slovenski zunanji minister.

Osupljiv je ministrov obrat, ko pravi, da Sloveniji vlada alternativna oblast. Ne vladamo mi, vladajo oni, vladate vi. Organizirana zarotniška spletko se torej ravna po tistem starem vicu: »Zakaj me sprašujete, kdo sem, če pa itak vse veste o meni?« Rupel želi povedati prav to: »Zakaj napadate to oblast in mene, če itak ne vladamo mi, temveč vi?«

Janša, Rancière in filozofi

25/09/2008

The people which is the subject of democracy, and so the matricial subject of politics, is not the collection of members of the community or the labouring class of the population. It is the supplementary part in relation to any counting of the parts of the population which makes it possible to identify the count of the uncounted with the whole of the community. Jacques Rancière

Je g. Janša kalimero, ki po volitvah na noben način ne prizna poraza? Danes berem tole: v [SDS bodo zahtevali ponovno štetje](#). To dejstvo me je spomnilo na francoskega filozofa [Jacquesa Rancièrja](#) in zgornji citat, pa tudi na odnos g. Janše do filozofov. Zadnje volitve sem, tako kot mnogi, spremljal relativno pozorno. Neka malenkost, ki zadeva moj poklicni stan, mi ob tem ni ušla, a nikjer nisem zasledil, da bi jo zaznali tudi drugi. Da je niso novinarji in komentatorji, po svoje še razumem. Najbolj mizerno se mi zdi, da je, vsaj javno, niso niti filozofi. Recimo poklicni – pri tem so filozofski nosilci projekta sproščenosti izvzeti. O čem govorim?

O nečem tako banalno neposrednem – gospod Janša je znova diskreditiral filozofe. Filozofi so za, zdaj verjetno že bivšega premierja, znova nebodigatreba. En ništrc. Na izredni seji državnega zbora, sklicani za torek, 9. septembra 2008, so se v SDS kakopak trudili izničiti učinke razkritja v finskem dokumentarcu o podkupovalni aferi Patria. In ko je v zboru nastopil premier, se je dotaknil podpisane pogodbe in [rekel tole](#):

»Ko je bila ta oddaja predvajana, je slovenska opozicija zahtevala prekinitev pogodbe s Patrijo,“ je dejal in dodal, da upa, da “so jo presojali pravniki in ne filozofi.«

Če ste filozof, se vam običajno ne ljubi odgovarjati na očitke o tem, da ste to, kar ste. To počnejo, delijo očitke namreč, branjevke na tržnici, ki vam prodajajo jajca (ja, še vedno so iste, kot tiste v Heglovem spisu *Kdo misli abstraktno?*). Ali inkasanti, prodajalke čevljev, davčni inšpektorji, hotelski kuharji in vaš bratranec iz Haloz. Ti običajno (poudarek na tej besedi, da ne bomo ponižujoče posploševali) niti najmanj ne vedo, kaj je filozofija, vedo pa, da je vredna njihovega in vašega gnusa. Zaradi prezira kajpak

filozofi radi zardevajo, ko jih kdo vpraša, kaj počnejo v življenju, začnejo živčno stopicati levo in desno, večkrat celo po cankarjansko zatajijo svojo mater Zofijo. No, seveda razumemo g. Janšo, če vztraja, da v prvi vrsti pogodbe interpretirajo pravniki. A gesta izključitve vseh drugih iz občestva interpretov je jasna. Bolje rečeno: jasno je naveden »razred« ljudi, ki tega ne sme početi – to so filozofi. Ne avtomehaniki ali makroekonomisti. Od tu naprej je težko zanikati, da ima izjava do filozofskega poklica in dejavnosti ponižujoč odnos. Če to reče premier in če to reče minister za visoko šolstvo, se vam kaj dobrega, kot profesorju ali študentu, pod antifilozofsko nastrojeno oblastjo ne more obetati. Da bi stvar bila še hujša, si je Janša v nekaj drugih soočenjih privoščil isto diskreditacijo in običajno je letela na Gregorja Golobiča; še enega, ki ima pač izbrano nebodijetriba-diplomo iz filozofije.

Ne ljubi se mi brskati po raznih arhivih, ampak žaljivo izključitev filozofov sem v tej kampanji naštel štirikrat. Trikrat iz ust Janše, enkrat iz ust nekoga iz njegovega tabora. Očitek je bil vedno zožen na polarizacijo »vedni strokovnjaki-nevedni zofofili«. Stvar bi verjetno celo pozabil, če me ne bi spomnila na prejšnjo volilno kampanjo natanko štiri leta nazaj, na čas ultimativnega sproščanja predvolilnega diskurza. Zgodba je bila ista, a takrat sem reagiral javno. Ker sem moral, bil sem izzvan. V nekem članku v Večeru sem se obregnil ob Janševo obregnitev čez filozofe na Zboru za republiko v Mariboru. In mi je tedanja glavna piarovka v Večeru odgovorila:

»V Sobotni prilogi Večera je Boris Vezjak v članku Moč argumenta pri slovenski desnici zapisal, da je predsednik SDS Janez Janša “na zborovanju desnice v Mariboru diskreditiral filozofe in jih pavšalno označil za zmedene”. Ta navedba je neresnična.

Janez Janša v svojem nagovoru na Zboru za republiko 14. julija 2004 v Mariboru sploh ni omenjal filozofov, zato jih niti ni mogel označiti za “zmedene”. To trditev si je avtor članka izmislil. Janša je isti dan, ko je potekal Zbor za republiko, v izjavi za nacionalno televizijo govoril o konkretnem ideologu LDS Slavoju Žižku in o nikomer drugem.«

Nisem ji ostal dolžan. Resda sem po spominu citiral na pamet, v resnici je namesto darilnega epiteta »zmeden« tam nastopal še hujši »frustriran«, zato sem zapisal:

Gospa Marjetka Raušl v imenu Janeza Janše trdi, da prvak SDS na Zboru za republiko ni omenjal filozofov, kot pravim sam, in jih zato ni mogel označiti za "zmedene". Pravi še, da je v izjavi za nacionalno televizijo "govoril o konkretnem ideologu LDS Slavoju Žižku in o nikomur drugem."

Izjava gospe Raušl je dvakrat neresnična. Takole je namreč g. Janša v Mariboru pred kamero hvalil svoj program in delil komplimente filozofom: "Mislim, da bo tukaj tisto, kar bo odločalo o volitvah, ne pa razni forumi ali frustrirani filozofi." (Dnevnik RTV Slovenija, 14. 7. 2004)

Koga je imel namen žaliti, dr. Slavoj Žižka, enega filozofa ali vse, prepuščam presoji bralcev. Nesojenega ideologa LDS se namreč v posnetku izjave ni omenjalo. Prav tako naj bralci presodijo, katera diskreditacija je prijaznejša: biti "zmeden" ali "frustriran".

Da je sicer nebistvena omemba filozofov edino, proti čemur so pri SDS našli kak pomislek (pa še ta je napačen), jemljem kot implicitno priznanje bistvenim poudarkom iz članka.

Gospa Raušl se tudi ni dala. Težko je ugibati, kaj jo je ob tem gnalo, prej kot ne verjetno želja, da svojega nadrejenega obrani pred grdim kiksom:

Gospod Vizjak v Večeru 26. avgusta 2004 odgovarja, da je moja izjava, češ da predsednik SDS Janez Janša na Zboru za republiko ni govoril o filozofih in jih ni označil za "frustrirane", neresnična. Pa je resnična in to lahko potrdijo vsi zbrani na Zboru za republiko.

Še enkrat ponavljam, da gospod Janša v svojem nagovoru zbranim v dvorani ni govoril o "frustriranih filozofih". Gospod Janša je to izrekel v intervjuju za nacionalno televizijo novinarki Mojci Pašek, ki je v poročilu z Zbora za republiko to izjavo uporabila. Gospod Vizjak je to izjavo res videl v prispevku v Dnevniku TV Slovenija 14. 7. 2004, vendar če si jo bo natančno še enkrat pogledal (dostopna je na spletni strani <http://www.rtv slo.si>), bo lahko jasno videl, da je šlo za izjavo, posneto na hodniku mariborskega Koloseja (in povedano novinarki), in ne za del nagovora zbranim v

dvorani. Zato spet ponavljam, da si je gospod Vizjak trditev, da je Janša to izrekel zbranim v dvorani, izmislil, in to dokazujem z navedenim posnetkom.

Res pa je, kot pravi gospod Vizjak, da ni omenil konkretno Slavoj Žižka, vendar ga je imel pri tej izjavi v mislih. Ampak tega seveda gospod Vizjak ni mogel vedeti.

No, takšno izmikanje in rokohitrstvo je bilo zame že preveč, zato sem nazaj udaril ostreje. Sicer znova nisem imel časa in prostora omeniti motivacije, ki je takrat Janšo skoraj dnevno naganjala, da je Žižku očital preferenco tistih treh minut dobrega filma pred usodo Slovenije, ki jo je, ironično, letos pred volitvami zaključil s filmskim citatom Woodyja Allena o seksu med »tranzicijskim trojčkom«, ki ne pozna vprašanj, pozna pa seksi odgovor. Ampak pustimo to. Še dobro, da me je takrat Večer objavil, kajti vmes so verjetno vsi, ki so jim filozofi že od pamtiveka v napoto, polemiko raje preskočili:

Nezaslišano je, kako ga. Marjetka Raušl v imenu SDS kar sproti popravlja svoje izjave! Res misli, da so tudi bralci kar naenkrat doživeli amnezijo? V prvem demantiju je trdila, da g. Janša sploh ni omenjal filozofov na mariborskem Zboru za republiko, zdaj se je izvila, da jih je res omenjal, a le v izjavi po srečanju. Najprej je trdila, da je omenjal zgolj "frustriranega filozofa" dr. Slavoj Žižka in torej ni mogel žaliti vseh filozofov, zdaj mi nenadoma priznava, da g. Janša res ni omenjal g. Žižka, da pa ga je imel "v mislih", česar jaz nisem "mogel vedeti". Ampak če nisem mogel vedeti, koga vehementno žali, potem je bilo moje sklepanje, da nedefinirano žali vse filozofe, izsiljeno in upravičeno!

Nikjer nisem zapisal, da je g. Janša omenjeni desant na filozofe izvedel za govorniškimi pultom dvorane v Koloseju, glede česar se zdaj ga. Raušl izmika. Napisal sem "na Zboru za republiko" in pri tem seveda imel v mislih tudi izjave medijem na hodniku. Da gospa, ki za SDS komunicira z javnostjo, po vsej korespondenci ne zna napisati niti mojega imena (petkrat me imenuje g. Vizjak) in ga zamenjuje z imenom kolega poslanca, je tragikomično dejstvo, ki se lepo prilega rokohitrstvu njene stranke.

No, to korespondenco sem na temle blogu že linkal, spravil sem jo kontekst ministra Zvera, ki je vse tiste, ki niso podprli vlade pri njenem izvirnem in kasneje internacionaliziranem predlogu reševanja romskega vprašanja, označil za tiste, ki »filozofirajo«, kasneje pa to ponovil še v Delu. Takrat sem zaključil takole:

Ta vlada ni naklonjena filozofom. Sproščenost ni za njih, z izjemo [Heideggra](#) seveda.

Zapis sem naslovil »Zverova 11. teza o Romih«, danes sem začel s citatom iz Rancièrovih »11. tez o politiki«, prevedenih v *lingua franca*. Kdor ga bo pozorno prebral, bo videl, da mora Janša v svoje dobro nemudoma začeti brati filozofe.

Kako bo Pahor dosegel sproščenost?

Takole...

07/03/2009

Pravijo, da se je sproščenost iztekla z volitvami ali celo prej. Če bi to bilo res, tale blog ne bi imel več velikega smisla. Toda ne dajte se zapeljati, majhni in veliki čudeži se še dogajajo. Kot smo na njem dokazovali zadnjih nekaj let, je plod [politične ljubezni](#) med Pahorjem in Janšo. Ki je, resnici na ljubo, v zadnjega pol leta ponarodela; in zdaj takim očitajo, da ugotovitev ni nova? V tem [Magovem predvolilnem intervjuju](#) jeseni 2008 je Pahor povprašan tudi po sproščenosti. Novinarsko trendovsko vprašanje »Kako doseči sproščenost« ni ostalo neodgovorjeno:

Janeza Janšo ste obtožili, da ni izpolnil predvolilne obljube o sproščeni Sloveniji. Ali se vam zdi mogoča razlaga, da je slovenski prostor tako polariziran, da se tista stran, ki je v opoziciji, čuti nesproščeno?

To je gotovo eden ključnih problemov. Leta 2004 je bilo mogoče opaziti, da so gospodarski in socialni kazalniki sicer solidni, vendar ljudje kljub temu niso bili zadovoljni s položajem v družbi in so se odločili za spremembe. Takrat je bil ta navdih, s klicem po sproščeni Sloveniji, pravi slogan za pričakovanja ljudi. En del javnosti je bil po dvanajstih letih vladavine ene stranke izključen iz ustvarjanja javnega življenja in se je počutil odrinjenega. Penetracija ene politične sile v družbeno tkivo je bila prevelika. Mislim, da so ljudje pričakovali, da bodo šle stvari v tem mandatu v drugo smer, vendar se vzorec ponavlja: tisti del javnosti, ki se ne vidi politično reprezentiranega v vladi, se počuti odrinjenega. Morda bo del take miselnosti vedno ostal, vendar si bom v prihodnjem mandatu prizadeval, da bi vsaj del tega problema poskušal rešiti na strateški, paradigmatični ravni. Vse ustvarjalne sile, ne glede na svetovnonazorsko ali politično pripadnost, je treba vpoklicati k ustvarjanju skupne Slovenije.

Kako doseči sproščenost, če še vaši strankarski kolegi v parlamentu težko sodelujejo s poslanci SDS in NSI?

Sproščenost ne pomeni odsotnosti demokratičnega dialoga, ki je lahko tudi zelo kritičen in polemičen, mora pa biti kulturnen. Med strankami bodo vedno razlike, ki se bodo tako ali drugače izkazovale. Sproščenosti ne vidim v tem, da bi poskušali zanikati razlike med nami. Nasprotno, te se morajo svobodno izpovedovati in zaradi tega ne sme biti nihče sankcioniran. Navsezadnje smo vsi pripadniki nekih manjšin. Ne mislim samo na nacionalne manjšine, ampak tudi kulturne in manjšine v življenjskem slogu. Za Slovenijo je zelo pomembno, da se vsak posameznik počuti svobodnega in da lahko prispeva svoj talent k ustvarjanju skupne prihodnosti. Tukaj vidim priložnost za premike v javnem razpoloženju. Ne smemo ustvariti družbe posameznikov, ki so zaradi politične ali druge identitete privilegirani ali deprivilegirani.

... in takole: sproščenost je za premierja recept za frustracije

07/03/2009

Iz sproščenosti v sproščenost, od Janše k Pahorju in nazaj k Janši (če bi že bila kakšna »tranzicijska« razlika). Predsednik vlade je namreč dal sproščenosti novega poleta. Z nekakšnim fitnes nadpomenom iz psihologije športa. In seveda povedal, da jo nujno potrebujemo. Iz članka v novi [Katedri](#):

Pahorjeva nefrustrirana sproščenost

Je Slovenija danes kaj bolj sproščena, kot je bila nekaj let nazaj? Tako so nedavno spraševali mnogi, predvsem nadebudni novinarji. Dilema je preprosto abotna, ker ne vemo, kaj je sproščenost in ker ne vemo, kako bi jo merili. Kot ujetnike nas vodi v osrčje ideološkega diskurza in mnogoterih zlorab – če je volilni slogan o sproščeni Sloveniji leta 2004 homogeniziral ljudstvo pod neko izpraznjeno parolo, celo filozofskega izvora, ter imel nalogo prikriti, da se pod krinko prijetnega žargona dogajata kruta avtokratizacija politike v vseh sferah in komandna demokracija v režiji vladajoče SDS, bi danes pričakovali, da smo se sproščenosti po volitvah 2008 končno znebili. Ker izpraznjenih floskul, s katerimi zgolj manipulirajo z nami kot vodljivimi neracionalnimi lutkami, ne potrebujemo.

Kakšna zmota! Te dni je podpredsednik SDS, dr. Milan Zver, ocenjeval 100 dni nove vlade in ponosno navrgel, da je bila »Janševa vladavina zlata doba Slovenije«. O sproščenosti ni govoril, kajti prejšnji vladarji so svoj programski ideal nekam sramežljivo opustili. Pač pa jo je ob začetku svojega mandata strastno zagrabil Borut Pahor in znova zabrundal pesmico o »pravi sproščenosti«, ne »zategnjenosti« in »zakrčenosti«. Postavil se je torej v kožo svojega predhodnika in z njegovimi ideološki vatli hitel dokazovati, da je boljši od njega, kar vedno znova manifestira v maniri dokaza o tem, da mu je enak. In tako je dva tedna nazaj zasedalo širše vodstvo stranke

SD na [klavzuri v Velenju](#), kjer je gošča sproščenosti znova pribrzela na dan. Predsednik vlade in hkrati SD je namreč prihajajoče leto 2009 označil kot »leto zgoščenih socialnih, gospodarskih in političnih problemov« in oceno zabelil s tem, da »potrebujemo sproščeno politično ozračje«. Kot se je izkazalo v nadaljevanju, je s tem referiral na svojo lastno zrelaksirano kondicijo, pravzaprav je meril na svoj novi tip vladanja. Pahor je namreč, kot misli sam, v vodenje države vnesel novost v obnašanju, ki da se kaže v zanj specifični politični drži: »Ne gre več za agresivno politiko, temveč za politiko sproščenosti, demokratičnosti in tolerance sprostitve frustracij«.

S tem se je nedvoumno deklariral za politika sproščenosti neagresivnega tipa. Karkoli naj bi to že pomenilo. Obskuren je neartikuliran dodatek – ob vseh variacijah tega, kaj političnim protagonistom »sproščenost« zelo arbitrarno pomeni, je omemba tolerance sprostitve frustracij pomembna novost. Četudi bizarna. Frustracijska odpornost (ali toleranca) kot tehnični termin v psihologiji opisuje našo sposobnost prenašanja frustracijskih pritiskov, na katere naletimo v situacijah, ko smo soočeni s težavami. Kako naj to razložimo v kontekstu političnega delovanja, ni čisto jasno, toda kot vse kaže si verjetno Pahor predstavlja sproščanje frustracij kot dogajanje v duhovnem telesu naroda (ali politike), ki je potrebno določene zmerne, »odporne« obdelave. Če navedeni atributi niso mišljeni konjunktivno in naštetih zelo poljubno, potem politika sproščenosti nenadoma nastopa kot zdravilo proti sproščanju; paradoksalno je s tem ta atribut zadobil dva povsem nasprotna pomena. Manj verjetno, je, da nam Pahor poenostavljeno želi povedati le to, da se politika sproščenosti banalno kaže tudi v odpornosti na frustracije.

Toda preden si začnemo beliti glavo z njeno heterogeno semantiko, velja izreči svarilo. Analiza številnih artikulacij tega označevalca iz ust Janševih ideologov (recimo v Novi reviji, danes pa bi rekli, da tudi na Novi univerzi) je pokazala, da avtorji ne vedo, kaj govorijo, oziroma se jim to ne zdi pomembno. V svoji votlosti jim je sproščenost označevala dobesedno karkoli. Pahor je, kot permanentni gost in učenec Zbora za republiko ter nič manj permanentni Janšev partner, geslo sproščenosti evidentno ponotranjil. S tem pa tudi njeno izpraznjenost. Bolj kot to, da ne ve, kaj želi z njo povedati, pa je pomembno, kaj želi z njo početi. Če Pahor stavi na odvrženo ideološko kost, ki je vodila v procese dedemokratizacije v državi, velja jemati za popolno aboto, da nekdo, ki je dobil zaupanje volivcev na podlagi zahteve po drugačni politiki in odgovornosti za spremembe, v začetku svojega mandata zapoveduje sposojen zlizan

ideologem. Nadalje, če je v času konjunktore sproščenost komu zvenela simpatično, danes, v časih recesije in »zakrčenosti« zategovanja pasu, zveni maloumno. In tretjič, obstaja še nek iracionalen element. Premier navzlic vsej kritiki in dekamuflaži sproščenosti kot ideološkega slepila še vedno vztraja pri njej. Kot smo že napisali v obliki teze: želi biti bolj Janšev kot Janša sam. Želi biti bolj sproščen. Njegova predanost razodeva notorno bližino predhodniku in hkrati izpraznjenost lastne politične poti in programskih ciljev. S tem nadaljuje niz cenениh nacionalističnih sloganov o najboljših na vrhu sveta, nebesih pod Triglavom, odličnem slovenskem narodnem značaju in podobnih puhlicah, ki so vedno zvenele kot kičast plagiat. Včasih zato, ker se res bile. Je bil glas za Pahorja glas za drugačno, nesproščeno politiko? Če ja, potem nas sedanji premier vara. Kar bi morali od njega pričakovati, je manj ali nič sproščenosti!

Premier je razočaranje tudi sicer. Če je Janša obljubljal samozavest, kot edini kandidat za ponovnega predsednika stranke na kongresu konec marca v Mariboru Pahor obeta »kongres enotnosti in samozavesti«. In če je bil volilni slogan SDS pred nekaj meseci »Slovenija na pravi poti«, je Pahor v Velenju dva tedna nazaj ocenil, da »je stranka ubrala pravo pot«. No, zanj je prava pot, otipljivo že na terminološki ravni, očitno Janševa.

Pahor neostoik ali pozitivec?

26/12/2010

Včasih je bila sproščenost.... Danes je skoraj-duhovnost.

Je Borut Pahor [neostoik](#) ali [pozitivec](#)? To vprašanje me bega že nekaj časa. Da bi izostril fokus, sem si ogledal zadnjo [ga-ga predstavo](#), ki smeši, vsaj po mojem, njegovo neostoiško/pozitivistično pozo. Niz klanjanj na kritične pripombe sogovorcev (po načelu hujši je očitek, bolj ga sprejemamo) lahko razumemo bodisi kot (a) čisto politično sistemsko nemožnost ovreči kritiko, nadgrajeno z retorično maniro, (b) politično-religiozno držo tipa [protokrščanske vizije](#) Tonyja Blaira, ki jo je Pahor kupil skupaj z laburistom Blairom in njegovimi piarovci, ali (c) močnejše navzoče duhovno-ideološko stališče v njem.

Teza o neostoiku ali pozitivcu je seveda na ravni tretje možnosti. Imitacijska karikatura ga-ga predstav je odlična priložnost, da vidimo stvari v bolj izluščeni in izostreni formi. Fantje imajo politični »feeling«, ni kaj.

Znova sproščeni

14/11/2011

Nismo čakali zaman na reanimacijo sproščenosti. Današnji Zbor za republiko je spet »uhvatio ritam«. [Seveda Peter Jambrek](#):

Nobena stranka na volitvah namreč ne bo dobila zadostnega mandata za spremembe, je prepričan Jambrek, zato bo sodelovanje nujno. Glavne politične skupine bi zato morale skleniti pogodbo za končanje trenutnega tranzicijskega sistema in za določitev konkretnih ukrepov. Ti pa bi morali temeljiti na jasni viziji svobodne in sproščene Slovenije, je dejal.

[Sproščenost](#), čudežen koncept, ki ga v času najgloblje gospodarske krize res zelo potrebujemo. Z vsako zategnjeno luknjico na pasu bolj. Krasno je videti, da se je borcem za zborovsko sproščenost pridružil še Franc Kangler. Nekako se rima. Zato nekaj obujanja spomina na leto 2007 in tedanji Zbor za republiko in izjave, ki so sledile:

Janez Janša, 13. 6. 2007

»Opozicija bi bila v vsaki državi, ki bi dosegala take uspehe kot Slovenija, nesproščena in nervozna. V Sloveniji se to dogaja, zato se skuša vlado spraviti na neke stranske teme, predvsem zato, da se ne bi ukvarjala s ključnimi razvojnimi vprašanji.«

Dimitrij Rupel, 12. 6. 2007

»Kljub temu, da v zboru menimo, da še nismo dovolj sproščeni, in da levica misli, da nismo več sproščeni, je bistvena skupna ugotovitev, da potrebujemo več sproščenosti.«

Ivan Štuhec, 11. 6. 2007

»Sproščanje teh nesproščenosti je dolgotrajen proces... Univerze so še ta prostor, kjer očitno avtonomija in sproščenost nimata svoje legitimne domovinske pravice. Drugače se ne more zgoditi, da neka rektorska konferenca o nekem predloga zakona reče, da o nekem predlogu zakona ne bomo diskutirali. Ja koji faktor pa ste vi, da to lahko rečete?«

Ivan Štuhec, 11. 6. 2007

»Meni se ta debata o nesproščenosti zdi popolnoma deplasirana... res ne vidim nobenega primera, kdo ni sproščen in kdo komu prepoveduje govoriti in misliti. Mislim, da je ta bila prišla tam nekje okoli leta 2002, potem pa ni bilo nobene debate o sproščenosti, zdaj pa je spet naenkrat nastala.«

Peter Jambreč, 12. 6. 2007

»Ne želimo ohranjati delitev iz preteklosti, ampak želimo prostor za sproščeno razpravo.«

Peter Jambreč, 11. 6. 2007

»Tej vladi je treba dati še vsaj en mandat, da vsaj približno sanira 12 let nesproščenosti na 50 let podlage diktature.«

Peter Jambreč, 12. 6. 2007

»Slovenija je morda preveč sproščena v razpolaganju s sredstvi črnega fonda, njen predsednik pa pri opravljanju funkcije.«

Matej Makarovič, 11. 6. 2007

»Tisti, ki širijo okrog raznovrstne strahove, ki si želijo živeti v strahu, tisti tudi sami niso več sproščeni.«

Jože Snoj, 11. 6. 2007

»Sproščena je za sproščene, tisti, ki so nesproščeni, pa vemo, kdo so. Stara struktura, ta je nesproščena.«

Jože Snoj, 11. 6. 2007

»Družba, kjer se lahko spušča takšna propagandna megla, kot se jo spušča danes, v sebi še kako sproščena.«

Jože Snoj, 11. 6. 2007

»Sicer nisem med jutrišnjimi razpravljavci, tribune pa se bom udeležil zelo sproščeno.«

Janko Kos, 12. 6. 2007

»Odnos do Pučnika podzavestno nesproščen. Na dan je spet stopila slaba vest tistih, ki so ga preganjali.«

Tone Jerovšek, 12. 6. 2007

»Slovenija ni sproščena, Slovenija ne deluje na podlagi resnice in dejstev.«

Borut Pahor, 12. 6. 2007

»Občutek nesproščenosti je kaznoval takratno koalicijo (LDS).«

Alojz Peterle, 12. 6. 2007

»Odločil sem se, da bom sproščen, bo pa zaradi tega še napeto.«

Alojz Peterle, 12.6. 2007

»Sproščenost je kot ljubezen – ali je, ali je pa ni.«

(Sproščeni) Niko Grafenauer, 12. 6. 2007

»Ni bil aerodromski človek tega časa, a si predstavljam, kako je iz zaporniške celice gledal v nebo, ki ga je včasih prečkalo tudi kakšno letalo.«

Nothing either good or bad, but reporting makes it so

15/02/2012

Včasih so govorili o medijskem uravnoteževanju in sproščenosti. Bili so taki časi:

Mediji bodo na prvih straneh objavljali najlepše in najbolj spodbudne dogodke doma in na tujem. Geslo 'slaba novica je najboljša novica' bodo zamenjali z geslom 'dobra novica je najbolj spodbudna novica'. Trač časopisov, revij in oddaj ne bo. O življenjskih stvareh se bo pisalo in govorilo z občutkom za sveto in s pozitivno odprtostjo do vsega lepega. Mladini bo naklada tako padla, da bo bankrotirala, njeni delavci bodo živeli od minulega dela.

Ivan Štuhec

Danes v Sloveniji pospešeno besedičijo o harmoniziranju dobrin in slabih novic. Človek ne more verjeti, kaj pade na pamet predsedniku države:

Zdaj se seveda o kvotah govori na razne načine, kot veste so glasbeniki oziroma ustvarjalci glasbe opozorili na potrebo, da bi slovenska glasba imela določene kvote v naših radijskih programih. To je zadeva, ki ima seveda svojo specifično zgodovino in svoj specifični pomen, ampak če smo v položaju, v katerem so kvote del naše stvarnosti, potem je prav, da jih pogledamo tudi s stališča kvote pozitivnih vesti. S tem nikakor ne mislim, da si moramo kakšne pozitivne zgodbe izmišljati, mislim pa, da je prav, da pozitivnih zgodb ne spregledamo popolnoma, ampak da najdemo tudi prostor zanje in mogoče celo kakšno kvoto.

Včeraj preberem v prilogi Dela identično idejo marketinškega guruja de Bona, češ dajmo v časopise po eno stran z dobrimi novicami. Če že imamo take s športom... In

potem sledijo razprave in simpoziji o pravih kvotah dobrih novic. Na katere vabijo Marjana Bauerja, da nam pove, da se pač mora streči z negativnimi novicami, ker je to v človeški naravi! Kot da bi volk pojasnjeval, da se ne more upreti ovčicam, ker nosijo preveč seksi perilo. Geniji v kratkih hlačah. Še več takih simpozijev, prosim!

Čemu služi ves ta cirkus o dobrih novicah? Seveda zgolj temu, da bi nas zaslepil za pravo resnico o tem, od kod in zakaj nastajajo slabe. Da bi nas zaslepil za razpravo o insinucijskem, diskvalifikacijskem, politikantskem diskurzu medijev. Ali senzacionalizmu in rumenilu. Ali včasih, čisto terapevtsko, za tesnobo in krizo v tem svetu (še najmanjkrat). Bodimo slepi, zahtevajmo dobro!

Da dobrih novic po sebi ni mogoče definirati, je jasno. Prvič, ker je lahko ista novica dobra ali slaba, ker je ta pripis relativen. Ker je pripis relativen ob različnih časih tudi za istega akterja. Drugič, ker na sebi ne moremo točno povedati, kaj je dobro in kaj slabo. »For there is nothing either good or bad, but thinking makes it so.« Pravi Shakespeare. Po naše: »For there is nothing either good or bad, but reporting makes it so.«

In tretjič, ker smo čase uravnoteževanja medijev in novic, upajmo, že preboleli. Ali pa tudi ne. Zdaj je čas, da se uravnoteži RTV SLO:

»Padec kvalitete MMCja je večji kot sem slutil. Spreminja se v uradni list Milana Kučana.«

Slovenska duša gre v remont

27/06/2012

Dr. Milan Zver: »Slovenska smer potrebuje nov veter, novo vizijo in novo dušo«:

Drage Slovenke in Slovenci,

Ponovno smo pred pomembnim razvojnim mejnikom. V jeseni bomo na volitvah izbirali predsednika Republike Slovenije. Slovenska smer potrebuje nov veter, novo vizijo, novo dušo, da bo postala še bolj VARNA, še bolj SOLIDARNA, še bolj SOCIALNA, še bolj PRAVIČNA, še bolj GOSPODARSKO UČINKOVITO okolje, da bomo lahko razvijali lastno kulturo, kakovost življenja, prostost in občutek nacionalne pripadnosti, dobre odnose s sosedi in ugled v Evropski zvezi.

Milan Kučan o nevidni menjavi duše države ob državnem prazniku:

Slovenska država ima več korenin. Kdor teh korenin, na katerih je zraslo drevo, ki mu pravimo slovenska država, ne spoštuje, ne spoštuje slovenske države. Ne smete pozabiti, da je nekaj ministrov te vlade, preden so nastopili funkcijo, govorilo o potrebi, da se resetira Slovenijo in da je predsednik vlade govoril o drugi republiki. To pomeni, da se spreminja duša te države, kar se počne postopoma, korak za korakom, ne da bi mi to videli. Tako se bomo nekega dne zbudili v popolnoma drugačni državi od tiste, ki smo si jo želeli leta 1991.

V igri so maksimalno velike stvari, da bi še pesnik vzdrhtel v pričakovanju: Milan Kučan in dr. Milan Zver istočasno uvajata ali svarita pred logistiko slovenske duše, a z nasprotnega zornega vidika. Za Kučana obstaja nevarnost menjave duše države (!), za Zvera nuja nove slovenske duše. [Psihopolitika](#) postaja vedno bolj ona sama, politika psihe. Pri prvem je kontekst verjetno bolj metaforičen, pri drugem se mi zdi tako rekoč psihogoški – glede na kandidaturo za predsednika republike. Ob [Pahorjevi demonologiji](#) se torej v naš diskurz prebija še nova nacionalna psiho-logija par excellence. »Prva« Platonova Republika je uvedla psihopolitično enotnost: duša in polis

sta v korelaciji kot celota in glede na posamezne dele. Ampak dobro, smo pri filozofskih utopistikah. Sproščena republika je rahljala teren. No, sedanja slovenska druga republika že zahteva drugo dušo, njen remont ali resetiranje. In nove dušne pastirje.

Morilci s peterokrako in krivda po povezavi

08/07/2012

Janševa psihopolitika paranoje pred rdečo zvezdo je uspešnica, o tem ni dvoma. Zvečina tudi zaradi neumnega vsesplošnega razpravljanja o tem, kaj da je simbolika rdeče zvezde in kaj ne. Kot da bi predsednika vlade v izvajanju te ideološke operacije razdvajanja ljudstva kaj dosti zanimala eksegeza simbolov. Da je skupaj z njo sam marširal po poteh Avnoja, težko zanika, toda tudi ta prazen očitek vrste »tudi ti« z nasprotne strani spregleda bistveno.

Disputacije okoli državne proslave 22. junija, zgoščene okoli simbolnega »objekta« rdeče barve, zato ekstenzivno dosegajo cilje tistih, ki so jih sprožili. Ugovor ne bi smel biti usmerjen v obrambo simbolov kot takih, temveč v obrambo akterjev NOB in proti ponarejanju zgodovine. Kajti tudi če bi zvezda že res bila enoznačno popoln in neizpodbiten indic totalitarizma, kot nas želijo prepričati, in bi se res vsi celo strinjali, želi Janša s svojo operacijo demonizacije z rdečo zvezdo izničiti vse kaj drugega – in prav to se s sprevernjenim diskurzom, ki stopa v ospredje, spregleda.

Komunisti so zlorabili NOB

Bodimo za trenutek do oblasti benevolentni in recimo, da celo drži tale trditev:

»Komunistična partija je uzurpirala osvobodilni boj za prevzem oblasti.«

Že leta 2007, ko je nastala, sem javno spraševal, kdo jo je izrekel. Tisti, ki danes okoli sebe posluša angele in nič več rdeče zvezde: Borut Pahor jo je [ponosno navrgel](#) na nič manj kot kongresu socialnih demokratov (!), in to kot njihov staronovi predsednik. Oprekanj ni bilo – že takrat sta se Borut in Janez družno zavzemala za isto sprostitev Slovenije. Pred dobrega pol leta je misel ponovila gospa, ki danes ([dobesedno](#)) organizira spominske slovesnosti v čast domobrancem, [Ljudmila Novak](#):

Ali veste, zakaj so domobranci sploh nastali? Da bi zavarovali nedolžno prebivalstvo pred zločini komunistov, ki so izkoristili NOB za revolucijo in prevzem oblasti.

Tudi v tej luči porojene simpatije desnice in še zlasti Nove Slovenije do Pahorja (pred meseci so celo navrgli, da bi ga podprli kot predsednika republike) so lažje pojmljive, če se celo besede in misli ujemajo: Borut Novak in Ljudmila Pahor sta mogoče ista oseba. Zdaj je verjetno bolj umljiv Pahorjev molk ob trenutnih razpravah, pa tudi na kakšni domobranski slovesnosti ga utegnemo srečati.

Toda če vse to drži, če drži ta perfidna teza o zlorabah & izkoriščanju – vredna posebne analize –, kaj nam vse to pove o ponarejanju zgodovine? Če so bili partizani res le zlorabljeni, potem so vredni pomilovanja. Potem so borci NOB s peterokrako vred vredni spoštovanja, vendarle! Pa seveda ne gre za to: ne Janša ne Novakova in ne Pahor tega ne morejo misliti resno. Ker ne morejo konsistentno pokazati, kdo je potem vodil boj proti okupatorju in komu gredo zasluge. Gesta z zanikanjem simbolov zato ne služi le protikomunistični reinterpretaciji druge svetovne vojne, ampak izničitvi akterjev NOB sploh in zgodovine Slovenije vse do njih samih, ti. osamosvojiteljev. Ne, obstaja »naša« in »vaša« zgodovina, ali še drugeče, zgodovina pred nami in po nas, ve pa se, čigava je prava.

Množični morilci s peterokrako

Demonizacijo nosilcev rdeče zvezde, ki ni le ideološka operacija spreminjanja zgodovine, temveč tudi trenutnih ideoloških in političnih razmerij v družbi, je dosegla enega svojih vrhuncev v Janševi naslednji ugotovitvi: »[Tudi množični morilci so nosili rdečo zvezdo.](#)«

Demagoški postopek argumentacijsko gradi na prevari »[krivde po povezavi](#)«. To srhljivo asociacijo, na katero nisem našel nobenega političnega odziva (!), je znova treba razumeti šele na podlagi vpotegnitve zgodovinskih subjektov, torej nekako premalo implicitne prve premise, kar je opisana značilnost v simboliko usmerjenih razprav. Sklepanje je:

- (1) Rdeča zvezda je simbol pristašev NOB (partizanov, praporščakov na proslavi, komunistov, itd.)
- (2) Rdeča zvezda je tudi simbol, ki so ga nosili množični morilci.
- (3) Torej so pristaši NOB (partizani, itd.) podobni množičnim morilcem / so množični morilci.

Logika pripisa demoničnih značilnosti je jasno razvidna, zmotnost tudi. Če npr. rečem »Janša je dober obramboslovec. Toda je tudi obtožen v korupcijski aferi. Torej so obramboslovci obtoženi v korupcijskih aferah«, sem jasno obtežil obramboslovce vobče z neko pripisano neprijetno in nesprejemljivo asociacijsko lastnostjo.

Sicer pa sem vzpon antikomunizma kot temeljne matrice slovenske politične paranoje, njen ekskluzivizem in lov na čarovnice že do potankosti opisal [v svoji knjigi](#) o njej iz leta 2010. Le da takrat nisem slutil njene intenzivnosti in novih kontekstov.

Od »vojne z mediji« do vojn med mediji

14/07/2012

»Udbomafijski uradni list tranzicijske levice«, kot časniku Delu ljubkovalno pravi v.d. direktor direktorata za medije Miro Petek, je po novem na večkratnem hkratnem udaru drugih medijev. Ne edini, seveda. Kriv je, **ker je podvomil** v besede Jožeta Pučnika na ljutomerskem predplebiscitarnem zboru 16. decembra 1990 in za nameček navrgel še dvom v primernost poimenovanja brniškega letališča po njem.

Kdo bi si mislil, da bo že dva tedna po nastopu **nove ekipe z jasno politično agendo** na Planet Siolu situacija **izgledala takole**:

Recept za doseganje politične agende

Čemu smo priča, torej ni le politična angažiranost nekega medija, temveč intermedijsko klanje in oporekanje, napad enega medija na drugega, oporekanje resnicoljubnosti. Tudi to je pomemben novum glede na agende vojn z mediji v mandatu 2004-2008 – takrat je Janša vodil bitke in zavojevanja, dobesedno **vojno z mediji**, danes so metastaze nesramne politizacije medijev privedle do tega, da se med sabo koljejo kar novinarske ekipe. Recept je vedno isti in enostaven, le stroka in novinarski ceh venomer gledata proč:

- (1) Objavimo medijski zapis, ki bo zaščitil, utrdil, promoviral, izpeljal, zanikal ali afirmiral stanje stvari, ki ustreza naši politični agendi.
- (2) Objavimo zapis v elektronskih in neelektronskih medijih na način, da ga povzamejo vsi drugi naši mediji na liniji in s podvajanjem naredijo za kredibilnega, objektivnega, substancialnega, resničnega.
- (3) Širimo mrežo svojih medijev, da bo politična agenda čim hitreje dosežena.
- (4) Oporekajmo resnicoljubnosti drugih medijev.

Novinar Kolednik je v tem duhu povzel zapis novinarja RTVS Vinka Vasleta v Reporterju. Ker se je mudilo, je pri glavni besedi direktno ponovil že njegovo frazeologijo v delu članka, kjer naj bi »integralni stavki« Jožeta Pučnika menda pomensko povedali nekaj drugega od citatov, domnevno iztrganih iz konteksta v Delu.

Ob tem novinarja ne navajata podrobnejših argumentov, v čem se integralni del teksta razlikuje menda neintegralnega. Po moje se v skoraj ničemer; a po drugi strani sem prepričan, da citirani govor ni obremenilen za pripis ideje o »etničnem čiščenju« samemu Pučniku do te mere, kot je to zapisalo Delo. Pričakoval bi bolj tehtno evidenco za tako hude obtožbe.

Preostanek zapisa na Siolu, manipulacija v naslovu (Delov novinar je primerjal *retoriko* Pučnika in Miloševića, ne kar osebi) in obvezni demanti SDS sta potem predvidljiva.

Novi list pisal že prej

Preseneča me tudi odzivnost na nekaj, o čemer je, pa tega v Sloveniji niso ravno opazili, [dolgo nazaj pisal novinar in bivši urednik hrvaškega Novega lista Denis Romac](#). Njegov članek, objavljen 24. februarja letos, prinaša prav vse poudarke iz Dela:

Izbrisani – 20 godina slovenske sramote

Ideju o brisanju neslovenaca prvi je iznio »otac slovenske državnosti« Jože Pučnik. On je u studenome 1990. govorio o plebiscitu i odcjepljenju kao o prilici za »čišćenje« Slovenije od neslovenaca

U nedjelju se navršava točno 20 godina otkako su ondašnje slovenske vlasti iz registra slovenskih državljana izbrisale nekoliko desetaka tisuća ljudi, neslovenaca iz bivših jugoslavenskih republika koji su živjeli u Sloveniji, što je bio najveći, najmasovniji i najdrastičniji slučaj kršenja ljudskih prava u Sloveniji od osamostaljenja do danas.

No još je nevjerojatnije da čak ni dva desetljeća od tog administrativnog etničkog čišćenja građana »sumnjive« narodnosti Slovenija nije ispravila nepravdu niti vratila građanska prava za više od polovice od ukupnog broja izbrisanih.

Bez riješenog statusa 13 tisuća ljudi

Čak ni novi zakon o izbrisanima što ga je donijela vlada Boruta Pahora prije dvije godine nije pomogao izbrisanima: skoro 13 tisuća ljudi još je bez riješenog statusa. Slovenske vlasti su restriktivne pri davanju statusa, a zahtjevi se rješavaju iznimno sporo. Od 230 podnesenih zahtjeva za rješavanje statusa 59 zahtjeva riješeno je pozitivno, 80 je zahtjeva odbijeno, dok su ostali zahtjevi u postupku.

Slovenski sudovi još nisu pozitivno riješili nijedan zahtjev za odštetom. Izbrisani nisu doživjeli moralnu ni materijalnu satisfakciju niti rehabilitaciju. Točan broj izbrisanih vjerojatno nikad neće biti utvrđen, a zadnji službeni broj kretao se oko 26 tisuća ljudi.

Odgovornost za taj brutalni čin prije dvije godine neizravno je preuzeo Igor Bavčar, koji je u prvoj slovenskoj vladi bio na čelu ministarstva unutarnjih poslova, a paradoksalno je da je krajem osamdesetih upravo Bavčar bio na čelu znamenitog odbora za ljudska prava.

Pučnik: Ne želimo Knin

Ideja o brisanju neslovenaca, međutim, nije Bavčarova. Iako se o tome u Sloveniji rijetko govori, ideja o stvaranju nacionalno čiste slovenske države i čišćenju Slovenije od pridošlica iz drugih republika neraskidivo je povezana sa stvaranjem slovenske države.

»Otac slovenske državnosti« Jože Pučnik, jedan od čelnika koalicije Demos koja je pobijedila na prvim demokratskim izborima, kojeg je na čelu njegove stranke 1993. naslijedio današnji premijer Janez Janša, u jednom govoru iz studenoga 1990. govorio je o plebiscitu i odcjepljenju kao o prilici za »čišćenje« Slovenije od neslovenaca, ali je to opravdavao ekonomskim, a ne nacionalnim razlozima.

Pučnik se protivio automatskom preuzimanju zatečenog stanja u trenutku plebiscita, zauzimajući se za uvođenje »mjerila« pri dodjeli državljanstva.

»Trebalo bi izračunati, pa i demografski, kakve probleme bismo imali za pet ili deset godina, zajedno sa zahtjevima za kulturnom autonomijom. Osobno ću se zauzimati da u Sloveniji ne nastanu problemi nalik onima u Kninu. Ne želimo Knin u Sloveniji i danas imamo mogućnost da te stvari humano, socijalno, pravno i demokratski riješimo. Tu ne smije biti nikakvih gnjilih kompromisa niti mitingaške demokratičnosti, koja bi nam stvarala probleme s kakvima se susreću Englezi, Francuzi i Nijemci, kao i ostale kolonijalne države«, govorio je tada Pučnik.

Slovenska vlast provela je njegove ideje u djelo, no ishod nipošto nije bilo moguće povezati s »humanošću« i »demokratičnošću« o kojima je Pučnik govorio.

Izbrisani su samo u jednom danu, tog kobnog 26. veljače 1992., administrativnim putem, ostali bez ičega. Postali su »nevidljivi«, izgubivši sva prava u Sloveniji: radnici

su ostali bez posla, umirovljenici bez mirovina i zdravstvene zaštite, a studenti bez indeksa.

Slovenija je 2004. primljena u Europsku uniju iako nije riješila pitanje izbrisanih, niti kaznila odgovorne za taj zločin. Štoviše, EU je pomogao Sloveniji zataškati problem i spriječiti povrat oduzetih prava žrtvama tog nevjerojatnog zločina.

Bi morali brniško letališče preimenovati?

Ima Delov novinar prav, ko podvomi, da je brniško letališče po pravici poimenovano po dr. Jožetu Pučniku? Ne vem. Česar se dobro spomnim, so le pičli in bizarni argumenti Janševih krogov, ki so jih uporabljali ob realizaciji ideje leta 2007. Takrat je Niko Grafenauer 12. junija na Zboru za republiko, na katerem je vrelo od sproščanja, v stiski navedel nepozabno utemeljitev:

»Ni bil aerodromski človek tega časa, a si predstavljam, kako je iz zaporniške celice gledal v nebo, ki ga je včasih prečkalo tudi kakšno letalo.«

Janša v izposojevalnici: kultura življenja kot upanje za slovenstvo

08/05/2013

Slovenijo preplavlja nov politični ideologem. Ponuja se nam metanivojsko: skozi diagnozo stanja duha v deželi, kot ocena preplavljanja ideologije, ki je seveda sama ideologija. Ideologem sproščenosti si je v novi preobleki nadel ime kultura življenja. Tisto, proti čemur se krčevito bori, v paranoidnem dispozitivu manihejstva, je seveda kultura smrti.

Janša je pred mesecem v intervjuju za Družino [dejal](#) (povzemam po STA via Dnevnik):

Premier, ki opravlja tekoče posle, je sicer spregovoril tudi o družbenem ozračju v Sloveniji nasploh. Ocenil je, da se v državi »namerno širi kultura smrti, pesimizma«. »Njen temelj pa je laž, ki omogoča prevlado tranzicijske levice. Pozitivna sporočila ali kultura življenja ostaja v ozadju,« je opozoril.

Kultura življenja vs. kultura smrti

Opisi kulture življenja so pri Janši empirični, potegnjeni iz vsakdana. Krivec za zlaganost, mrkost obrazov, samooklicanost vstaj in vstajnikov so seveda mediji, tranzicijska levica, komunisti, Ljubljanci. Ti so na strani kulture smrti in nepristnosti. Kultura življenja je zunaj prestolnice, prepoznaš jo po revnih, a veselih ljudeh, po pristnosti. Kulturi smrti pripadajo tisti, iz katerih žarči laž, zavezani življenju žarčijo resnico:

Bolj kot je okolje izpostavljeno »primitivni propagandi osrednjih slovenskih medijev«, več je po besedah Janše nezadovoljstva. »V Ljubljani je standard na 130 odstotnih točkah evropskega povprečja, pa na ulicah prevladujejo mrki obrazi in samozvane vstaje, kjer tudi gospe v krznenih plaščih govorijo o revščini. Ko pa greš med res revne

ljudi, najdeš tam več veselja in življenjskega optimizma, ker kljub pomanjkanju živijo bolj pristno življenje in so dlje od centra, iz katerega žarči laž,« je dejal.

Tudi sicer po njegovih besedah »tranzicijsko levico v Sloveniji združuje interes, za sovražnika pa razglasijo vsakega, ki ga ogroža«. Ta interes je po besedah Janše oblast za vsako ceno, z njo pa "branijo privilegije, pridobljene v prejšnjem režimu".

Prilagodljivost publiki

Čeprav je [intervju z Janšo v Družini](#) vreden podrobnejše analize (žal je nikjer nisem zasledil), lepo manifestira neko drugo značilnost njegovega političnega postopanja: prilagodljivost publiki, ki jo nagovarja. Izraza, kot sta kultura smrti in kultura življenja, namreč nista njegova. Antagonistična vzpostavitvev obeh konceptov tudi ne. Sta nadaljevanje filozofskega programa sproščenosti s cerkvenimi sredstvi. O kulturi smrti je na široko spregovoril papež Janez Pavel II. Kontrastiral ga je s pojmom kulture življenja. Kasneje je isto konceptualizacijo ponovil njegov naslednik Benedikt XVI. Kultura smrti je, skratka, prilagojeni ideološki žargon Rimskokatoliške cerkve: označuje značilnost sodobne kulture, ki menda teži k samoizničitvi, ker zahteva evtanazijo, uvaja splav, kontracepcijo in razvrat, družbeno destrukcijo ali degeneriranost, želi razvrednotiti institut družine. Razvpiti snovalec razvpiste 24kul.si je npr. »Zavod za družino in kulturo življenja«. Vendar Janša, pričakujoč drugega otroka in morda zato ustrezno razpoložen, nesporno širi vsebinski obseg izrazja, ki ga uporablja, in sicer na zgoraj napisan psihopolitičen način: skozi stigmatiziranje političnih nasprotnikov kot pripadnih »kulturi smrti«, pri čemer empirično išče in najdeva takšne nasprotnike tudi v ljudeh na ulicah (vstajnikih, zombijih, gospeh v krznenih plaščih, ljudeh mrkih obrazov...)

Nova uspešnica

Janša z novimi koncepti misli resno. Tik pred izidom je njegovo delo, ki je zgornji ideologem spustilo na naslovnico. Knjiga nosi tak naslov:

In kot kaže, zanjo računa, da bo uspešnica. Nenazadnje je zdaj pisatelj, ki je napovedal, da bo od tega živel. V istem intervjuju za Družino namreč pokara člane Društva slovenskih pisateljev in jih označi za levičarske propagandiste, nesposobne prodaje svojih knjig:

Večina najbolj glasnih pa ni doslej ustvarila nič, svoje umotvore prodajo v kakih 200 izvodih ali še manj. Brez državnih jasli ne obstajajo.

Janševa *Kultura življenja* bo torej nova slovenska verzija papeških enciklik, slovenska verzija *Evangelium vitae*. Vsaj po naslovu. Janez Pavel II je ob svoji encikliki, ki promovira »kulturo življenja«, blagoslovil celo fundacijo s tem imenom.

Toda ne bo prvi, ki si je sposodil cerkvene koncepte za politične potrebe. Ne, ni bil Blair. Že njegov ideološki prijatelj G. W. Bush je to storil za »kulturo življenja« leta 2000. Janša potemtakem oponaša in papeža in bivšega predsednika ZDA. Kot beremo pod geslom [Culture of Life](#) na straneh Wikipedie, je Bush operiral s kulturo življenja z naslednjim razlogom:

As the media then noted, Governor Bush directly borrowed this language from Pope John Paul II. They saw his invocation of the phrase as an attempt to gain support of

“moderate” Catholics who dislike abortion, while not coming out so strongly against the practice that it would alienate voters.

During his eight-year Presidency, politicians repeatedly invoked the “culture of life.” Notable instances included:

George W. Bush signing the [Partial-Birth Abortion Ban Act](#) of 2003, surrounded by members of Congress

The summer of 2001, when a political controversy occurred over the position of the federal government on stem cell research, and President Bush faced accusations of backtracking on his earlier “culture of life” rhetoric;

March 2003, when the [United States Congress](#) passed a bill prohibiting [partial-birth abortion](#), which proponents cited as advancing the “culture of life”;

The [Unborn Victims of Violence Act](#) in April 2004, which defined a violent attack on a pregnant woman as two distinct crimes: one against the woman, and the other against her fetus. Politicians promoted this act as improving the rights of the “unborn”, hence advancing the culture of life;

The [US presidential election, 2004](#), when the [Republican Party](#) incorporated the phrase into its official platform, referring to the opposition of the Party against abortion, stem cell research involving the destruction of human embryos, and euthanasia.

The [Terri Schiavo](#) controversy of March 2005, when the phrase was used in support of legislative and legal efforts to prolong the life of a brain-damaged woman in an alleged [persistent vegetative state](#).

Pionir česa je Borut Pahor? Znova o sproščeniosti.

28/08/2013

[Včerajšnji prispevek na POP TV](#) o Pahorjevih stilih vladanja (hmm!) v tradicionalni oddaji Preverjeno je zagrešil skoraj vse napačne poudarke, kar jih je lahko.

Uporabil je napačno premiso, kaj da počne predsednik republike, ni si upal biti kritičen v dekonstrukciji tega, kar prezentira predsedniška pojava Boruta Pahorja. Skril se je za ohlapno relativizacijo in ni zavzel nobenega stališča.

Napačna premisa je žal skrita (in razkrita, če ima človek voljo) že v poudarku naslova:

Je Pahor pionir na področju novega sloga vladanja?

Je Pahor pionir na področju novega sloga vladanja?

Ljubljana, 27.08.2013, 20:51 | Preverjeno!

124

Komentiraj

Podij

Tiskaj

Velikost pisave

Ali drži, da je Borut Pahor ujel duha časa, ki je bolj sproščen? Sproščenost ni nič napačnega, po mnenju nekaterih pa predsedniku manjka vsebina, jasna mnenja in stališča ob večjih dogodkih.

Video

Če sem nekoliko piker: kakšen pionir na tem področju, on je vendar pionirček populizma! Tudi če odmislim vrednostno sodbo, za katero previdni novinarji morda zmotno menijo, da si je ne smejo privoščiti, je prispevek začetno premiso iz naslova kar sam spodbil: ko našteva zglede tujih državnikov, ki so se, še veliko pred Pahorjevimi poceni piarovskimi prijemi, zatekli v takšne ali drugačne populistične gege. V čem bi torej bil pionir, ki mu sledijo drugi, kvečjemu je slab vajenec! Avtorjem prispevka evidentno manjka dokazil za svojo smelo najavo, niti se ne trudijo za njimi. In prav zato bi tudi najbolj dobronamerni gledalci smeli posumiti, da se mu po nepotrebnem dobrikajo.

Sproščena nekritičnost

V prispevku je obenem zaznati silno potrebo, da bi se Pahorjev politični marketing ne poimenovalo s potencialnim (in zame edinim možnim) deskriptorjem: komunikacijskim

populizmom. Zdi se, kot da bi osnovni poudarki tega ne dopuščali; kot da bi bili v funkciji paralizacije take možnosti. Prispevek zvaaja njegov komunikacijski pristop na »sproščenost«, ki jo celo eksplicitno pohvali:

Ali drži, da je Borut Pahor ujel duha časa, ki je bolj sproščen? Sproščenost ni nič napačnega, po mnenju nekaterih pa predsedniku manjka vsebina, jasna mnenja in stališča ob večjih dogodkih.

Avtorji torej namiguje celo na obratno stanje stvari: ni res, da bi bil kakorkoli Pahor tisti, ki bi poskušal biti sproščen, temveč ga v takšno držo sili »sproščeni duh časa«. Odvezan je sleherne krivde: v koraku s časom se menda imenitno prilagaja.

O tem, kakšne implikacije ima »sproščenost« v politični ideologiji slovenstva, sem napisal [knjigo](#), ne preveč brano. O Pahorjevem razumevanju koncepta »sproščenosti« pa [celo vrsto zabeležk](#).

Redukcija potencialnega populizma (tudi če se s to oceno ne strinjamo) na sproščenost v komunikaciji je zanimiv in nepričakovan evfemistični dosežek z bizarnimi učinki. Razen ene samcate ocene v prispevku avtorji niso želeli niti z najmanjšim namigom podvomiti, da imamo pred sabo ne samo neko vrsto »sproščenosti«, temveč so celo prednostno navijali, da spremljamo poseben in sodoben slog vladanja (sic!). Za kar bi, domnevam, državljani morali biti predsedniku republike hvaležni.

In še ubijalska relativizacija

Tretji moment, ki me je ob imputaciji nedokazane premise (iz naslova) in redukciji na »sproščenost« prav tako zmotil, je klasično novinarsko iskanje ekvidistance: novinarka pove, da so o slogu vladanja predsednika »mnenja deljena«.

Mnenja so deljena po definiciji, vedno in povsod. Ni težava v tem, da bi ta trditev ne držala. Težava je, da prepoznavno deluje kot mašilo ali alibi, da novinar ne zavzame prav nobenega stališča ali ponudi prednost kateremu od njih. Mnenje je *via regia* za floskule o uravnoveženosti in prav takšno novinarsko distanciranje.

V situacijah ekvidistanciranja se potem dogaja, da zmagujejo majhni poudarki, kot je denimo tisti, ki je v naslovu in podnaslovu. Pahor je nenadoma pionir! Če bi v naslovu pisalo »Je Pahor populist po slogu vladanja?«, bi se poudarek v razpravi preselil nekam čisto drugam.

P.S. In ker dobri zgledi za sproščene sloge vladanja vlečejo, je že dan po predvajanju prispevka šefica Nove Slovenije poprijela za košarkarsko žogo. Ljudmila Novak se je morala kar dolgo truditi, da je našla igrišče z ekskluzivnim pogledom na cerkveni zvonik, [kot je razvidno iz posnetka](#). No, če že novinarji ne smejo Pahorja označiti za populista, ne bodo smeli niti sproščene in slogovne modne Novakove. Saj ne morejo imeti dvojnih vatlov za iste reči, kajne?

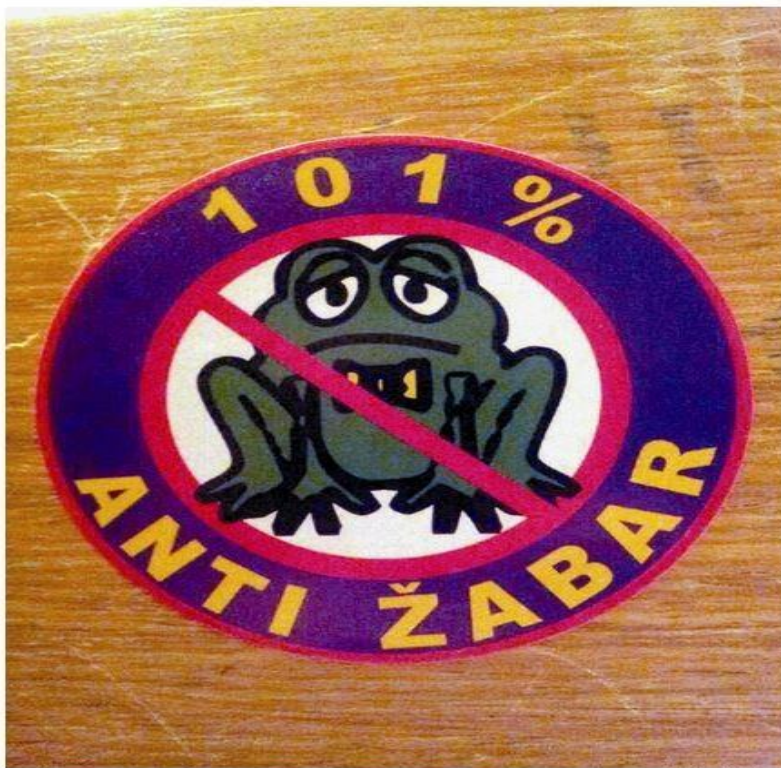
»Ubi žabara« in vaje v ubijanju

30/03/2014

»Ti časi so mimo,« nostalgичno in užaloščeno ugotavljajo nekateri Večerovi novinarji v obrambo Violam. Njihovo ogorčenje je namenjeno spoznanju, da poslej na tekmah več ne bo mogoče tako nedolžno vzklikati »Ubi, ubi žabara!«, kar je zanje močno krivično in sodniška neumnost prve vrste. Pa je res? Koga bi smeli (vsaj) verbalno ubijati in pod kakšnimi pogoji, če sploh?

Žabe in voli

Novi nogometni časi so in ne razumejo jih (še) niti pri Mariboru niti pri Olimpiji

Arhiv Večera

Ti časi so mimo.

Pa imamo problem. V dilemi, ali vzklik "Ubi žabara!" je za stadione ali ni, se še tistim, na katere [leti](#) v Ljudskem vrtu, fantom iz Olimpije, vse skupaj zdi malo ... Vsaj čudno, no. In je nastala nova dilema: je prav, da se je

- Preberi
- Pošlji po mailu
- Dodaj med priljubljene
- PDA / GSM povezava

A A A - Prilagodi pisavo

Ste bili priča dogodku?
Pošljite nam svojo plat zgodbe, morebitne slike, videe...

Imate novico, zgodbo, fotografijo?
Pokličite na brezplačno telefonsko številko

080 98 08

Pridružite se nam
Spremljajte nas

Licenca za verbalno ubijanje

Kajpak lahko razumemo, da je nogomet zvezan s številnimi družbenimi faktorji, kot so razredna pripadnost, regionalna identiteta, zgodovina mesta. Nedvomno tudi drži, da je nogometna publika na stadionih družbena entiteta s svojim ritualom in verbalnimi praksami s posebnimi leksikalnimi navadami. Jezikovno obnašanje navijačev pa že nekaj časa ni več svobodno in neregulirano. Agresivna leksika na meji sovražnega govora ni več kar tako dopustna, ni samoumevna stadionska ali siceršnja oralna tradicija – kot tudi ne morejo tisti, ki na to opozarjajo, obveljati za odvečne moraliste. Evropa se je na nogometnih igriščih odločila za restriktivno politiko, za pregon rasizma, sovražnega govora in nasilja. Toda nekaterim doma se še kolca po starih časih.

Od kod tolikšna resigniranost in zavzetost za sovražni žargon? So kakšne vsebinske in strukturne razlike med vzkliki, ki jih navajam v nadaljevanju, med »Ubi žabara«, »Ubi Turčina« in »Ubi Janšu«? Licenco za verbalno ubijanje koga bi smeli podeliti? Mnenja ob tem na prvi pogled predimenzioniranem dogodku so očitno bolj deljena, kot bi marsikdo pomislil in verjel. »Ubi , ubi žabara!« je za Večerove novinarje (najmanj za Boruta Planinšica ml. in Dragico Korade) nekaj takega kot običajna narativa, nič posebnega in celo identitetno nujna.

[Za tistega, ki je vse skupaj zakuhal](#), sodnika tekme Perića, je navaden sovražni govor. Naj spomnim, 26. marca so nogometaši Maribora v prvem polfinalnem srečanju za Pokal Slovenije sicer premagali Olimpijo z 1:0, vendar je sodnik [za nekaj minut prekinil tekmo](#), ker je nogometaš »Mendy padel ob Delamei in dobil prekršek, ob tem pa nešportno reagiral in skušal brcniti Ljubljčanca, za kar je prejel le rumeni karton. Kmalu zatem so Viole začele vzklikati ponarodelo »Ubi žabara« in sodnik Perić je zaradi njihovega skandiranja prekinil tekmo za nekaj minut. Srečanje se je nato, tudi na pobudo nogometašev, nadaljevalo.«

Vole na kole, žabe za vabe

Reakcija je bila burna. Planinšič ml. [resignirano piše](#) o dosedanjih samoumevnih praksah plesanja in igranja na vižo »Ubij žabara!«, ki jih na žalost poslej več ne bo. Tisti 'j' na koncu je prispeval k boljši melodičnosti, dodaja, k boljšemu okusu pa še meso, kajti zraven se je peklo vola na kolu (!), pa to nikogar ni motilo. Pač tako to gre v totih

krajih, kaj bi radi? Pod vijoličnim emblemom, ki anulira žabarje, večerovci zapišejo »Ti časi so mimo«; Mariboru so menda odvzeli pomemben del identitete.

Dragica Korade – kot prvo pero Večera, pravijo nekateri, običajno sicer ne ravno nogometno – se [prav tako čudi prepovedanemu sovražnemu govoru](#). Argument je malce bolj kompleksen:

Prvič v nogometni zgodovini je sodnik igro prekinil zaradi navijačev, ki so se v skladu s svojo folkloro z veseljem drli tudi »Ubi, ubi žabara!« Po novem sodi tovrstno skandiranje na polje sovražnega govora, ki je pri nas prepovedan.

Tudi če si o nogometu ne mislimo nič dobrega, ne bi bilo dobro, da bi ob sodniški tankočutnosti, ki jo je v sredo prestreglo uho upokorjenega človeka na mariborskem stadionu, ostali ravnodušni. To ne bi bilo dobro zlasti zaradi tega, ker včeraj ni bilo malo takih, ki so tej sodniški odločitvi aplavdirali v imenu politične korektnosti in drugih visokih reči, ki nam jih iz dneva v dan vsiljuje vladajoča morala. Da gre za morbidni navijaški song, seveda ni dvoma. In seveda ni lepo. Ampak to ni opera. To je nogomet. Varuhi civilizacije so ga izumili zato, da lahko ljudje, ki so jih kulturni sistemi ujeli v svoje pogubne mreže, vsaj nekje izrazijo svoje nelagodje. Kar počnejo množice na stadionu, ni nič drugega kot organizirano sproščanje agresivnosti, ki se nabira v slehernem posamezniku. Komur se to sproščanje upira, ne pozablja samo na naravo človekove narave, marveč tudi na vse tiste ideološko sanitetne prakse, s katerimi vladajoči že lep čas spreminjajo ljudi iz mesa in krvi v omledne eksistence.

Apologetika ponuja več kot zgražanje nad prekinjeno tekmo: refren »Ubi, ubi žabara!« ni le stvar prepričanja »tankočutnega« sodnika, v katerega bi smeli dvomiti, je nekakšen pristen izraz lokalne mentalitete, s katero politična korektnost (no, v resnici kdo misli, da gre zanjo?) nima nič opraviti.

To ni opera

Novinarka celo nima težav priznati, da gre za »morbiden navijaški song«, tudi prostodušno pove, da vse skupaj »ni lepo«, argument pa je vseeno tipično fuzbalerski: »To ni opera. To je nogomet.« Saj res, nismo opazili. In ker je to nogomet, moramo k

temu samoumevno prišteti ustrezno folkloro (katero vse?) in bistveno znižati standard tega, kar bi utegnilo v ušesih koga drugega šteti za nevarno hujskanje.

Še več, avtorica zna pripisati vzkliku »Ubi, ubi žabara!« kar dve olajševalni okoliščini, značilni za psihologijo množic in celo samcato naravo človeka. Prvič, nogomet je nekakšen ventil »varuhov« civilizacije, ki služi potrebam sproščanja človeškega nelagodja in agresivnosti. Nujne, ker je v naravi samega človeka. Takšno sproščanje pa je po sebi legitimno, še dodaja za nameček, ker smo državljani ujeti v »omledno eksistenco«, kar pomeni, da se na nas izživljajo, zatorej smemo biti agresivni do drugih, druge ni.

Finale šele pride. Dragica Korade je zapovrh v odločitvi sodnika ugledala dodatno poanto: Ljubljančani (ali vsi drugi) iz Mariborčanov radi ustvarjajo ekstremiste. Kot v nedavni epizodi, kjer so vstajnike oklicali za takšne in jih vabili na zaslišanja, zaradi česar smo v Mariboru, ponižani, razžaljeni in potlačeni nujno na drugi strani, predmet trpinčenja vladajočih. (»Tako se ravna z ekstremisti, kot je Jerovšek ravnal s Partljičem. Tako kot je v sredo sodil sodnik, se sodi v ekstremističnem mestu. Tudi s to sodbo lahko izmerimo prepad, ki je nastal med nami in tistim, kar nam vlada.«)

Strogost

Dragica Korade

Če odštejemo boj za prestiž med Mariborom in Olimpijo, tekma v Ljudskem vrtu sredo zvečer ni po ničemer odstopala od spektaklov takšnega formata. Tudi po policijskih poročilih je derbi, v katerem komentatorji niso zaznali "pravega naboja", minil mimo. Kljub temu se tokratni športni obračun na poseben način vpisuje v mračno kronologijo (mariborskega) preživetja. Prvič v nogometni zgodovini je sodnik igro prekinil zaradi navijačev, ki so se v skladu s svojo folkloro z veseljem drli tudi "ubi, ubi žabara!" Po novem sodi tovrstno skandiranje na polje sovražnega govora, ki je pri nas prepovedan.

Tudi če si o nogometu ne mislimo nič dobrega, ne bi bilo dobro, da bi ob sodniški tankočutnosti, ki jo je v sredo prestreglo uho upokorjenega človeka na mariborskem stadionu, ostali ravnodušni. To ne bi bilo dobro zlasti zaradi tega, ker včeraj ni bilo malo takih, ki so tej sodniški odločitvi aplavdirali v imenu politične korektnosti in drugih visokih reči, ki nam jih iz dneva v dan vsiljuje vladajoča morala. Da gre za morbidni navijaški song, seveda ni dvoma. In seveda ni lepo. Ampak to ni opera. To je nogomet. Varuhi civilizacije so ga izumili zato, da lahko ljudje, ki so jih kulturni sistemi ujeli v svoje pogubne mreže, vsaj nekje izrazijo svoje nelagodje. Kar počnejo množice na stadionu, ni nič drugega kot organizirano sproščanje agresivnosti, ki se nabira v slehernem posamezniku. Komur se to sproščanje upira, ne pozablja samo na naravo človekove narave, marveč tudi na vse tiste ideološko sanitetne prakse, s katerimi vladajoči že lep čas spreminjajo ljudi iz mesa in krvi v omladne eksistence.

Ampak to ni edino, zaradi česar strogost, ki smo ji bili priča v Ljudskem vrtu, vznemirja. Pred dnevi, ko so se v parlamentu začela zaslišanja vidnih Mariborčanov zaradi udeležbe na mariborskih vstajah, smo bili prisiljeni ugotavljati, da zaradi tistega revolta Maribor v vladajočih očeh funkcionira še vedno kot kraj ekstremizma. Tako se ravna s skrajneži, kot je policija decembra 2012 ravnala s protestniki. Tako se ravna z ekstremisti, kot je Jerovšek ravnal s Partljičem. Tako kot je v sredo sodil sodnik, se sodi v ekstremističnem mestu. Tudi s to sodbo lahko izmerimo prepad, ki je nastal med nami in tistim, kar nam vlada.

- Preberi
- Pošlji po mailu
- Dodaj med prijubljene
- PDA / GSM povezava

A A A - Priagodi pisavo

Ste bili priča dogodku?
Pošljite nam svojo plat zgodbe, morebitne slike, videe...

Imate novico, zgodbo, fotografijo?
Pokličite na brezplačno telefonsko številko

080 98 08

Pridružite se nam
Spremljajte nas

Dragica Korade

Ničelna toleranca in žabarji

Tudi v nogometu zadnje čase pogosteje govorimo o ničelni toleranci sovražnih praks ali dejanj, ki so moralno nesprejemljiva. Kaj velikega zamudimo in pogrešimo, če

prepovemo vzklik »Ubi žabara!«? Ideja ničelne tolerance ima svoje privrženice in nasprotnike. Nasprotniki opozarjajo, da na takšni ideji utemeljene javne politike nujno delujejo redukcionistično in enodimenzionalno, s tem pa različne družbene probleme interpretativno ožijo. Ničelna toleranca npr. do nasilja, deprivilegiranih skupin, korupcije, vožnje pod vplivom alkohola, trgovanja z ljudi in, kot rečeno, sovražnega govora, ima za svoj cilj preprečiti nedopustne prakse in dejanja; objekt ničelne tolerance je povsem in povsod enako nesprejemljiv, obenem pa zahteva sankcioniranost. Ničelna toleranca ne dopušča razlikovanja med manjšim in večjim prekrškom.

V zagovor ničelne tolerance se največkrat navaja obseg in razširjenost nekega fenomena, ki ga želimo obvladati, ali pa ekstremna odstopanja od zahtevanih in pričakovanih praks. Med očitki pa bomo našli poudarke o njeni neučinkovitosti, kontraproduktivnosti in včasih tudi diskriminatornosti ali celo nepravčnosti. Zagovornik uporabe sloganov tipa »Ubi, ubi žabara!« bi najverjetneje moral v svojo obrambo navajati nekaj od naštetega. Sam verjamem, da v tem ne bi bil preveč prepričljiv: diskriminatorna prepoved verbalnega ubijanja pač ni, neučinkovita tudi ne, saj se ravno zaradi nje nekateri pritožujejo. Je krivična? Poglejmo si še nekaj kontekstov, ki dokazujejo nasprotno.

Ubi Turčina

Verbalno se ne ubija le žabarjev. Ta mesec je že bila prekinjena tekma na področju bivše Jugoslavije. In to povsem prekinjena, ne le začasno – prijateljsko nogometno srečanje mladinskih reprezentanca Bosne in Hercegovine ter Srbije v Modričih (BiH) je bila ustavljeno [zaradi skandiranj gesel](#) »Nož, žica Srebrenica« in »Ubi Turčina«.

FOTO in VIDEO

Tweet

Viole v Sarajevu: Nož, žica, Srebrenica

Objavljeno: 24.07.2012 13:01 ↻ Posodobljeno: 24.07.2012 15:36

Avtor: A. L., R. T.

Ključne besede: Viole, Manijaci, Sarajevo, spopad, Irfan Nihić

Po poročanju bosanskih medijev naj bi Viole izzvale spopad.

Masovna tuca navijaca Maribora i Željeznicara u Sarajevu

SARAJEVO – »Danes malo po 11. uri je v središču Sarajeva na Štrosmajerjevi ulici pri

Zagovorniki Viol bodo imeli nekaj težav še z dejstvom, da je prišlo do skandiranja istega gesla tudi v Mariboru in kasneje ob prihodu Viol v Sarajevo julija 2012, čemur je sledil ulični pretep [med Violami in navijači kluba Željezničar](#). Tudi takrat je prišlo do

izzivanja z geslom »Nož, žica Srebrenica«. Februarja 2012 se je na rokometni tekmi v Mariboru v okviru pokala Challenge med Mariborom in bosanskim predstavnikom Gradačcem zgodil incident z [naslednjim razpletom](#):

Na začetku srečanja je nekaj posameznikov začelo vzklikati: »Nož, žica, Srebrenica!« To je goste prizadelo, nemudoma so protestirali pri delegatu tekme. Sledila je pričakovana poteza – najprej opozorilo, pred koncem tekme pa so morali iz dvorane, saj so se kljub opozorilom še naprej nedostojno vedli.

Da bi vtis o naši brezbriznosti bil še hujši, niti letošnjega incidenta z napadom na nogometaše Seville na bencinski postaji v Tepanjah ni obsodil nihče. Zanimivo bi bilo praviti analizo medijskih zapisov, ki so šli onstran suhoparne faktografije. Ko je v Sevilli kasneje sledil povračilni udarec, so jo skupili tudi slovenski novinarji (ironično, glede na zgornjo apologetiko Večera). Kaj nam povedo takšne zgodbe? Najmanj to, da akterji, ki uporabljajo takšne besede, niso nujno zadovoljni le z njimi.

SRAMOTA

Tweet

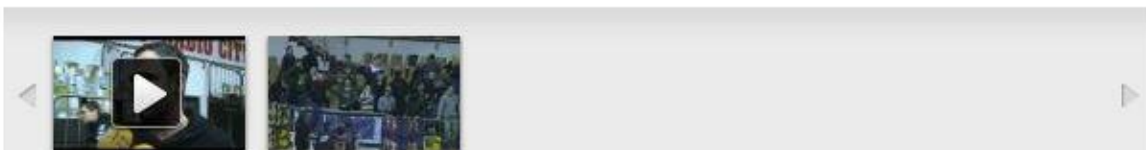
Mariborčane sram navijačev, gostje iz BiH ogorčeni

Objavljeno: 14.02.2012 09:22 Posodobljeno: 14.02.2012 09:24

Avtor: D. P.

Ključne besede: D. P.

Na začetku srečanja je nekaj posameznikov začelo vzklikati: »Nož, žica, Srebrenica!«

Taka poteza slovenskemu športu ni v ponos. Foto: YouTube

MARIBOR, GRADAČAC – »To niso naši navijači niti nismo ponosni na njih. Nekaj posameznikov je prišlo na tekmo verbalno izzivat devet gostujočih navijačev. V klubu se bomo te problematike lotili izjemno resno, že danes pa lahko zatrdim, da bomo naredili vse, da takim

NEWS 12 MAR 14

Serb Hate Speech Brings Bosnia Match to Halt

A 'friendly' football match between the junior national teams of Bosnia and Serbia was stopped after fans cheering the Serbian team chanted offensive slogans in support of the Srebrenica massacre.

| BIRN | Sarajevo

A so-called "friendly" match between the Bosnian and Serbian junior national football teams was stopped on March 11 after Serbian fans chanted offensive slogans, hailing the Bosnian Serb slaughter of Bosniaks in 1995 in Srebrenica.

One of the most offensive chants was "Noz, zica, Srebrenica" ["Knife, Wire, Srebrenica"], media reports said. Another was "kill the Turk" - "Turk" being an abusive term for Bosniaks.

Others chanted slogans in support of Ratko Mladic, the Bosnian Serb commander behind the Srebrenica massacre, in which about 7,000 people were killed.

The Bosnian Football Union youth coordinator, Murat Jaha, said the match at Modrica, in Bosnia's mainly Serbian entity, Republika Srpska, could not continue under such conditions.

"The referee repeatedly stopped the match after fans were told to stop mentioning Ratko Mladic and Srebrenica. They did not want to stop and we had to respect the rules," he said.

Media reports said the offensive chants started in the 35th minute when Milan Gajic, a player from Belgrade, Serbia, insulted the judge and was given a red card.

Ubi Janšu, ubi Vezjaka

Lansko leto je navrglo še eno variacijo ubijanja: takrat so se pojavili grafiti s pozivom k uboju Janše: Ubi Janšu. V svojem zapisu sem obsodil tovrstno početje, [a sem bil presenetljivo precej osamljen](#):

Naj bo takoj jasno: pozivi k uboju Janše so zavržno, nedopustno in verjetno tudi kaznivo dejanje. Bojim se živeti v državi, kjer rastejo tovrstni grafiti – pa naj pozivajo k linču ali smrti kogarkoli.

Govorim o grafitu »Ubi Janšu«, ki se je pojavil nekje v Ljubljani. Zapis očitno fingira (ali pa ne) rabo v jeziku naše bivše skupne domovine; verjetno je celo variacija drugega, ki se glasi »Zoki ubi Janšu« in po svoje morda kompromitira Jankovićeve volivce.

Še več, nekateri zagreti anonimni pisci so pohiteli k pozivom, da je treba ubiti tudi mojo malenkost, s čimer so verjetno želeli relativizirati moč besed in nakazati njihovo domnevno invalidnost:

suum cuique
in nič več

Domov O blogu in avtorju

■ Ubi Borisa Vezjaka
Objavil: **Tomaž Majer** | 14.08.2012 | 6 Komentarjev |

Na članek, glede odziva Varuha človekovih pravic na grafit, ki se glasi "Ubi Janšu", se je odzval tudi Boris Vezjak. Njegova "sproščenost" je spet razočarala, saj je v tem primeru že drugi v vrsti novinarjev, publicistov, ki očitno ne razume v čem je namen Varuha človekovih pravic. S čimer še dodatno krepi moje prepričanje, da je večina slovenskih novinarjev, publicistov vsaj nesposobnih, neizobraženih, če že ne pokvarjenih.

Varuh človekovih pravic je državni organ, katerega funkcijo izvaja seveda oseba iz mesa in krvi, vendar pa pri opravljanju svoje funkcije ne predstavlja sebe, ampak nek državni organ, s točno določenimi pooblastili ter pristojnostmi in tudi dolžnostmi.

Preprosto povedano, tisti, ki nastopa v funkciji Varuha človekovih pravic, je v svoji funkciji tudi omejen in se ne mora odzivati na način kot se lahko nekdo, ki ne nastopa v neki podobno uradni funkciji. Namen Varuha človekovih pravic ni v tem, da bi pametoval in moraliziral o primernosti ali neprimernosti nekega grafita, ampak da ukrepa v okviru svojih pristojnosti in pooblastil ter dolžnosti. V tem primeru Varuh človekovih pravic ni imel v čem ukrepati, ker problematika, ki jo ta grafit izpostavlja, preprosto ni del pravnega področja, ki ga pokriva institut Varuha človekovih pravic, pa čeprav je ta grafit lahko problematičen. Varuh človekovih pravic ni deklara za vse, na katero se pač lahko obrne vsak, ki se mu tako zdi in ima vsaj pet minut časa.

Če to prevedem v jezik za telebane: če vas nekdo pretepe in se boste zaradi tega obrnili na Računsko sodišče, vam bojo tam pojasnili, da se oni s temi zadevami ne ukvarjajo, ampak to ne pomeni, da so tisti, ki so tam zaposleni neki ljudje brez čustev, ki jim je malo mar, da se vam je zgodila krivica. In za povsem enako zgodbo gre v tem primeru: Varuh človekovih pravic ne more in ni sposoben ukrepati na problematiziranih...

išči

KOLENDAR

August 2012

P	T	S	Č	P	S	N
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		
« Jul						

ARHIV

Izberi mesec

ZADNJE OBJAVE

- Uroš Urbanija me bo prijavil policiji
- Ubi Borisa Vezjaka
- Ubi Aleksandra Kolednika

Za zaključek: res se težko znebiti občutka, da večerovska apologetika zveni najmanj bizarno, če ne nedopustno – težko me bo nekdo prepričal, da so pozivi k uboju neškodljiva in neizogibna ventilna praksa, ker pač ni nobene opere v bližini. Prej zvenijo kot nevarno igranje z besedami, ki lahko posledično eksplodirajo.

Že pred letom dni sem ugotavljal, da stripovska reklamacija navijaškega nasilja na mariborskih ulicah za veliko ljudi res funkcioniira kot del »mariborske identitete«; takrat so se, zelo podobno, številni kulturniki in novinarji postavili v bran takšnemu branju, češ Maribor pač so Violen; da ne gre za nobeno povečevanje nasilja. Sprijaznimo se, sprijaznite se, odzvanja v ozadju. Fatalistično branje, ki niti ne želi spodbujati k čemu

boljšemu, so nekateri uredniki podkrepili celo z odločenostjo, da mi [mojega prispevka ne bodo objavili](#). Za moje domnevno napačno branje jim ni bilo težko zastaviti dejanja cenzure, podobno kot ne za moje [kritično ukvarjanje z EPK](#) v celoti.

Domnevna krivica, ki se menda dogaja mariborskim navdušencem, ki bi radi vzklikali »Ubi, ubi žabara«, pa jim to ni več tako samoumevno dovoljeno, in njena Večerova obramba zanesljivo predstavljata nov mejnik v iskanju izgubljene mariborske mentalitete in kajpak tudi v razumevanju sovraštva kot takega. Bojim se, da tudi pameti.

»Naredimo to deželo spet sproščeno!«

16/05/2014

Laibach so znova naokoli. Njihov Spectre pleni kar nekaj pozornosti, njihova turneja je v polnem teku, za geslo pred ljubljanskim nastopom pa so si izbrali »Naredimo to deželo spet sproščeno!«, [ker se jim Slovenija zdi](#) preveč zapeta, zadržana in zagrenjena.

Ne dvomim sicer, da Laibachi kot imitatorji totalitarnih mentalitet, ki so ravnokar ustanovili partijo in Spectre razumejo kot manifest te partije, namigujejo na Janšo in njegovo [sproščenost](#).

Dvojna reminiscenca na znano Hitlerjevo imperativno domislico je očitna, tudi na Janšev zmagoviti slogan Za Sproščeno Slovenijo, s katero je začel svoj politični pohod na oblast leta 2004.

V [svoji knjigi](#) sem podrobno opisal funkcijo sproščenosti kot ideologema in filozofema za domačo politično rabo, njeno diskurzivno diarejo in psihopolitično nalogo. Česar v knjigi, ki je izšla leta 2007, nisem mogel storiti, je popis njenega izginotja, ki je abruptno sledil. Če se je domači politični diskurz gnetel od sproščanja in sproščenosti, če so politiki, ministri in seveda predsednik vlade od leta 2004 hiteli sproščati ekonomijo, socialo, šolstvo, medije, kulturo, je »prostost duha«, izpeljana iz Heideggrove *Gelassenheit*, nekako sredi leta 2007 povsem poniknila. Kot da bi se vgreznila v zemljo, kot da bi na ukaz bila izbrisana ali izgnana. Kot da bi projekt domačijske spet-prostosti, iluzivnega iskanja nekoč izgubljene svobode, izginil čez noč, a tega, kar je tragično, nihče ni niti opazil (in kar je manj tragično, tudi pogrešal). Vse do Laibachov.

V začetku junija 2007 na Zboru za republiko smo bili deležni še zadnjih hipnotičnih rab tega ideologema v čisti obliki, skupaj z Borutom Pahorjem, ki je takrat še rade volje hodil na vse prireditve možganskega trusta Ivana Janše. Naj spomnim na [nekaj dosežkov s tega zborovanja](#):

Peter Jambrek, 11. 6. 2007

»Tej vladi je treba dati še vsaj en mandat, da vsaj približno sanira 12 let nesproščenostina 50 let podlage diktature.«

Peter Jambrek, 12. 6. 2007

»Slovenija je morda preveč sproščena v razpolaganju s sredstvi črnega fonda, njen predsednik pa pri opravljanju funkcije.«

Matej Makarovič, 11. 6. 2007

»Tisti, ki širijo okrog raznovrstne strahove, ki si želijo živeti v strahu, tisti tudi sami niso več sproščeni.«

Jože Snoj, 11. 6. 2007

»Sproščena je za sproščene, tisti, ki so nesproščeni, pa vemo, kdo so. Stara struktura, ta je nesproščena.«

Jože Snoj, 11. 6. 2007

»Družba, kjer se lahko spušča takšna propagandna megla, kot se jo spušča danes, v sebi še kako sproščena.«

Jože Snoj, 11. 6. 2007

»Sicer nisem med jutrišnjimi razpravljavci, tribune pa se bom udeležil zelo sproščeno.«

Janko Kos, 12. 6. 2007

»Odnos do Pučnika podzavestno nesproščen. Na dan je spet stopila slaba vest tistih, ki so ga preganjali.«

Tone Jerovšek, 12. 6. 2007

»Slovenija ni sproščena, Slovenija ne deluje na podlagi resnice in dejstev.«

Borut Pahor, 12. 6. 2007

»Občutek nesproščenosti je kaznoval takratno koalicijo (LDS).«

Alojz Peterle, 12. 6. 2007

»Odločil sem se, da bom sproščen, bo pa zaradi tega še napeto.«

Alojz Peterle, 12.6. 2007

»Sproščenost je kot ljubezen – ali je, ali je pa ni.«

Kot rečeno, je kmalu po juniju 2007 sledil nenavaden konec te verbalne diareje – Janša se je sicer obdržal na oblasti vse do leta 2008, a intelektualni in drugi krogi okoli njega so se po vsem sodeč zavestno odpovedali filozofskemu sloganu Nove revije in s svojo odločitvijo – če ni šlo za kaj bolj spontanega – seznanili politične botre. Do takrat naprej spremljamo bolj koncepte novih republik, psihopolitiko paranoje, konspiracijski dadaizem, antikomunistično manihejstvo.

Laibachov duh torej zamuja za okroglih deset let. Prostost duha pri Janši (po Spomenki Hribar) je zamenjala javna in žgoča razprava o prostosti njegovega telesa – če smo ta leta ugotavljali, da nam manjka [sproščenosti](#), Janši po včerajšnji vročitvi sodbe v zadevi Patria bolj preostane razmislek, kako ostati na fizični prostosti in se izogniti zaporni kazni. Sproščenost je tako rekoč degradirala na nivo fizičnega – umski nesproščenosti je zapretila fizična.

Spomenica sproščenih o zunanjih sovražnikih in zdravstveni katarzi

31/03/2020

Podpisniki spomenice Katedrale svobode [so včeraj iz svojih usnjenih foteljev ugotavljali](#), da Janševa vlada deluje popolnoma drugače: učinkovito, inkluzivno in odgovorno. Odkrivali so podobnosti med sedanjo in Demosovo, saj sta se obe soočili »z zunanjim sovražnikom Slovenije – pred tridesetimi leti je bila to invazija oboroženih sil JNA, danes invazija novega korona virusa.«

In to še ni vse: danes, ko je na števcu Slovenije 11 mrtvih in 756 okuženih, so našli še enega sovražnika: »Ni epidemija podobna socializmu, ampak socializem epidemiji«. Seveda se pri nas ne more zgoditi, da bi domača medijska elita zmogla kakšen kritičen komentar, zato bom poskusil sam.

KATEDRALA
SVOBODE |
KORONAVIRUS |
VLADA JANEZA
JANŠE

»Po koncu viharja je priložnost za preporod slovenske družbe«

Objavljeno
30. marec 2020 19:37

Posodobljeno
30. marec 2020 20:38

Katedrala svobode v spomenici hvali vlado Janeza Janše, primerja epidemijo s socializmom in upa na preporod slovenske družbe.

Katedrala svobode združuje vidnejše glasove desnice. FOTO: Jože Suhadolnik

Včerajšnji članek v Delu: o epidemiji socializma

Kritični do Šarca vnaprej, hvalilni do Janše

V svojem pismu, ki mu pravijo »spomenica«, so se oglasili po letu in pol zato, da podprejo novo vlado na njenem začetku; presenečeni ne moremo biti, saj gre za sopotnike SDS. V poudarku iz spremnega dopisa beremo, da so že takrat javnost posvarili pred vlado Marjana Šarca s podporo »skrajne Levice«, kajti za razliko od danega trenutka, ko so nad delom Janševe koalicije navdušeni, so za prejšnjo ugotavljali:

»Onkraj razumnega dvoma je, da ta Vlada ne bo stabilna, uravnotežena, razvojna in reformna. Žal bo politično pristranska, retrogradna, reformno, razvojno in projektno neučinkovita, ter po večinskih ocenah političnih poznavalcev kratkotrajna.«

Kdo je Katedrala svobode?

Nesporno gre za interesno akademsko združenje z ambicijo ideološkega krožka oblasti, ki vleče svoje sledi v krog Nove revije in Zbora za republiko, retorično se sklicuje na svoj program »Sproščene Slovenije«, leta 2004 zmagoviti koncept in slogan. Idejni vodja obeh projektov je nedvomno dr. Peter Jambrek, preostali pa se po svojih močeh dnevno trudijo zaščititi interese svojih političnih izbrancev. Tudi novo spomenico podpisujejo v tem vrstnem redu naslednji: Peter Jambrek, Matej Avbelj, Boštjan M. Jambrek, Ernest Petrič, Dimitrij Rupel, Tomaž Zalaznik.

Zalaznik je dolgoletni šef Nove revije, če odštejemo sina Petra Jambreka pa dejansko preostali člani tvorijo čvrsto jedro prvaka v zasebnem šolstvu pri nas, Petra Jambreka. Zgolj majhen primer: po tistem, ko je ustanavljal zasebne fakultete, je Jambrek pristopil k ustanovitvi Nove univerze – seveda v času prvega mandata Janševe vlade. In bil uspešen. V zelo kratkem obdobju njenega aktivnega delovanja, saj je bila nekaj let zaradi tožb v mirovanju, je ta zasebna ustanova zamenjala tri rektorje. Uganemo lahko, katere: Mateja Avblja, Dimitrija Rupla in Petra Jambreka. Pa tudi, da tam poučuje Ernest Petrič.

Rektor

Rektor Nove univerze je **red. prof. dr. Matej Avbelj**

Rektor je akademski in strokovni vodja univerze. Vodi, predstavlja in zastopa univerzo pri opravljanju njenih strokovnih, izobraževalnih, znanstveno-raziskovalnih in drugih visokošolskih dejavnosti.

Dimitrij Rupel rektor Nove univerze

Goriška

🕒 26. 02. 2017, 16:27

Novi rektor Nove univerze je prof. dr. Peter Jambrek

Trije rektorji Nove univerze, trije spomeničarji

Jambrekovi fakulteti sta še Fakulteta za državne in evropske študije in Evropska pravna fakulteta, po razhodu z Matejem Makarovičem in njegovo Fakulteto za uporabne družbene študije pa je zdaj ustanovil še Fakulteto za slovenske in mednarodne študije. Zgolj za občutek: Nova univerza je skupaj s svojima dvema fakultetama, če odštejem zadnjo od treh, ki je šele začela dobro delovati, doslej prejela več kot 37 milijonov državnega denarja – štejem le zneske, ki so prišli neposredno z ministrstev. Ob nastopu nove vlade se očitno splača pisati spomenice.

Možnosti za sproščenost

Pred dnevi sem poročal o možnostih refleksije v času samoizolacije in o paradoksalni situaciji, ko se je v karantenzirani Sloveniji na svoj način oblasti ponudila priložnost za aktualizacijo politične sproščenosti (*Gelassenheit*) – več o tem v [Možnosti mišljenja v času koronavirusa](#). Jambrek in Rupel sta ena izmed redkih artikulorjev, ki sproščenosti kot ideologemu in filozofemu dolga desetletja ostajata zavezana, zato tudi v kratkem opisu delovanja Katedrale svobode ne moreta brez nje:

»Katedrala svobode – Konvencija za nacionalni program je združenje osebnosti iz sveta kulture, znanosti, podjetništva in politike. Njen namen je razprava in soglasje o programskih točkah nacionalnega programa za sproščeno in svobodno Slovenijo. Ikona

Konvencije je Katedrala svobode, Plečnikova upodobitev slovenskega parlamenta, razumljena kot slovenska akropola in kot simbol slovenske državnosti.«

Na podoben način res ne preseneča, da je tudi na njihovi lanski akademski konvenciji ena od točk razprave bila naslednja: »Vprašanje slovenskega narodnega značaja: hlapčevstvo in upor, enakost in zavist, sproščenost in zavrtost.«

Ali kot je 12. junija 2007 ugotavljal eden od njenih vnetih artikulacij, tedanji in sedanji kolumnist Dela, dr. Dimitrij Rupel: »Kljub temu, da v zboru menimo, da še nismo dovolj sproščeni, in da levica misli, da nismo več sproščeni, je bistvena skupna ugotovitev, da potrebujemo več sproščenosti.«

Za kaj se zavzemajo v spomenici?

Peter Jambreč, Matej Avbelj, Boštjan M. Jambreč, Ernest Petrič, Dimitrij Rupel in Tomaž Zalaznik se v začetku epidemije že takoj zavzemajo za premislek o tem, kaj bo potem: po zgledu Boruta Pahorja, ki na začetku epidemije razpravlja o recesiji, o čemer pišem v [Raje modrovanje o času po epidemiji](#) in [Idila sredi epidemije: o štirih jezdecih demokracije](#).

Po njihovem je namreč »po koncu viharja« priložnost za nič manj kot »preporod slovenske družbe, kajti do sedaj smo bili priča, da so egoizem, hedonizem in materializem prevladali nad vrednotami kot so družina, prijateljstvo in medsebojna pomoč ter ljubezen do domovine.«

Nenavaden nabor vrednot, če pomislimo, da je velja Jambreč za premožneža. Damir Črnčec, še nedavno njegov izbranec in dekan, [je leta 2017 po razhodu z njim povedal](#): »Jambreč je nedvomno največji slovenski visokošolski tajkun, ki je do tega statusa prišel na sporen način in z denarjem nas, davkoplačevalcev.« Zlahka si torej lahko predstavljamo, kaj mislijo pod sproščenim preporodom slovenske družbe mimo materialnih dobrin.

Podpisniki potem neokusno zapišejo, »da upamo, da bo tudi ta zdravstvena kriza, tako kot je bila osamosvojitvena, katarzična oziroma zdravilna«. Ampak če že Janševo vlado

primerjajo z Demosom in koronavirus dobesedno z invazijo oboroženih sil JNA, potem takšna napoved nujno vključuje misel na najbolj dramatične scenarije. V kakšnem smislu je bila invazija JNA zdravilna in v kakšnem smislu so to smrtne žrtve?

Posebej dragocene so besede spomeničarjev, ko priskočijo na pomoč aktualni vladi pred menda hudimi obtožbami: »Danes pa lahko še kar naprej poslušamo sovražna podtikanja in diskvalifikacije sedanje vlade, kot da prejšnja vlada ne bi odstopila, ampak bi se še vedno borila za oblast.« Povedano drugače: opozicija bi morala vendar umolkniti, tako pa se povsem nedemokratično zaganja v to vlado in celo bori za oblast! Še dobro, da nas bo Katedrala sprostila in osvobodila.

Več sproščanja medijev

Njihovo ljubezen do domovine in skrb za demokracijo dopolnjuje še Jambreškova stara misel o tem, da nas čaka veliko sproščanja tudi v sferi medijev. Naj spomnim. Imperativni »Ogromno sproščanja nas čaka na tem področju« se je kazal v obliki napovedane medijske sprostitev in bil impliciran v nekakšni medijski kontroli ali vsaj poduku, ki bo novinarje naučil lekcije. Prav Jambreku smo lahko hvaležni za še eno tezo: vojne z mediji prinašajo zmagovalce vojn v politiki. Kajti do preobrata na državnozbornih volitvah leta 2004 je prišlo zaradi tega, ker so »ljudje nehali verjeti medijem«. Ne dvomim, da bi misel ponovil tudi danes.

Mediji so torej bili uspešno presežena zapora, ki je kot takšna šele omogočila vzpostavitev nove oblasti. Ugotovitev je intrigantna in daljnosežna, šele nezaupanje v medije je porodilo obrat na državnozbornih volitvah. Jambreškov »silogizem« je bil takšen: (1) ljudje so doslej (neomajno) verjeli medijem, (2) vera v medije je vzdrževala in ohranjala dosedanjo oblast, toda (3) ljudje so nehali verjeti medijem. Zatorej je (4) konec zaupanja/vere v medije povzročil spremembo oblasti. Pomembnost novinarskega dela in vpliva tega na politične dogodke ne bi mogli biti v tesnejši povezavi. Ljudstvo je sicer uvidelo, da medijem ne sme verjeti, novinarji pa so mediatorji in ključ do političnega uspeha. Že v samem začetku vzpona nove oblasti so bili interpelirani v politične vojščake.

In takšni so, tudi po svoji volji, pretežno ostali še danes.

Premalo in obenem preveč sproščeni: projekt sproščanja medijev 3.0

20/06/2020

Jambrekov, Ruplov in Avbljev projekt, imenovan Katedrala svobode, je podal novo poslanico v skladu s svojimi »obračuni za prihodnost sproščene Slovenije«.

Njihova obračunska naloga je znova, kot pravijo sami, »razprava in soglasje o programskih točkah nacionalnega programa za sproščeno in svobodno Slovenijo«. Tokrat so se v Katedrali svobode odločili nasloviti medije in pričakovano, glede na začetno ambicijo, poiskati pot iz njihove premajhne sproščenosti.

Novo sproščanje medijev

O čem sploh govorimo, kakšen bizarno izrekanje je to, sproščanje medijev? In zakaj se nam znova dogaja mentalno mapiranje neke novorevijaške ideologije iz leta 2004, naslonjene na Heideggrov pojem *Gelassenheit* in zbornik Nove revije z naslovom »Sproščena Slovenija«, ko so nam državo nazadnje na veliko prvič začeli sproščati? Po štirinajstih letih ukvarjanja s fenomenom »sproščene ideologije Slovencev«, dnevnem dokumentiranju njenega razvoja in [knjigi na to temo](#) lahko suvereno zatrdim, da vdor zreleksirane ideologije v javni prostor nikogar od naslovljenih ves ta čas ni pritegnil, še najmanj tiste, ki jim je zdaj relaksacija namenjena – novinarje.

Da bi potem storili še kaj več, poskušali misliti ideološko navlako, v katero nas mrežijo oblastniki s svojimi *think tanki*, s tem pa svojo lastno usodo, še toliko manj. Zakaj je to pomembno? Ker je bila funkcija javnega diskurza o sproščenosti od samega začetka v njeni mimikretični nalogi, namenjena je bila prikrivanju realnih škodljivih praks pod krinko bombastično prijazno zvenečega projekta, ki naj oživi slovensko telo in duha. Kajti kdo si ne želi zreleksiranosti? Pojdimo po vrsti.

Večno vračanje prepakiranega istega

O sproščanju medijev govorijo isti akterji kot leta 2004, še zlasti Peter Jambrek in Dimitrij Rupel, in govorijo na enak način. Le da so takratni novorevijaši in člani Zbora za republiko vmes ustanavljali svoje profitabilne zasebne šolske ustanove in univerze, zdaj pa po različno dolgih političnih stažih nastopajo kot nad realnost privzdignjeni rektorji, akademiki in intelektualci.

Njihov relaksacijski pohod v podporo novim oblastnikom že natanko 14 dni (!) po začetku Janševega mandata 13. marca letos sem podrobno opisal v [Spomenica sproščenih o zunanjih sovražnikih in zdravstveni katarzi](#) in [Intelektualni pogum podpreti oblast: o odgovornosti in navidezni dihotomiji](#). Tokrat so se razpisali o nalogah medijev na način, kakor da bi se pisalo volilno leto 2004. Ključno vprašanje je predvidljivo in očitno v šestnajstih letih nismo niti malo uspeli sprostiti domačih medijev, saj smo spet smo na začetku:

»Kako sprostiti slovenski medijski prostor? Kako spodbuditi njegovo pluralnost? Kako iz monopolne vsebinske in kapitalne enoličnosti v kakovost, ki jo spodbuja konkurenca?«

Za nove ideje sproščeni

Njihovo nesproščenost ob kroničnem nepluralizmu vidijo akterji predvsem v razpravah »o (ne)pristranskosti medijev, o njihovi vojni proti vladi, celo o vojni vlade proti medijem«, še bolj intrigantno v predlogu o bojkotiranju plačevanja prispevka za RTV, o zmanjšanju ali prerazdeljevanju prispevka, ki znaša nekaj manj kot 100 milijonov evrov. Zato si zastavljajo resno dilemo, »ali nacionalno televizijo potrebujemo ali ne« in »še pred tem pa bi si morali odgovoriti na vprašanje, kako aktualno novinarsko enostranskost spremeniti v nepristranskost.«

Na tej točki si želijo, zelo paradoksalno za nosilce ideologije sproščanja medijev, manj ideologije (»država in politika morata skrbeti za posredovanje informacij, ne za njihovo ideološko usmeritev«), potem pa o četrti veji oblasti celo dvakrat uporabijo enak del »sproščene povedi«:

»Tokrat poudarjamo zlasti položaj in vlogo medijev, ki naj bi predstavljali četrto vejo oblasti – tisto, ki naj nadzoruje ostale tri veje ter tako pomaga vzpostavljati odprto ter za nove ideje sproščeno družbo...

Ne pa tisto in tako četrto vejo oblasti, ki se sebično podreja državnemu kapitalu, ideologiji etatizma ter kleptomanskim oligarhijam, katerih nevidna roka vodi globoko državo...Seveda bi si vsi skupaj želeli brati in poslušati tiskane in elektronske medije, katerih sporočila in komentarji naj bi vzpostavljali odprto ter za nove ideje sproščeno družbo.«

Za sproščeni Zakon o medijih

Tokratno pismo Katedrale svobode z datumom 12. junij 2020 podpisujejo Tomaž Zalaznik, Marko Balažic, Friderik Čeček, dr. Darko Darovec, dr. Peter Gregorčič, Boštjan Miha Jambrek, dr. Peter Jambrek, dr. Gorazd Justinek, mag. Damjan Mihevc, Alenka Puhar, dr. Dimitrij Rupel, dr. Zoran Vaupot in dr. Metka Zorc. Sproščenost je zgolj zunanji ideološki okvir njihove ambicije, v njem se zavzemajo za sistemski dogovor v obliki Resolucije o medijskem prostoru, ki bo definirala načela, vrednote in cilje za spodbuditev konkurenčnosti, za onemogočenje monopolov, za pluralnost in »s tem potrebno raven spoštovanja pravic vseh, ne samo ene polovice slovenskih volivcev do svobode izražanja v smislu artikulacije in sprejemanja vesti in mnenj javnega pomena«.

Nato predlagajo, da bi bila ta resolucija implementirana v nov Zakon o medijih, ta pa bi moral zagotoviti sorazmerno razdelitev državnih sredstev za vsa področja medijskega ustvarjanja in razvoja. Sproščanje medijev torej ni zgolj abstraktna beseda, temveč zelo konkretizirana namera, kako si politično medije podrediti s pomočjo oblasti, ki so ji izrazito naklonjeni in jo branijo na vsakem koraku – ampak koga bi zanimalo.

Tri anekdote

[V svoji knjigi](#) sem v poglavju o sprostivnih tehnikah podrobno opisal, kako je ideologem in filozofem sproščenosti učinkoval v Janševem prvem mandatu: predvsem

v luči iskanja izgovorov za politični prevzem, nadzor in avtoritarno delovanje vpletenih akterjev.

Naj zgolj na anekdotični ravni spomnim na tri rabe »sproščenosti«. Že sam prihod Danila Slivnika na mesto tehničnega direktorja v časopisno hišo Delo je bil jeseni 2005 razložen s sprostitevno tendenco: v Delu da ni »dovolj sproščenosti in druge komunikacije«, je menil Slivnik v Financah.

Kasneje se je novinarka obregnila ob enega izmed tedanjih in sedanjih artikulorjev sprostitev, Dimitrija Rupla, tedaj zunanjega ministra. Medijski mainstream da obvladuje prav on, zato se kritika zunanje politike seli v pisma bralcev, je spomnila in sarkastično omenila kriterij: »Poslej se meri sproščenost po številu njegovih pojavljanj na časopisnih straneh.«

In to so bili končno časi, ko se je o medijski pokrajini izrekel celo kardinal dr. Franc Rode skozi opažanje, da potrebujemo seveda »sprostitev medijskega prostora«. Eden od štirih priproševalcev ni pozabil omeniti, naj kulturni in medijski delavci v Sloveniji sledijo nauku Jezusa. Slovenski mediji in njih sprostitev so torej postali v svoji novi preobleki izhodišče za slovensko RKC in tudi za vatikanskega prefekta.

Živeti kot amiši

Paradoksalno je ravno v religioznem kontekstu projekt sproščene Slovenije še najbolj smiseln, sem ugotavljal v preteklosti. Heideggrova *Gelassenheit* je namreč povzeta po Mojstru Eckhartu in kot takšna pomemben element v življenju amišev, pri katerih pomeni podvrženost višji avtoriteti: Bogu, Cerkvi, starejšim, staršem, skupnosti ali tradiciji. V praksi *Gelassenheit* zahteva pokornost, ponižnost, poslušnost, varčnost in preprostost, kot ugotavlja v svoji knjigi Diane Zimmerman Umble. Podobno za Heideggro odkriva že John Caputo, avtor vrste člankov in knjig o Heideggrovi naklonjenosti mističnim izročilom: »Težko je uvideti, kako bi sproščenost, za katero si prizadeva Heidegger, imela kakšen smisel, ko jo izdvojimo iz religijskega konteksta, iz konteksta odnosa do ljubečega Boga.«

Zaželena sproščena Slovenija nas, če sledimo temu poudarku, morda vodi do življenja, podobnega amišem, slovenski novinarji pa, žal jih to ne pritegne, potrebujemo posebno vrsto religiozne organizacije in več ponižnega odnosa do (božje) avtoritete.

Minister za zdravje svetuje: preveč sproščenosti škoduje zdravju

Janšev projekt sproščene Slovenije se je na zelo ironični metaravni zlil z nekim trenutno uspešnim projektom sproščanja. Zdaj, ko ga celo na levi politični sceni nekateri slavijo kot uspešnega sanatorja epidemije po njenem prvem valu in še pred začetkom novega, ravnokar napovedanega, je prišlo do faze »sproščanja protikoronskih omejitev«, o kateri so Jelko Kacin in podobni govorili zelo zadovoljno, skoraj bahavo in – sproščeno. V maju in juniju letos smo se zato naposlušali fraz o sprostivnih ukrepih vlade – od sproščanja omejitve gibanja, športnih prireditev, zbiranja občanov do blagovnih rezerv.

[www.gov.si](#) › [Novice](#) ▼

Vlada sprostila javni prevoz potnikov v mednarodnem ... - Gov.si

Vlada sprostila javni prevoz potnikov v mednarodnem prometu. 11. 6. 2020. Ministrstvo za infrastrukturo. Vlada je razveljavila odlok o prepovedi javnega ...

[www.gov.si](#) › [Novice](#) ▼

Vlada sprostila tudi ukrepe na področju vrhunškega ... - Gov.si

6. maj 2020 - Ministrica prof. dr. Simona Kustec je ob tem dejala: »Veseli me, da smo lahko **sprostili** tudi ukrepe na polju športa, kot veste že pred časom za ...

[www.dnevnik.si](#) › ... ▼

Vlada sprostila športne aktivnosti, a ob upoštevanju ... - Dnevnik

14. maj 2020 - **Vlada** je na današnji seji sklenila, da s 23. majem **sprosti** večino športnih aktivnosti. Ob upoštevanju zdravstvenih priporočil bodo dovoljeni ...

[4d.rtvsllo.si](#) › [arhiv](#) › [porocila](#) ▼

Vlada sprostila del blagovnih rezerv mask, razkužil ... - RTV 4D

Vlada sprostila del blagovnih rezerv mask, razkužil ... Poročila. © MMC RTV Slovenija (ISSN 1581-372X) | [FAQ](#) | [Impresum](#) | [Mobilni RTV 4D](#) | [Spletni piškotki](#) ...

[www.primorski.eu](#) › [stories](#) › [alpejadran](#)

Vlada sprostila dobrih 40 milijonov evrov za krajevne uprave v ...

Italijansko ministrstvo za gospodarstvo in finance je z odlokom določilo zneske, ki ne spadajo v pakt stabilnosti in s katerimi lahko krajevne uprave torej ...

[vestnik.si](#) › [clanek](#) › [sport](#) › [vlada-sprostila-treninge-in-...](#) ▼

Vlada sprostila treninge in tekmovanja pod ... - Vestnik

Vlada sprostila treninge in tekmovanja pod posebnimi pogoji. Postopno odpiranje fitnessov in telovadnic. Vestnik/STA, 6. 5. 2020. Breda Krajnc. Če stroka prižge ...

[www.vecer.com](#) › [vlada-sprostila-omejitev-gibanja-med...](#) ▼

Vlada sprostila omejitve gibanja med občinami, a te ... - Večer

Janševa vlada sprošča: seznam nekaterih naslovov

Vendar ta jezikovna raba ni ideološka in ne sodi v prej opisani okvir, nedvomno pa njen sočasni obstoj v javni govorici povzroča nekaj komičnih učinkov. Zakaj?

Za sproščenost spremni

Če se Janševi ideologi desetletja mukoma trudijo narediti deželo bolj sproščeno, je te dni vodja svetovalne skupine za covid-19 pri ministrstvu za zdravje Bojana Beović ob novih potrjenih okužbah z novim koronavirusom opozorila, da so se ljudje »očitno preveč sprostili«, situacijo pa je ocenila kot »kar kritično«. Preveč sproščenosti je zdaj nenadoma fatalna zadeva. Na podoben način se je izrazil tudi minister za zdravje Tomaž Gantar:

»Opažamo, da se obnašamo preveč sproščeno, kot da smo pozabili, kako smo z velikimi napori premagali epidemijo. Opazno je združevanje brez zaščitnih ukrepov in to nas skrbi.«

Sproščenost tukaj evidentno opisuje premalo previdno ravnanje v komunikaciji in kontaktu z drugimi, neupoštevanje navodil glede obnašanja v času epidemioloških restrikcij. Če bi tovrstno izrazje vzeli zares, bi lahko sklenili takole: ne da nam manjka sproščenosti, preveč je imamo in celo toliko, da že škoduje našemu zdravju.

Sproščeni Golob postaja nestrpen do medijev

02/01/2023

»Ma če smo tako rekli, tako bo. Pika!« Hudomušna fraza iz nacionalkine satirične oddaje *Kaj dogaja?* Nam slikovito opiše temperament Roberta Goloba, ki ga v seriji *Palomar* duhovito imitira verjetno ta trenutek vodilni komik v državi, Tilen Artač.

Kar se zmenimo, potem tudi je. Lepo, kajne? No, ne nujno. Ker lahko se zmenimo med sabo in malo po domače, ampak kar reče on, to mora stati, pa naj stane, kar hoče in naj se drugi strinjajo ali ne. Temperament predsednika vlade se je očitno po pol leta mandata znebil vseh začetnih psihičnih zavor in tolče po domačem političnem parketu na vse strani. Malce tudi z repom, ki so mu ga skupaj z rožički, kot samemu hudiču, na naslovnici narisali v zadnji Mladini ob paru angelskih kril in drugih atributih nebeškosti.

Obstaja torej še druga, hrbtna plat istega človeka, angel in hudič v eni osebi? Kakšne posledice ima lahko osebni značaj na demokracijo v neki državi? Se lahko česa naučimo iz Platonove *Države*, kjer je grški filozof natančno opisal čisto ujemanje med značajem vladarja in samo vladavino v polisu, denimo med tiranom in tiranijo, ko je po njegovem družbena ureditev odvisna od politikovega karakterja?

Nestrpnost do medijev

Tudi če ne gremo tako daleč, nam [zadnji intervju za časopis Dnevnik](#), s predsednikom vlade ga je opravil odgovorni urednik Miran Lesjak, nehote izriše ne preveč všečen in prijazen profil predsednikovega značaja. Težko bi se, z izjemo rekorderja v mračnosti med slovenskimi politiki, spomnili bolj odrezavega pogovora, zato lahko mirno zapišemo: Golob postaja rahlo nestrpen do medijev. Do te mere nepotrpežljivega ob

čisto korektnih vprašanjih že dolgo nismo videli nobenega domačega politika najvišjega ranga, kakor tudi ne, da bi se intervju tako rekoč predčasno končal.

Pri Janezu Janši sicer že dolgo in tradicionalno zaznavamo čisto vse ekstremne metode, ki bi se jim moral vsak politik v odnosu do medijev izogniti; njegove prislovične bitke z mediji zajemajo širok spekter, vse od lastniškega in političnega podrejanja, ustanavljanja novih medijev, plačanih in brezplačnih, predvsem pa ves čas opazujemo njegovo besedno toksičnost, obračune z novinarji, sploh z novinarkami, in vse vrste pritiskovanja. Tokratna Golobova aroganca bi nas smela skrbeti tudi zato, ker se je nedavno sestal z lastniki POP TV, kar so sicer kasneje po razkritju časopisa Delo v njegovem kabinetu ocenili za »vljudnosten« obisk. Saj res, je morda tisti med Janšo in Petrom Kellnerjem pred dvema letoma bil nevljudnostne narave?

Toda povrnimo se k bizarnemu intervjuju. V čem in kako se je v njem manifestirala Golobova nestrpnost?

Nataknjenost in 61 minut

Pri Dnevniku so se odločili, da ničesar ne bodo skrivali in so zato objavili prepis pogovora, kakršen je ta pač bil, brez cenzure. Že v nenavadnem uvodu vanj je Lesjak zelo neposredno opisal svojo šokantno izkušnjo s premierjem. Označil ga je za »nataknjenega« in osebo, ki ne trpi nobenega ugovora:

»Intervju, ki je bil dogovorjen za najmanj debelo uro, se je nenadoma zaključil v 8. sekundi 61. minute, ko premier ni zmožal več skrivati svoje nejevolje. Nobenih podaljškov! A že na začetku intervjuja je bil nenavadno nataknjen. Ne trpi ugovorov, ti so zgolj bob ob steno.«

Sledila so vprašanja, ki so gosta ves čas spravljala v očitno slabo voljo. Ko si je pripisal zasluge, da je covid-19 v celoti izginil iz naših vsakodnevnih pogovorov in je novinar ugovarjal, da se to morda ni zgodilo zaradi protivirusne strategije vlade, ampak mutacije virusa v manj nevarne oblike, se z njim užaljeno ni strinjal: »Tej vladi očitno nihče ne bo pripisal nobenih zaslug za to, da covid ni več, ampak nič za to«.

Kot nekdo, ki je samozavestno že v prvih dnevih po volilni zmagi napovedal, da bo izpeljal dva mandata, kakor da bi znal brati kristalno kroglo in vmes ne bo še enih volitev, je v nadaljevanju ugovarjal ob vsakem dvomu. Vlada je po njegovem že zdaj nadvse uspešna, čeprav dela pol leta: »Vse, kar smo napovedali, smo dosegli!«

Nima podpore niti v vladi

Pri tezi, da je vseeno neuspešna pri brzdanju druginje, je sledilo močno oporekanje, kajti njegova »zagotovo ni med manj sposobnimi v Evropi«. Pohvalil se je, da na svojih srečanjih v tujini venomer posluša o zadovoljstvu in sreči, ker so v Sloveniji končno spet dobili sogovornika, s katerim se lahko odprto in spoštljivo pogovarjajo, saj sta se v državo povrnila vladavina prava in demokracija.

Zgovoren primer avtokratske reakcije je sledil na očitek, da bo novela zakona o davčni upravi »odletela«, ker ji Socialni demokrati in Levica nasprotujejo. Ob opazki, da bo za neki vladni zakon glasovala ena sama vladna stranka, drugi dve pa bosta gledali stran, zaradi česar bo v parlament priromal zakon, ki ga podpira zgolj Gibanje Svoboda, je lakonično pojasnil: »Povejte mi, ali je kakšen zakon te vlade že obstal v parlamentu.« In nato suvereno pribil, da tudi ta ne bo:

»Več od tega, kot da vam zagotovim, da ta zakon ne bo obstal v parlamentu, vam v tem trenutku ne morem povedati... Zato bo tudi ta zakon sprejet in potrjen.«

Čudežna moč, s katero premier uspeva v parlamentu, v vladi pa ne nujno in ga nekonsenzualnost niti ne zanima posebej, ne daje slutiti zgolj njegove praktične narave, ampak še bolj kaže na buldožersko oportunističnost.

Dva predsednika vlade na naslovnica Mladine, le da je en tudi malo angel

Pretvarjanje glede Lindava

Vidno vznemirjen in povsem živčen je nato Golob postal ob vprašanjih v zadevi Lindav in Bobnar, kjer se trenutno dodatno pretvarja, da ni prejel formalnega predloga za imenovanje prvega policista, čeprav je pred tem dajal jasne namige, da vršilca dolžnosti ne vidi na tej funkciji. Še več, za N1 je njegov generalni sekretariat celo javno potrdil, da ni bil imenovan za polni mandat, ker ne uživa njegovega zaupanja. Zakaj torej po novem pogreša vložen formalni predlog in to sprevrča v nov očitek, če je jasno, da Lindava ne želi imeti na tem mestu?

Presenečenje ni bil niti njegov odziv na opozorilo, da so se skoraj vse civilnodružbene organizacije »v tej polemiki med vami in gospo Bobnar postavile na njeno stran, čeprav so pred volitvami veliko pripomogle k volilnemu rezultatu, kakršen je bil 24. aprila«. Ob opozorilu, da je ob dogajanju iz stranke izstopila tudi nekdanja podpredsednica

Svobode in protestno podprla Bobnarjevo, je predsednik znova zamahnil z roko. Ah, le kaj bi z nepomembno podpredsednico in kandidatko za predsednico republike Marto Kos, zanj se »nič posebnega ni zgodilo, zame je to bil vihar v kozarcu vode, čas bo to potrdil«.

In tako kot je v pogovoru njegova slaba volja vidno naraščala, ga je čisto ob izteku vznejevoljilo še spraševanje o ministru za zdravje. Ker se je odmerjena minutaža iztekla, novinarju več ni želel postreči s pojasnilom, ampak mu je raje avtoritativno zabrusil, da konča:

»Minister Danijel Bešič Loredan je edini zdravnik, ki pozna sistem in si je upal napovedati vojno sistemski korupciji, ki je vsesplošna. Zato ima moje ne samo zaupanje, ampak tudi neizmerno občudovanje. Vem, da ima tudi občudovanje večine Slovencev in Slovencev. In s tem bova zaključila! Ker imam res obveznosti.

Ampak, vseeno ...

Sem vam rekel, da postavite zadnje vprašanje!«

Družbena sproščenost

Podobno občudovanje, kot ga goji do ministra Loredana, premier ni mogel skriti niti v odnosu do sebe. Z neverjetno politično nepismenostjo nam je razložil, kako je on tisti, ki je v Slovenijo prinesel sproščenost. Ja, prav smo prebrali! 24. aprila 2022 je z njegovo zmago na volitvah končno prišla sprostitev:

»Potem se je vse začelo zelo hitro odvijati, 24. april je dejansko bil dan sprostitev ozračja in to je zame največji dosežek.«

Od takrat naprej je »ozračje v družbi vsak dan bolj sproščeno in še danes se ta trend nadaljuje«. Res nerodno, ker smo s tem dobili še en nehoten dokaz, kako je sam podoben Janši, ne da bi to sam opazil. Zakaj? Če se je na ta dan končal janšizem, je nadvse ironično bil prav šef SDS tisti, ki je 3. oktobra 2004 prvič zmagal na volitvah s konceptom sproščenosti. Tega leta so v Zboru za republiko, predvsem ob pomoči

ideologa Petra Jambreka, visoko dvignili zastave in stavili na uresničitev nacionalnega programa Nove revije, zapisanega v monografiji *Sproščena Slovenija* iz leta 1999.

Z zmagovitim sloganom »Za sproščeno Slovenijo« je Janša nato porazil dominantno LDS in njenega ideologa Slavoj Žižka. Po letu 2004 smo zato bili deležni obsežnega sproščanja, kar natančno opisujem v svoji knjigi *Sproščena ideologija Slovencev*. Zelo dobesedno smo sprostitev doživljali na čisto vseh področjih življenja, in sicer v notranji in zunanji politiki, v medijih, šolstvu, gospodarstvu, športu in drugod. In tako kot je takratni politični program temeljil na Heideggrovem filozofemu *die Gelassenheit*, saj je »sproščenost« slovenski prevod zanj, pojem pa si je nemški filozof sposodil pri srednjeveškem mistiku Mojstru Eckhartu, kjer pomeni predvsem predanost Bogu in nekakšno duhovno spokojnost, smo zdaj doživeli pravcati *déjà vu* istega na zadnjih državnozborskih volitvah. Oba, Janša leta 2004 in Golob leta 2022, sta postala znanilca sproščenosti.

Zdaj končno lahko lažje razumemo, kaj je v vsebinskem oziru sestavina prazne ideologije, na katero stavi Golob od samega začetka. Obljubljena in opevana svoboda, skrita že v imenu stranke, ki je nikoli nismo znali dojeti in definirati, je dejansko drug izraz za sproščenost. Česar Janša ni dokončal, je končno dosegel Golob:

»Ta sproščenost v družbi je daleč največji dosežek od dneva, ko sem se odločil, da grem v politiko, in smo ob tem vzpostavili novo gibanje, Gibanje Svoboda, ki je v resnici imelo namen zagotoviti pogoje, da bi spet živeli v normalni družbi. Ta seveda ni idealna, ampak je taka, kot smo mi, ljudje, vsak s svojimi napakami in vrlinami. Temu primerna je tudi pot, po kateri gremo, odkar vodilno vlogo v državi prevzema Svoboda.

Družbena sproščenost je torej, če prav razumem, vaš največji dosežek?

Ne, ni moj dosežek, ampak dosežek Gibanja Svoboda in koalicijskih strank, to je bil naš glavni cilj za letošnje leto in tega smo v celoti dosegli.«

Sproščena oblast z bruseljske perspektive

Še več od tega, Golobu se celo zdi, da smo končno postali normalno sproščena družba in enkrat en čudež je kajpada vezan na datum njegove volilne zmage. Kar lahko pomeni le, da je on prinašalec luči in ultimativni mojster sproščanja. Ne le to, celo pojem »normalnosti« je dikcija, ki jo je v politično-ideološki repertoar vpeljal že Janša, s čimer je njegova sumljiva podobnost z njim, ironično pod zastavo boja proti janšizmu, še enkrat več izpričana. Večno vračanje istega?

Predsednik vlade ne skriva svojega zadovoljstva ob relaksacijskem preboju niti takrat, ko se giblje po bruseljskem parketu:

»V Bruslju našo sproščenost in odprtost, to, da spet živimo kot normalna družba, cenijo bolj kot nekateri v Ljubljani. V Bruslju najvišji predstavniki EU nikoli ne skrivajo zadovoljstva s tem, da imajo opraviti z oblastjo, ki je odprta, sproščena in ne živi v svojih teorijah zarote.«

Mimogrede, kako gresta skupaj hvaljena sproščenost in nestrpna nepotrpežljivost, ki jo kaže Golob v tem intervjuju in drugod? In kako je možno, da ni opazil, [da je sproščenost zadnje mesece obljubljal tudi predsedniški kandidat](#), ki se ga ni odločil podpreti, Anže Logar?

Novi politiki, stara ideologija

Na Zboru za republiko je 12. junija 2007 Janšev ideolog Peter Jambrek, ki je vmes še razširil svoj zasebni šolski sistem in ga nadgradil z univerzo, udeležence posveta [indoktriniral s sprostivnimi tehnikami in vsi nastopajoči so mu v ideji groteskno sledili](#):

»Tej vladi je treba dati še vsaj en mandat, da vsaj približno sanira 12 let nesproščenosti na 50 let podlage diktature.«

Na istem dogodku, ki je seveda na veliko aplavdiral Janševi koaliciji, je nastopil tudi Borut Pahor, nedavni prejemnik Jambrekovega častnega doktorata, ter dodal svojo modro ugotovitev: »Slovenija ni sproščena, Slovenija ne deluje na podlagi resnice in dejstev.« Lojze Peterle, s katerim se Golob po lastnem priznanju kdaj sestane, je v

konkurenci številnih relaksacijskih domislic oba dopolnil in nam po domače razložil zapleteno situacijo: »Odločil sem se, da bom sproščen, bo pa zaradi tega še napeto.«. Ne le to, svojo napetost je takrat opisal kot ljubezensko stanje: »Sproščenost je kot ljubezen – ali je, ali je pa ni.« Mojster Eckhart bi bil navdušen!

Ne vemo sicer, če bo Jambrek tudi Golobu podelil častni doktorat. Ampak z uresničevanjem projekta sproščenosti je na dobri poti.

Česa premier ne razume

Ravno Jambrek je bil tisti, ki je tudi kasneje, po prvem in v tretjem Janševem mandatu, predlagal sproščanje medijev. Zelo dobesedno, znotraj svojega novega projekta pod imenom *Katedrala svobode* je leta 2020 pritekel na pomoč ne samo s koncepti svobode in sproščenosti, ampak tudi s konkretno pobudo, kako spremeniti Zakon o medijih. Da ne bodo preveč nadležni. V novih medijih bi morali, kot pravi, sporočila in komentarji »vzpostavljati odprto ter za nove ideje sproščeno družbo.«

Naloga novinarjev je, da nas preizkušate, nam v isti sapi razlaga Golob v analiziranem intervjuju v Dnevniku. Toda kaj nam to pomaga, če navedenega spoznanja ne jemlje resno in v svojih nastopih rad po malem modruje o njihovem delu, preden jih nato abrupno prekinja in kar odkoraka od mize. Skušnjava, da bi jih urejal in novinarjem dokazoval, da se motijo, je videti vedno močnejša. Le kje smo to že videli? Bo potreboval pomoč kakšnega Jambreka?

[Kot sem že napisal na drugem mestu](#), mu vedno bolj prepoznavno manjka politične razsodnosti, *phronesis*, ki je prejkone njegov tehnokratski um, urjen v okolju korporativnega upravljanja, nikakor ne zna osvojiti in uporabljati. Tokrat smo lahko začutili nečimrnost in vzvišenost v odnosu do medija. Nekaj, čemur bi se vsak razsoden politik najprej izognil. Sploh če je tako sproščen, kakršen bi želel biti on.

Logarjeva »Platforma sodelovanja« nima stališča do hujskanja k državljanski vojni

01/06/2023

[Slovenija je dobila nov Forum 21](#), o katerem Janez Janša ne bo rekel žal besede, celo pohvalil ga je ob ustanovitvi, češ da opisuje »bistvo« SDS. Ja, prav ta izraz je uporabil. Bolj neposredne pohvale Anže Logar ne bi mogel prejeti. Njegov forum »Platforma sodelovanja«, ravnokar je bila ustanovna seja društva, ne bo kučanovski in demoniziran, tudi ne udbaški, komunajzarski in kar je še teh zmerjaških označevalcev, s katerimi prvak verbalne toksikomanije dnevno neumorno obklada svoje politične nasprotnike in oblikuje sovražna prepričanja množic. Ne, Logar že ni njegov nasprotnik, kvečjemu je zaenkrat velik up in favorit. Končno je tudi aktualni predsednik Sveta stranke SDS, ki jo Janša vodi že natanko trideset let. Torej njenega najvišjega organa. In hkrati je poslanec iste stranke, vedno na voljo, da jo podpre.

Naivnost ali preišljenost?

»Slovenija je krasna dežela,« je svoj nagovor začel patetično in se podal na pot unovčenja več kot 400.000 glasov, ki jih je prejel na predsedniških volitvah. Da želi kapitalizirati takraten uspeh, niti ne skriva. In kaj bo s svojim društvom počel? Njegova razlaga, da bi rad malce razpravljal in povezoval Slovence, je bodisi strašansko naivna hipoteza, ki dokazuje, da so v njej zbrani popolni politični analfabeti in amaterji, ali pa zelo preišljena taktična poteza, s katero se želi mobilizirati politično zmerno sredino v upanju, da ta hrepeni po politiki onstran radikalne levice in desnice.

Od tod naprej sta spet dva interpretativna tabora, ki se razlikujeta zgolj v mnenju, kdo je Logarjev skriti mentor: prijaznejši meni, da bi se rad predsednik Sveta SDS in poslanec čisto zares osamosvojil, pri čemer ima neverjetno srečo, da Janša nanj ni niti malo jezen. Zato projekta ne napada in ga celo hvali.

Manj prijazen tabor pa ustanovitev društva neposredno povezuje s številnimi miselnimi think-tanki, ki so nastali na desnici v upanju, da bodo generirali novo politično gibanje, s katerim bo Janša še močnejši. Povedano preprosteje: nekateri upajo, da za Logarjem ne stoji skriti Janšev načrt, drugi so po izkušnji Zbora za republiko, Resetirajmo Slovenijo, Gibanja odgovornih, Katedrale svobode, možganskega trusta Marka Voljča in podobnih projektov takšno iluzijo že opustili. Sam sodim med druge in poskušal bom znova pokazati, na kakšen način Logar za sabo nerodno pušča prstne odtise.

Janševa Konvencija o prihodnosti Slovenije

Svojo spletno stran je odprl na naslovu www.sodelujmo.si, na katerem nas pozdravi z bodrilno mislijo kraljice Elizabete II. o »delanju skupaj«. Motiv dialoga, povezovanja in sodelovanja je nekaj, kar je že doslej papagajsko utrujajoče ponavljal in tega se bomo nasitili do bruhanja zelo kmalu. Predvsem obljublja, da bo vodil društvo, ki veliko razmišlja, kar je lahko tudi poštena ponudba, saj si javne deliberacije v razviti demokraciji lahko le želimo. Toda kaj, ko je ta takoj videti sumljiva:

»V tem kontekstu bo Platforma sodelovanja vodila Konvencijo o prihodnosti Slovenije skozi organizacijo forumov, okroglih miz in srečanj s predstavniki gospodarske, kulturne, znanstvene, izobraževalne, mladinske in politične srenje. Prisluhnil bomo vsakemu, ki se bo želel vključiti v razpravo. Primarni namen Konvencije je oblikovati širok konsenz glede razvojnih poti Slovenije za naslednje desetletje z namenom zagotoviti konkurenčnost slovenskega gospodarstva ter državljanom in državljanom Slovenije omogočiti visok življenjski standard. V EU to uspeva družbam, kjer prevladuje visoka kultura dialoga in sodelovanja. To je pot, ki jo zasleduje tudi Platforma.«

Logar očitno niti ne zardeva, ko dobesedno kopira Janševe ideje, že tisto o ponujanju konsenzov in partnerstev. Nekoga, ki nenehno v politiki prinaša sovraštvo in razdor. Drugo, o Konvenciji o prihodnosti Slovenije, je njegov strankarski šef pod istim imenom predstavil 7. julija 2003, natanko pred dvajsetimi leti. Šlo je za čas pred vstopom naše države v Evropsko unijo in zvezo NATO, ki se je znašla pred novimi izzivi, kot nam je takrat pojasnil, zaradi česar bo treba začrtati nove prioritete. Omenjeno Janševo pobudo

sta potem podprla Borut Pahor kot predsednik Združene liste socialnih demokratov, tudi predsednik državnega zbora, in Janez Drnovšek kot predsednik republike.

Po dveh dekadah se je našel Logar, da kopira svojega šefa s pobudo enakega imena. Je to res »nekaj velikega«?

Znova najboljši

Prvak SDS je v tistem času opletal z vprašanjem, »kaj hočemo Slovenci kot narod in kaj želi Slovenija kot država«, Logar pa je leta 2023 razložil, da se je pobuda porodila v času njegove udeležbe v predsedniški kampanji 2022 ob utrinku vprašanja, »kakšno vizijo Slovenije želim sooblikovati. Strpno, temelječo na dialogu, z iskanjem tistega najboljšega, ki je v vsakem izmed nas«. Mimogrede, fraza »najboljše v nas« res spominja na Pahorjevo iz leta 2012 v njegovi predsedniški kampanji, ko je volivce motiviral takole: »Navdihnimo tisto najboljše v sebi, kar nas povezuje.« In smo spet pri dveh identičnih poudarkih: »sodelovanju« in »najboljšosti« v nas.

Toda še ni konec podobnosti. Fraza obeh, Logarja in Pahorja, je dejansko parafraza Janševe domislice, [ki jo je ponovil leta 2021 sredi pandemije ob kulturnem prazniku v ugotovitvi](#), da »moramo združiti vse svoje moči in najboljše, kar kot narod premoremo«. Subjekt je torej narod. In še ni konec parafraz: seveda gre za citat iz slavnega plagiata govora, ki ga je Janša uporabil leta 2006, [ko je prepisal Tonyja Blaira](#) in njegovo obljubo svetilnika 21. stoletja: »Na poti k temu cilju bomo posegli po najboljšem, kar je v našem narodnem značaju«.

Logar, Pahor in Janša bi posegali po najboljšem, bodisi v nas bodisi v narodu. Blair je že vedel.

Začetna praznina, ki si obeta uspeh

Videti je, da se nov up »Platforme sodelovanja« ne more spomniti ničesar, česar se ne bi poprej spomnil že šef njegove stranke. Obljube njegove platforme so zaenkrat omejene na ekstremno prazne floskule, [ki sem jih že analiziral](#), na podoben način kot je njegova pojavnost neverjetno [avtentična kopija Pahorjeve](#). Vsebinskega programa ni, vizije tudi

ne, ni niti programatskega teksta. Najbrž smo zgolj neučakani, ampak na nečem bi vendar morali utemeljiti svojo društveno akcijo. No, razen nekaj vrstic vabila so nam servirali le obet razprave o prihodnosti države, sodelovanju vseh z vsemi in [pahorjansko »kulturo dialoga«](#).

Znotraj politične mimikrije, tako značilne prvine slovenske politike, sem takšno gesto pri bivšem predsedniku republike poimenoval za [»maskirni dialogizem«](#). Še vedno potemtakem velja, da Logar dobesedno stavi na vsebinsko izpraznjenost kot privlačen »program« in nagovarja množice, da se mu pridružijo na podlagi nedefinirane abstraktnosti in lepo donečih konceptov. Kakor da je imeti politične ideje ali stališča postalo nekaj kužnega in neproduktivnega. Vsi posnetki njegove platforme v preteklosti so imeli vsaj nekaj materije, njegova nima nobene.

Navzlic temu so se mu zaenkrat priključili vodja kabineta nekdanjega predsednika Boruta Pahorja, gospa Alja Brglez, ekonomist Igor Masten, direktor in solastnik založbe Beletrina Mitja Čander, profesor politologije in ideolog SD Jernej Pikalo, družinski zdravnik Rok Ravnikar, direktor Tovarne olja Gea Igor Hustič, bivši Janšev minister Mark Boris Andrijanič, bivša evropsoslanka Romana Jordan, poslanka SDS Eva Irgl, pravnik Matej Avbelj (ki ravnokar z nasveti pomaga ekipi ugrabiteljev RTV Slovenija) in podjetnik Mirko Požar. Nekateri mediji navajajo še podporo Blaža Brodnjaka, ustanovni sestanek sta obiskala prvak SLS Marko Balažic in član Nove Slovenije Janez Pogorelec. Hkrati je Pahor priznal, da sta z Logarjem »v rednih stikih«.

Za več sproščenosti

[Analiziral sem že](#), na kakšen način Logar nepričakovano rehabilitira že skoraj pozabljeni Janšev ideologem [sproščenosti](#), kar je ponavljal med predsedniško kampanjo in nato še v svoji predstavitvi platforme ob ustanovitvi društva: »A nekaj nam je skupno: želja po sproščeni, odprti in uspešni Sloveniji. V državi, kjer so dovoljene slovenske sanje.«

Kasneje je v kratkem nagovoru slogan o sproščeni Sloveniji omenil znova: »Zapustimo kavč cono nemega opazovanja in začnimo skupaj oblikovati odprto, sproščeno in zdravorazumsko Slovenijo.« In tudi to ni bilo zadnjič, v nekaj stavkih svojega nastopa je

nato sproščenost ponudil še tretjič: »Več nas bo, bolj odprta in sproščena bo Slovenija lahko postala.«

S tem je na najboljši način dokazal, da v svoji izpraznjenosti imitira novorevijaše in Zbor za republiko, [predvsem Petra Jambreka](#), in njihov nekdanji program »Za sproščeno Slovenijo«. Tega je nato posvojil prav Janša v kampanji na volitvah 2004, ko je pod tem sloganom tudi prvič zmagal, kasneje pa ga je programatsko želel udejanjiti kot predsednik vlade. Zato so se sproščali mediji, gospodarstvo, šolstvo, zunanja politika in končno vsi državljani. Skratka, Logar bi kar prevzel misteriozni ideologem svojega šefa, sproščanje države.

Pomislili bi, da se bo odmikal od Janše, a je resnično storil čisto vse, da mu korak distanciranja ne uspe. Več kot nerodno in vsi, ki v njegovih naporih vidimo šefove, smo mu lahko za transparentnost kar hvaležni. Še več, njegova platforma se že na ravni ideologije ponuja kot Zbor za republiko za Janševo zmago na novih volitvah.

Nima mnenja o pozivih k državljanski vojni

Najbolje nam zlaganost takšne pozicije ilustrira reakcija na stališče [njegovega šefa o državljanski vojni](#), h kateri zadnje tedne nenehno hujska. Kaj je povedal Logar? [Nekaj zelo bledega](#):

»Ne strinja se sicer z besedami predsednika SDS Janeza Janše, da je Slovenija na začetku državljanske vojne, a poudarja, da smo v težkih razmerah, aktualna politika pa se premalo zaveda, na kako pomembnem razpotju je Slovenija.«

Da se ne strinja? Ob tem je v imenu društva pojasnil, »da se ne bomo opredeljevali« (kako ljubka formulacija tega, kar je nenehno počel Pahor) in da ne bodo dajali vrednostnih sodb. Ja, vse to je je bilo pojasnilo ob novinarskem vprašanju o državljanski vojni. Povedano drugače, Logarja ne moti, če jo Janša omenja in do tega se že ne bo opredeljeval.

Nevarno prazna floskula

Zakaj je takšna drža problematična, ni potrebno posebej utemeljevati. Namesto jasne obsodbe se je šef »Platforme sodelovanja« zatekel h klasičnemu izmikljanju – žal po stari navadi. Pričakovali bi, da bo omenil vrednote, kot so mir, strpnost, sožitje in dejstvo, ali da hujskanje k njihovem doseganju ne prispeva. Verjemi bi, da bo politik evropskega formata nemudoma priznal nevarnost takšnega demagoškega početja, saj bi le na ta način ravnal odgovorno. Kakšna pomota, Logar tega ne zmore!

Resnična kultura dialoga ne more biti dopuščanje in ignoranca do toksičnih besed, neopredeljevanje in bežanje od vrednostnih sodb, zato lahko že iz tega sklepamo, da je uporabljena ne samo prazna floskula, ampak nevarno prazna floskula. Skalkulirana za iskanje podpore na sredini. Ironično se je ustanovni sestanek njegove platforme odvil ravno na dan Ruparjevega shoda, kjer je prišlo do fizičnega napada na novinarko, kar dokazuje, kako eksplozivni so hujskaški apeli. Ampak ne, Logar nima mnenja o šefovih.

Ker je dopuščati zlo in biti pasiven ob nasilju enako nevarno kot izvajati nasilje ali hujskati k vojni, bi lahko rekli, da je Logar nevaren politik na enak način, kot je to Janša. In kot je prav takšen bil Pahor. Če obstaja kakšna platforma povezovanja, je ta očitno na idejni ravni vzpostavljena na relaciji med tremi naštetimi. V ideološkem in vsebinskem smislu. Kaj nam bo navedeni trojček prinesel, bomo videli kmalu, čeprav lahko kar dobro slutimo že zdaj.

Končno nič več skrivalnic: Logar ekspresno ustanavlja stranko

11/10/2024

Anže Logar bo nagloma ustanovil svojo stranko – do konca tega leta. Res presenečeni? Čudež njegovega počasnega jemanja slovesa od matične stranke in njenega šefa se je odvijal skoraj dve leti, vse od napovedi nečesa velikega po volilno sladkem porazu v predsedniški tekmi z Natašo Pirc Musar. Danes vemo, da se je sredi maratona zaigranega omahovanja Janšev poslanec odločil in ustanavlja svojo stranko. Da je manever dolgo pričakovan in da gre za kolosalno veseloigro, sem argumentiral sproti.

Kako iskren je bil v zadnjih dveh letih njegov napor in kakšen bo v prihodnje? Pokazal bom, da so praktično prav vsi elementi zasnutka nove Logarjeve stranke nepristni in da gre za politika, ki mu preprosto ne moremo verjeti, kadar tehtamo etičnost in verodostojnost njegovih ravnanj ali zasnutje in programsko plat napovedanega projekta.

Janša razkrije dopisovanje

Janša je poskrbel za odmevno javno objavo zasebne korespondence z njim. Vsi jo poznamo: v njej je razkril, da njegov poslanec končno zapušča stranko SDS in da od njega pričakuje, da vrne mandat.

Pot do sem je bila spretno načrtovana in po nerodnosti morda [tudi javno evforično izrečena na volilno nedeljo leta 2022](#). Svojega novega političnega projekta si Logar ni mogel privoščiti prehitro glede na oddaljeno leto parlamentarnih volitev: njegova na novo ožarjena zvezda bi v javnem mnenju prekmalu ugasnila. Zato si je izmišljal različne vrste iskanja pozornosti in vzdrževanja suspenza, kar pri domačih medijih, s katerimi se politiki igrajo kot mačke z mišjo, ni posebej težko.

Dejansko je skorajda ravnal »by the book«, kot bi rekli Angleži, tako rekoč programirano in stokrat napovedano: odlašal bo, dokler je možno, koval svojo stranko v senci Janševe in v najbolj ugodnem trenutku šel na svoje. Da optimizira čas pri zahtevnem volilnem telesu, ki marsikoga hitro izpljune in pozabi, mu niti ne moremo zameriti. Kar je v tem res komičnega, je posledično zapletanje v izjavah, obljubah in napovedih, kaj bo storil, saj se svojim pozicijam v SDS res dolgo ni želel odpovedati.

Še bolj je groteskno bilo opazovati, ko ob svoji zmerni nerodnosti v nastopih vendarle spretno prepriča še bolj nespretno novinarje; pri vodljivem in neukem volilnem telesu je pač manj težav.

Janez Janša @JJansaSDS · Oct 9

V izogib iztrganim citatom, značilnim za slovenske MSM:

Janša Janez

12:59

To: Anže Cc: Ale, mojca, Karin, Borut, Jelka, zvone.cernac & 6 more... >

Re: Izstop

Sp. g. Anže Logar,

hvala za delitev spoznanja, ki smo ga sicer delno že prebrali na spletu in pa veliko sreče pri naslednjem koraku. Upamo, da bo narejen na verodostojni osnovi in da izjavi o izstopu iz stranke sledi tudi izjava o odstopu poslanca Anžeta Logarja oziroma vrnitvi poslanskega mandata ter izpolnitev ostalih obveznosti iz 7. in 8. člena Pogodbe o kandidaturi za poslanca Državnega zbora RS, ki ste jo lastnoročno podpisali dne 12.3.2022. Ne znamo si predstavljati, da bi bil ta naslednji korak - kot začetek nečesa novega, velikega - obremenjen s prelomljeno dano in podpisano besedo ob kandidaturi v okraju, kjer niste imeli ne stalnega bivališča, ne rojstnega kraja in ne zaposlitve in kjer vam je delo stranke SDS skozi njeno zgodovino skupaj z naporu sokandidatov v volilni enoti dejansko omogočilo izvolitev. Prav tako upamo, v dobro verodostojnosti, da se ob pogledu na pogodbo ne bo kdo naknadno skliceval na ustavo, kajti ta je natančno ista in enaka kot je bila na dan podpisa pogodbe.

Lep pozdrav,

Janez Janša

Od: "Anže" <anze.logar@sds.si>

Za: "Janez Janša" <janez.jansa@sds.si>

Cc: "Ale Hojs" <ales.hojs@sds.si>, "mojca megusar" <mojca.megusar@sds.si>, "Karin Kambič" <karin.kambic@sds.si>, "Borut Dolanc" <borut.dolanc@sds.si>

Poslano: Sreda, 9. Oktober 2024 12:00:16

Zadeva: Izstop

'Ne bojte se odreči dobremu, da bi dosegli več.'

John D. Rockefeller

Spoštovani predsednik SDS Janez Janša,

po 25 letih članstva v stranki sem prišel do spoznanja, da je čas za naslednji korak.

Zato z današnjim dnem izstopam iz članstva stranke. Ob tem se želim zahvaliti vsem pogumnim, vztrajnim, delavnim in pokončnim ljudem, ki sem jih srečeval v svoji četrtr stoletja dolgi politični poti v SDS.

Tebi želim veliko sreče, zdravja in uspehov na nadaljni poti.

Vse lepo,

Anže Logar

Janša razkrije Logarjevo izstopno izjavo in svoj odgovor

Ločitev sina od očeta

[Javnost že od začetka ugiba](#), ali je tandem Janša – Logar medsebojno usklajen in nam organizira zabaven teatralni spektakel, v katerem oba bolj ali manj talentirano igrata: prvi vlogo jeznega očeta in drugi stoičnega sina, ki ponižno prenaša žaljivke na svoj račun, ker želi nehvaležno zapustiti topel dom.

Več je tistih, ki verjamejo, da je takšna teza zasnovana po teorijah zarote, a se mnogi komentatorji strinjajo, da bosta oba na koncu rade volje in brez sovraštva sodelovala. [Končno je Logar v svojem zadnjem nastopu v Odmevih](#) sam to dejstvo prihodnjega sobivanja tudi odkrito priznal – le kako bi drugače, če je vendar politik nenehnega povezovanja in dialoga! Ta plemeniti refleks naših politikov tudi sicer poznamo dovolj dobro – vsi se menda žrtvujejo za narodov blagor in se zato objamejo tudi s svojimi sovražniki, da je le nam potem zelo lepo!

Toda vrnimo se za hip k pismu. Logar rad citira misli velikih in ob slovesu je v njem navedel Johna D. Rockefellerja: »Ne bojte se odreči dobremu, da bi dosegli več«. Kot je zapisal, je po 25 letih članstva prišel do spoznanja, da je čas za naslednji korak. V objavi na Facebooku mu je ob istem času bil všeč Theodore Roosevelt: »V trenutku odločitve je najboljša stvar, ki jo lahko storite, prava stvar. Najslabše, kar lahko storite, je, da ne naredite ničesar.«

Kaj nam sporoča? Da je potreboval dve leti za spoznanje o potrebi nekaj storiti, in to nekaj dobrega (!), vmes pa je prav toliko časa odkrito dajal vse signale in celo obljubljal, da pripravlja nekaj velikega. Da ne dela ničesar, res ni bila opcija. Temu se lahko reče zgolj huronsko norčevanje iz intelekta volivcev. Tudi na vstopni strani njegove Platforme sodelovanja se najprej zaletimo v dolg citat kraljice Elizabete II. Ni dvoma, da smo s takimi navedki povabljeni k sklepanju o prvovrstni politični kvaliteti novega obraza, ki nam obljublja svežo prihodnost po meri največjih.

Menda sta težko dogovorjena

[Logar večkrat uporablja diskurz sproščenosti](#), ta Janšev ideološki substrat pod pokroviteljstvom novorevijašev za njegovo prvo zmago leta 2004. Tudi tokrat je v

svojem video nagovoru posegel po obljubi menda bolj sproščenega glasovanja. Prvak SDS, ki je z njegovim odhodom izgubil svojega zvestega člana in celo predsednika sveta stranke, če ne verjamemo v razlago o njenem skupnem teatru, je njuno zasebno dopisovanje evidentno objavil brez vednosti pošiljatelja, ki ga sicer v odgovoru vika in on njega tika. No, razen če sta bila dejansko dogovorjena.

Morda v scenariju ločitve sina od očeta Janša ni iskal soglasja, ker je računal, da ne bo oporekanja in tega ni storil zgolj zato, ker je sicer neolikan. K faksimilu objave zasebne elektronske korespondence je dopisal stavek »V izogib iztrganim citatom, značilnim za slovenske MSM.« Zavedal se je, da gre morda za eno najbolj vročih objav v zadnjem času, ki bo široko odmevala, zaradi česar mora biti »neraztrgana«. Prej omenjeni potencial igranja z množičnimi mediji kot miško je pač fino izkoristiti.

V svojem nastopu na RTV Slovenija se je Logar spet skliceval, da vnaprejšnjega dogovora z njegovim prihodnjim koalicijskim partnerjem, kar je naravnost dopustil, ni bilo, pri čemer je prst usmeril ravno v njegov ciničen odziv: »Iz odgovora gospoda Janše je zelo jasno, da je stvar težko dogovorjena.« Mar res?

Iz njega pač nič ne sledi, podobno tudi ne iz nobene njegove dosedanje reakcije. Tako kot nimamo čistega dokaza, da izvajata skupen scenarij krepite desnega bloka s premikom v sredino in dupliciranjem strank, saj sicer Janša morda ne bi mogel oblikovati vladajoče koalicije v primeru volilne zmage, ga nimamo niti proti tej trditvi. Ker ga šef SDS na naslednjih volitvah krvavo potrebuje v koaliciji, mu res ni v interesu, da bi bil z njim v slabih odnosih.

Ko je včeraj nastopil pri Urošu Slaku na POP TV, je zato lahko miril: »Če gospod Janša zmaga volitve, bomo mi naredili vse, da se sestavi koalicijo z največjo stranko na levi strani.« S tem je morda namigoval, da bo svojemu dosedanjemu šefu postavljajl pogoje, pod katerimi bo z njim sodeloval, vendar v svoji stalni izmuzljivosti niti tokrat ni bil ekspliciten.

Tokraten video nagovor z obljubo, da bomo sproščeno glasovali

Vprašanje motiva

Pri Igorju E. Bergantu je ponovil podatek, da kmalu ustanavlja stranko in celo navrgel, da jo bo njegov konkurent Marko Lotrič čez dva meseca – tega decembra. To bi lahko bil eden od razlogov, zakaj mora zdaj še močneje hiteti. Po tem sodeč bomo v zelo kratkem času dobili kar dve, ki se bosta trgali tudi za pozornost podjetniških lobijev, saj jih po nekaterih podatkih potrebujeta za financiranje strankarskih infrastruktur. Če k temu dodamo še napoved upokojenske stranke Karla Erjavca, bo jesen v izteku leta še precej vroča. In to še pred projektom evropslanca Vladimirja Prebiliča, ki se tudi ponuja.

Da je SDS skrajna stranka, je Logar v Odmevih spet zanikal in celo dodal, da se lahko poistoveti z njenim programom – končno imamo pred sabo njenega donedavnega predsednika sveta. Toda če nima nobenih težav z njo in je zanj edina skrajna stranka, ki jo opazil pri nas, Levica, zakaj sploh iz nje izstopa? Tako kot nam tega nikoli ni znal pojasniti, ga tudi novinarji niso znali učinkovito vprašati.

Zagotovo ja odsotnost motiva, razen če pomislimo na njegovo čisto osebno ambicijo postati imeniten politična vodja, ki ne želi umreti v senci očeta, ena najpoglavitejših težav napovedanega projekta, ki jo spretno nadomešča s topoumnimi ideološkimi floskulami o dialoščnosti in sodelovanju, kjer programskih vsebinskih predlogov zaenkrat preprosto ni.

Nova metaforika

V tokratnih nastopih in zapisih je Logar spet igral na retorično prvino, ki jo rad uporablja – metaforiko. Da potrebujemo »klik v glavi«, nas skuša prepričati v zvenenje v naši, a ni čisto jasno, zakaj bi do kakšnega prebliska prišlo ob [popolni vsebinski praznini](#) njegovega programa in ideologije. Nekaj temu podobnega velja za obljubljeni premik v politični geografiji, saj tokrat ponuja »tretji politični steber«, »politično širino« in nekaj, kar menda »ne bo brez politične identitete«. Pri tem »sam ostaja desnosredinski politik«, a z očitnim namenom, da nagovori sredinsko in desno volilno bazo.

Znova se je zatekel tudi k metafori vrat: »Ena vrata so se torej zaprla. Čas je, da se odprejo druga. A skozi ta ne grem sam.« [Če sem v svojih zapisih doslej ugotavljal](#), da je njegov projekt brez barve, vonja in okusa, celo dobessedno s temi izrazi, se je temu zoperstavil s še eno svežo obljubo, s katero bi nevtraliziral podobne učinke: na njegovem jedilniku lahko menda pričakujemo »paleto vonjav in okusov«.

Pahor in Sinatra kot originala

Logar je bil doslej politični obraz [s šarmom neverjetne praznine](#), medtem ko ideološkega plagiatorstva ne skriva. Zakaj to pri volivcih vleče, bi nas moralo resno skrbeti. Njegovo retorično praznino sem večkrat natančno popisal, podobno pa tudi njegovo kopiranje, [ki se kaže v prevzemu ideoloških floskul Boruta Pahorja](#). Še več, ko je tokrat ob najavi svoje osamosvojitve sedel na stol in zaigral na violončelo, je to storil ob pesmi My way, se vmes med igranjem ustavil in dejal: »Moja pot«.

Kako je že dejal Pahor v intervjuju za Ona plus julija 2022? »Na koncu mandata si bom zaigral pesem Franka Sinatre My way.« Toliko znova o plagiiranju in [Logarju kot Pahorju po Pahorju](#), kot temu pravim.

»And now, the end is near and so I face the final curtain,« poje sloviti ameriški pevec in igralec. Kot vidimo, je tematsko Logar popolnoma zgrešil, če nam hiti razlagat, da smo z njim na pragu nečesa novega. Pesem govori o oziranju na lastno življenje, torej pogledu nazaj in ne naprej. Tudi v tem oziru je original precej bolj natančen od Logarja kot kopije.

Skrben piar ob napovedi nove stranke: Logarjeva pot, ki je Pahorjeva

Blef kot tretji element

Naj znova spomnim, da je ob elementu praznine in plagiatorstva zaznati še tretjega – blef nekonsistence in protislovij, ki ga dela za povsem neverodostojnega. Podrobneje bom navedel enega od dokazov za svojo trditev.

Logar se je ves čas pretvarjal glede svoje samostojne poti: ob neparnih dnevih je po ustanovitvi Platforme sodelovanja zagotavljal, da nikakor ne zapušča SDS ali da se celo pripravlja na njen prevzem. Ob parnih je govoril nasprotno. Celotno funkcioniranje v stranki ali poslanskega mandata ni vrnil in slednjega ne namerava storiti niti zdaj.

Je pa v zadnjih Odmevih mirno razlagal, da se mu je spoznanje o nujnosti nastanka stranke utrnilo šele te dni, ker da je bil doslej dober sopotnik članom v SDS. Njegovo spoznanje, da gre na svoje, je menda dolgo časa »zorelo«. Res nič od tega, kar je storil v zadnjih dveh letih, ne kaže preveč, da govori resnico in prav nasprotno smo ves čas več kot slutili, da gre za spretno skalkulirano zgodbo.

Da ne vidi razloga za samostojno politično pot, saj čaka na kongres SDS, na katerem bo pripravljen prevzeti vodstvo stranke, smo prebrali v intervjuju za Reporter. Težko verjamemo, da je to bilo sredi letošnjega maja in že takrat mu nihče ni posebej verjel. Slabega pol leta kasneje tega prevzema evidentno ne bo, če je silno pričakovano izstopil iz stranke. Čemu vsi manipulativni manevri? Je res nekaj mesecev nazaj še verjel, da bo vodil stranko SDS in vmes bolj za šalo ustanovil še svoje politično gibanje?

Anže Logar izzval Janšo: »Pripravljen sem na kongresu prevzeti vodstvo SDS«

Igor Kršinar

18

4.421

12. maj, 2024

19:59

Osveženo: 20:02 / 12. 5. 2024

DELI NA:

Le nekaj mesecev nazaj je napovedoval, da bi prevzel SDS (vir: spletni Reporter)

Konsistenten v tem, da stranke ne bo

Ne, njegova beseda doslej ni imela nobene teže verodostojnosti. Imela je tako rekoč antitežo. Bi ga moralo biti ob tem strah? Medijev že ne, da bi mu kaj očitali, saj gre za igro mačke z mišjo.

»Upam, da mi zdaj verjamete, ko že dve leti govorim, da ni namen Platforme neka politična zgodba,« je gladko povedal v kamere 19. septembra letos in ostal živ. Ja, bilo je le 20 dni nazaj! Skoraj dve leti je občasno zatrjeval, da njegovo društvo Platforma

sodelovanja nima namena postati stranka in tokrat je vzel dejstvo, da to govori že dve leti in stranke še ni, za najboljši dokaz, da je ne bo ustanovil? Hkrati je v isti sapi omenil, da [nadaljuje z regijski obiski](#) – kot kakšen predsednik vlade. Smo morda v hipertrofiji medijskega poročanja kje zaznali, da bi gospoda kdo kaj vprašal o njegovi konsistenci?

Se temu lahko reče blef ali morda odkrito laganje? Vsekakor je potem njegova verodostojnost podobna lisici, ki se je ves čas sprehajala okrog kokošnjaka in prisegala, da ji kokoši niso všeč. Dokler nekega dne ni vanj zavila. Vmes se je spomnila nasvetov mačke glede novinarjev, da se lahko z njimi igra kot z mišjo.

Janša in Arendt združena: o laganju in propagandi

24/12/2024

Zadnje mesece poskuša Janez Janša mobilizirati ljudske množice z zelo neposrednimi uličnimi nagovori. Tokratna mobilizacija je po ambiciji precej širša od dogajanja: za izhodišče jemlje sodne postopke proti sebi v zadevi Trenta, ki potekajo pred celjskim sodiščem, kjer se po novem vrstijo množični shodi njemu v podporo pod krinko upora zoper »krivosodje«. Tak propagandističen ideologem je v želji po demontaži slovenskega sodstva skoval že dolgo nazaj in nič od tega, kar spremljamo, ni zares novo.

Histerične tovarišice in ubogi revčki

Kot že vemo, [so za Janšo sodniki »ubogi revčki«, medtem ko njihove hiše gorijo](#) – kar je diskurz, ki ga naši mediji ne znajo učinkovito problematizirati kot sporen. K temu dodaja javne dražbe osebnih predmetov in alarmantne apele, spodbuja ljudi, [da se »legalno«, kot temu pravi, oborožijo](#) in uprizarja verbalne dvoboje okoli ustanovitve Logarjeve nove stranke Demokrati.

12. decembra je v Celju potekal zadnji dobro obiskan protest, na katerem ni manjkalo njegovih strankarskih in drugih kolegov, kot so Žan Mahnič, Franc Kangler, Aleš Hojs in Aleš Primc. Na njem je imel prvak SDS dolg govor, vsi naštetih pa so uporabljali še dodatno ostrejšo retoriko, po kateri so sicer, kar zadeva prostaštvo, že dolgo časa neprekosljivi.

[Kot smo prebrali](#), je Mahnič »zbrane podžgal z omembo, kot jih je poimenoval, 'histeričnih tovarišic iz Svobode', ki da jih danes pred celjskim sodiščem ni, saj 'nam

poskušajo preprečiti ta shod'. Zbrani so vsako ime pospremili z vzkliki 'fuj, fuj', kar je Mahničič strašno zabavalo.«

Janša je kasneje v govoru obtožil Vesno Rakočević Bergant, predsednico Slovenskega sodniškega društva, ki je večkrat odločno branila sodnike, da je njegove privrženice označila za histerične. V zadnjih tednih smo, sploh zaradi »nacistične« naslovnice Demokracije, ki jo je njen odgovorni urednik Metod Berlec opremil z naslovom »histerične totalitarke na oblasti«, priča pospešenemu seksističnemu žargonu.

Fokus

Histerične totalitarke na oblasti, kriminalci in »vladavina lutk«

22. decembra, 2024

Metod Berlec, naslovnica Demokracije in histerične totalitarke v naslovu prispevka

Seksizem in v postelji z Jankovičem

Ne le, da gre za zares grobo politično propagando, ki je kazensko pregonljiva, naslovnica Demokracije vsebuje neskrbite elemente seksizma. [Te takoj prepoznamo po](#)

pripisu histerije, te izmišljene ženske bolezni, prezir do žensk pa je v tradiciji strankarsko organiziranega sovraštva s strani SDS sploh eden sestavnih delov ideologije.

»Iskati pravico na slovenskem sodišču, je enako kot iskati devico v kurbišču,« je med drugim na shodu po gostilniško razložil Mahnič. Vulgarne besede se na shodu kar niso ustavile, kasneje pa jih je nadgradil še šef SDS s svojo domisljico: »Hočemo Slovenijo, v kateri tožilci in sodniki ne bodo v postelji z Zoranom Jankovičem in Kučanovimi banksterji, ki so nam pokradli milijarde.«

Saj res, kako v postelji?

Končna agenda protesta in prostožidarji

Glede odkritega priznanja, kaj je končna agenda tokratnih protestov, niti niso bili posebej zadržani. »Ta zbor ni zgolj zbor proti krivosodju, ampak je zbor na poti do naše zmage na volitvah,« je v svojem nastopu visoko ambicijo razkril bivši notranji minister Hojs. In tudi njegov šef je v svojem govoru apeliral neposredno:

»Zato moramo na volitve z odprtimi očmi. In množično. Ne nasedajmo mandžurskim kandidatom izrojene levice in prostožidarjem.«

Ni dvoma, da Janša že dobro leto vneto apelira k predčasnim volitvam in izkoristi vsako priložnost, da bi spomnil na to možnost. Njegovi pozivi bi bili bistveno bolj nevarni, če stranka Gibanje Svoboda ne bi imela resnično udobne večine v parlamentu, poslanci pa se ne bi tradicionalno, za ceno vseh oportunistov in nenačelnosti, oklepali svojih stolčkov kot pijanec plota.

V nadaljevanju želim analizirati predvsem poseben poudarek iz njegovega govora, kjer se, čeprav tradicionalno sovražen do filozofije, šef opozicije dotakne kar dveh filozofov na način, ko se zateče k njima na vsebinski in ideološki ravni.

Janša o laganju

Redko se zgodi, da bi se v svojih nagovorih malodane obračal po pomoč k filozofiji. Tokrat je bila dovolj dobra zanj znamenita Hannah Arendt, avtorica kultne knjige Izvori totalitarizma:

»Lažejo nam. Lažejo hitreje, kot govorijo. In kot je dejala Hannah Arendt, cilj tega laganja niti ni to, da bi ljudje tem lažem kar po vrsti verjeli. Cilj je, da ljudje in volivci ne bi verjeli ničesar več. Kajti narod, ki ne verjame več v ničesar, ne zmore več razmišljati in zdravo presojati. Z njim se zato lahko manipulira. Lahko se ga privede v stanje vladavine lutk.«

Citat je impresiven, če pomislimo, [da celo v New Yorku Timesu jemljejo prvaka SDS za ilustrativen primer lažnivega politika](#). Čeprav tega ni zapisala v takšni obliki, pa v svojih esejih in omenjenem delu Arendt dejansko analizira totalitarne režime, propagando in učinke laganja. Ena njenih ključnih ugotovitev je, da cilj propagande ni zgolj prepričati ljudi v posamezne laži, marveč ustvariti kolektivno epistemsko stanje, v katerem ljudje ne bodo več znali ali mogli ločevati med resnico in lažjo.

Kako priskutiti resnico

Šele v takšnem epistemskem in posledično političnem okolju bo mogoče, zaradi nezaupanja v resničnost in zaradi splošne apatije, izpeljati poprej načrtano agendo s pomočjo propagande in manipulacij. Zakaj? Da bi se doseglo končni cilj, ki je bodisi zavihetati se na oblast ali jo utrditi. Če politik ustvari stanje, v katerem nihče več ne zaupa nikomur, ne institucijam ne množičnim medijem in še najmanj politiki, bodo ljudje zdrsnili v anemičnost, pasivnost in nezainteresiranost, prisiljeni verjeti, da je privrženost resnici nemogoča in možnost njenega iskanja zaman.

Ko opažamo, da se v zadnjem času liberalni premier Robert Golob na sveže navdušuje nad Donaldom Trumpom, in to kar ekspresno po kratkem rokovanju z njim v Parizu, ne smemo pozabiti, [da ga fascinira nekdo, ki se je v prvem mandatu prešteto zlagal 30.573 krat](#). Kot sem zapisal, bodo ameriški volivci morda razočarani, če ob koncu

novega ne bo vsaj podvojil tega števila na nič manj kot 61.146 laži v dveh mandatih. Kar se ceni, se ceni!

Sam sem Trumpov koncept laganja opisal kot nadgradnjo Hitlerjevega, ki je utemeljil tako imenovano veliko laž: pravim mu »**koncept velikega števila laži**«. Danes se torej ceni, da je laži čim več. Razumemo, da ta vidik Janšo ne bi motil. Toda kaj bi ob tolikšnem obilju laganja povedala Arendt in kako bi komentirala psihološko korelacijo v navduševanju lažnivih politikov nad lažnivimi politiki?

Načrtovano ali psihološko spontano?

Povrnimo se k Janševemu navedku. Znova smo se znašli pred klasično dilemo, ki si jo postavljamo že desetletja: so takšne njegove izjave skrbno preišljene ali psihološko spontane? So navedki znamenite filozofinje zavestna manipulativna taktika, ki služi preusmerjanju pozornosti proč od sebe v političnega sovražnika? V tem primeru takšnega, ki ga standardno konspirativno konstruira v nevarnem komunizmu in udbomafiji, kar ima za dodaten stranski bonus ohranjanje nadzora nad naracijo o laganju? To bi dokazovalo prefinjeno razumevanje in uporabo psihopropagandnih in komunikacijskih tehnik.

Druga možnost je tudi znana: patološko preusmerjanje pozornosti, tj. posledico obrambnih mehanizmov, kjer se na nezavedni ravni poskuša ohranjati psihična stabilnost jaza. Ker je vrst takih mehanizmov več, Janši uspeva predvsem s pomočjo projekcije, torej projiciranja svojih napak na politične nasprotnike, ali s pomočjo disociacij in načinov zanikanja neprijetne resničnosti, posledično pa tudi pomanjkanja občutka za njeno sprejemanje.

Karkoli od tega izberemo kot interpretacijski ključ ali celo ugotovimo, da dihonomije ni, je ironičnost navajanja Arendt v njegovem govoru ogromna. Končno lahko njegovo gesto razumemo kot poskus prilaščanja intelektualne avtoritete za legitimacijo lastnih političnih zlorab.

Spet sproščena Slovenija

Na koncu nastopa je Janša še energično dodal: »Hočemo Slovenijo, za kakršno smo glasovali na plebiscitu. Hočemo sproščeno Slovenijo.« Iz tega lahko razberemo prepričanje, da je prišel čas, da se realizira nedokončani [projekt sproščanja države](#) iz njegovega mandata 2004-2008, tlakovan s še enim filozofskim konceptom iz laboratorijev Nove revije.

Slovenska »sproščenost« je heideggerjanska *Gelassenheit* in postala je zmagovit ideologem in slogan za njegovo zmago na volitvah leta 2004. Takrat po motivu in volji ideologov Zbora za republiko, še zlasti Petra Jambreka.

Toda obstaja še neka povezava med sproščenostjo in Arendt. Ta je bila študentka, ki se je zapletla v razmerje s svojim profesorjem Martinom Heideggrom okoli leta 1924. Kot Judinja se je kasneje odvrnila od njega, še posebej pa, ko je leta 1933 postal rektor Univerze v Freiburgu in na tej funkciji deloval kot dovolj zvesti član Hitlerjeve Nacionalsocialistične nemške delavske stranke (NDSAP). Njegova podpora nacizmu jo je najbrž še bolj motivirala za raziskovanje izvorov totalitarizma, propagande in laganja, končno pa tudi pripeljala do prekinitve njunega odnosa.

V luči frekventnih strankarskih propagandističnih asociacij na nacizem zato tudi zadnja naslovnica Demokracije ni videti posebej naključna.

Ideologija na delu: Trump in Janša stavita na razum

25/02/2025

»Zdrava pamet« je v politični retoriki znova v modi. Morda nikoli ni prenehala biti. Včasih ji v slovenskem jeziku namesto »zdrava pamet« preprosto pravimo »zdrav razum«. Ali morda kar »razum«. Le kdo ne bi želel biti razumen?

V zadnjem času je postal njen velik zagovornik novi ameriški predsednik Donald Trump. Človek, ki je izrekel več kot [30.000 sicer prešteti laži v svojem prvem mandatu](#). Imenitna strategija: kolosalno vsak dan lagati je torej zdaj še postalo pametno. Se je populistična retorika sklicevanja za razum ojačala tudi v Sloveniji? Poskušal bom pokazati, da se je in da opravlja funkcijo novega slogana, za katerim se skriva preprosta ideološka operacija.

Revolucija zdrave pameti

Dotaknimo se najprej Trumpa. Že več svetovnih medijev je opozorilo na njegovo zatekanje k novemu ideologemu. »Zdrava pamet (*common sense*) sta besedi, ki ju rad uporabljam,« je dejal, ko je predstavljal svoj pogled na trčenje potniškega letala in vojaškega helikopterja v Washingtonu januarja letos. Preživel ni nihče. Na novinarski konferenci je krivdo zvalil na prejšnjo vlado in njeno politiko vključevanja.

Vzrok nesreče še ni bil znan, toda Trump je na vprašanje, kako lahko pozna vzroke, odrezavo povedal: »Ker imam zdravo pamet«. Zgodilo se je le nekaj dni po njegovem inavguracijskem govoru, v katerem je obljubil, da bodo njegovi izvršni ukazi »izpeljali popolno obnovo Amerike in revolucijo zdrave pameti«.

Kot vidimo, je od novopečenega revolucionarja in njegove zdrave pameti odvisna prihodnost države in morda tudi sveta. Pri Trumpu pod tem sloganom poteka širša kulturna vojna, ki se je izkazala za ključno pri oblikovanju njegove volilne kampanje v letu 2024: z njo si je pomagal pridobiti mlajše moške, vključno s temnopoltimi in Latinoameričani.

Janšev razum

V zadnjih tednih je tudi Janša okrepil svoje javno pojavljanje in retoriko – precej očitno v duhu pričakovanja novih parlamentarnih volitev. Njegova kampanja se je začela dobro leto pred njimi. Za dosego programskih ciljev bo Slovenija potrebovala »ustavno večino razuma«, zdaj ponavlja v svojih govorih in nastopih.

Kakšno besedno revolucijo pomeni ta fraza? Prvak SDS obljublja, da se pri nas odvija politična burleska, toda da se čas aktualne koalicije izteka in hišica iz kart sesuva. Seveda je njegova SDS programsko in kadrovsko pripravljena na naslednji vladni mandat in se odkrito veseli oblasti.

Ko Janša omenja ustavno večino razuma, dejansko ponavlja samega sebe. Januarja 2012 je nastala »Koalicija 50+«, ki jo je že takrat poimenoval za »koalicijo razuma za izhod iz krize«. Številka se nanaša na večino v parlamentu, ki jo, bodi povedano mimogrede, Golob že ima. Predsednica in predsedniki SDS, DLGV, SLS, DeSUS in NSi so takrat slovesno podpisali koalicijsko pogodbo o sodelovanju v njegovi vladi za mandat 2012-2015.

V SDS so ji dejali še »protikrizna koalicija razuma« in pribili, da se ne bodo obremenjevali z različnimi ideološkimi oznakami. Janši potemtakem beseda »razum« očitno predstavlja nekakšen označevalec za neideološko povezovanje. Kar je njegova običajna strategija, s katero nas prepričuje, da je povezovalen politik brez zamer.

Učitelj in učenec: primer Logar

V [zadnjem intervjuju za Večer](#) je Anže Logar kot nov up slovenske desnice pod krinko sredinskosti nehote nakazal, kdo je njegov tutor. Poglejmo si, kakšen jezik je uporabil:

»Sem zmeren desnosredinski politik, ne maram ne leve ne desne skrajnosti. Prepričan sem, da je večina zdravega razuma v širokem polju blizu sredine.«

Ne le, da je razum njegova deviza, stavi tudi na volilno telo, ki ga menda poseduje: »Programsko naslavljamo zadovoljivo velik prostor, ki ostaja nenagovorjen. Podpirajo nas ljudje, ki prisegajo na zdrav razum in so siti politične demagogije ter medsebojnih obračunavanj.« Kasneje je nadaljeval v istem tonu: »To so samo nekatera področja, kjer z upoštevanjem zdravega razuma relativno hitro dosežeš rezultate«.

Bližino učitelja in njegovega učenca najlažje prepoznaš po njuni govorici; Janša in Logar z njo dokazujeta, da uporabljata isti jezik in iste koncepte. Zdaj sta istočasno posvojila pojem razuma, [pred tem ideologem sproščenosti](#).

Propagandistični iracionalizmi in populistična retorika onstran razumnega postanejo tem bolj nevarni, ko si politiki nesramno prisvojijo še razumskost. Si predstavljamo, [da se Trump s povprečjem 30.000 laži na mandat](#) razglasi za največjega resnicoljubneža na svetu?

Pervertirana logika

Pri Janši je zelo značilno obljubljeni neideološkost vedno v funkciji maksimalne ideologizacije. Se pravi: obljubite, da vas ideologija ne zanima, ampak ravno ta gesta je obarvana ideološko. Tovrstna pervertirana logika značilno spremlja njegovo retoriko celotno kariero. Ne le, da je razum, angleški *common sense*, obtežen s pristranskim pogledom in nas zapelje na napačno pot sklicevanja na »kmečko pamet«, obdano z osebnimi izkušnjami in neskončnim sklicevanjem na široko ljudsko prakso, ampak je pri populističnih voditeljih, kot sta Janša in Trump, slavljenje zdravega razuma posredno namenjeno napadu na strokovna znanja in privrženost dokazom.

Vpeljana retorična gesta je zato v funkciji moralnega ločevanja med pokvarjeno elito, ki jo tvorijo ljudje domnevno slabega značaja, ki se sklicujejo na stroko in svoja znanja, ter »čistimi« malimi ljudmi, ki pa imajo prave vrednote in – zdrav razum. Podobno se nato očita politični opoziciji ali vladi, če si pač opozicijski voditelj – da je elita na oblasti odtujena in jo je zapustil razum, ki ga krvavo potrebujemo.

Razum ni racionalnost

Nekatere raziskave so celo pokazale, da bolj kot človek zaupa zdravemu razumu, večja bo tudi verjetnost, da se moti. Da so npr. napačnim informacijam o COVID-19 in volitvah najbolj verjeli tisti, ki so bolj zaupali intuiciji in čustvom ter manj dokazom in podatkom, je že na široko znano, velja pa tudi, da bolj kot volilno telo podpira Trumpa, bolj ceni intuicijo in čustva, hkrati pa zavrača dokaze. Zato si pod »zdravim razumom« ne smemo predstavljati kakšne posebne privrženosti racionalnosti.

Skrivanje za ideologijo razuma in zdrave pameti se kaže kot populistična gesta. Če pa je pri Trumpu njegov populizem splošno sprejeta diagnoza, v nekaj desetletjih pri Janši glede tega [nismo napredovali nikamor](#). Kar lahko storijo mednarodni mediji, domačim novinarjem večinoma ne uspeva: šefa SDS nikakor ne opisujejo kot populist. Enigma, na katero ne znam odgovoriti že kar desetletje ali več.

Mi razumni, vi ne

Sklicevanje na razum je pač uspešno orodje manipulacije, s katero si pamet ne le prisvojiš (v smislu, da smo »mi« razumni, »vi« pa ne), ampak se skozi njo poenostavlja kompleksne družbene fenomene in razlage za njih. Strategija uzurpacije zdrave pameti in razuma nato služi za obračun s političnimi nasprotniki in pojasnili strokovnjakov, ki bodo obveljali za odtujene od menda »resničnih« težav v družbeni realnosti.

Z uzurpacijo razumnosti pa se nevarno zožuje prostor tudi za argumentirani diskurz, ki bi moral biti v temelju deliberativne demokracije, saj so nasprotniki vnaprej stigmatizirani kot premalo razumni. Intelektualci in znanstveniki bi seveda morali prvi protestirati. Kot največkrat, se to pri nas ne dogaja.

Janša pred volitvami 2026: za sproščeno normalnost in ustavno večino razuma

19/07/2025

Pred mesecem je javnost izvedela za novo ambiciozno delo na 800 straneh z naslovom »Soglasje za zgodovinski trenutek. Novi prispevki za slovenski pomladni program«. Za njim stoji večni Janšev ideolog Peter Jambrek s svojo Katedralo svobode – enim svojih številnih institucionalnih projektov, ki jih vodi ob zasebni univerzi in imperiju fakultet.

Na začetku zbornika lahko preberemo: »To knjigo so napisali pozorni in dobronamerni ljudje. Njihovi prispevki, ki se zgledujejo po Prispevkih za slovenski nacionalni program (Nova revija, 1987, št. 57)«. Ne prvič se srečujemo s programsko vsebino, katere namen je oblikovati nekakšen nov alternativni program za Slovenijo, ki se opira na vrednote tako imenovane slovenske pomladi. Torej obdobja, ki ga, tako so prepričani, zaznamujejo osamosvojitve, pluralizacija in razpad socializma.

Vseljudska pogodba in središče nacije

Zagotovo ni naključje, da je knjiga izšla pred volitvami, tako kot ni, da je Jambrek v ozadju večine programskih ali celo strankarskih pobud na slovenskem desnem političnem polu, ki mu je omogočil podjetniške ambicije v visokem šolstvu. Avtorjev besedilo je veliko, ampak tisti, ki želijo tvoriti jedro idej in so izpostavljeni v uvodnem in zaključnem besedilu, so stari znanci: ob Jambreku še Ernest Petrič, Alenka Puhar, Dimitrij Rupel, Ivan Štuhec, Žiga Turk in Tomaž Zalaznik. Spregledati ne smemo niti Boruta Pahorja, najbolj znano politično dvoživko v državi, ki jo je Jambrek vzel pod svoje okrilje na univerzi, nepresenetljivo pa se kot posamični avtor pojavi tudi Janša.

V zaključnem besedilu se zavzemajo za »politično soglasje o novi vseljudski pogodbi za slovensko Republiko, morebiti celo za Evropsko unijo kot njeno širšo domovino«. Težko

je natančneje definirati, okoli česa se vrti zbornik, vsekakor pa poskušajo v njem najti »središče nacije« in ta metafora kar dobro opredeljuje staro nacionalistično ambicijo piscev, ki izvira iz kroga Nove revije. Predvsem jo je uporabil Jambrek sam v knjigi z naslovom Ustanovitev Slovenije (2018), v kateri demokratizacijo in osamosvojitve razume kot »vrednostno središče nacije kot sedež svetega«.

Jambrek sicer svoje na pol mistične pojme, kot je omenjeni »sedež svetega moderne nacije«, uvede že v Novi reviji davnega leta 1994. Temeljna ideja tokratnega zbornika je v kritiki menda dominantnega »tranzicijskega demokratizma«. Pričakovano so kot vredni večnega boja zaznani nosilci ostankov socialistične miselnosti, klientelizma in kulturološkega monopola tranzicijske levice. Vsekakor avtorji iščejo trenutek za »novo pomlad« in se inspirirajo v zgodovinskem momentu slovenske osamosvojitve (1989–1991), ki ga želijo reanimirati.

Pogrešajo vrednote pomladi, ki so po njihovem pluralizem, nacionalna suverenost in evropska identiteta – te naj bi bile zapuščene, zato iščejo soglasje in se borijo proti polarizaciji, ki jo sicer njihov politični up Janša nenehno ustvarja. Zato v resnici lahko najdejo svoje pristaše le znotraj svojega ideološkega okvira, ki ga tvori desnica. »Približno vseeno je, kako poimenujemo vzvode statusa quo: partija, levi populizem, stranka samoupravnega socializma, kontinuiteta, globoka država, tranzicijska leвица, ideološki demokratizem ali še kaj,« so opisali svojo indifferenco do identifikacijskih označevalcev glavnega sovražnika.

Intelektualna podlaga za desno mobilizacijo

Zbornik želi nedvomno figurirati kot politično-ideološki manifest in ustvariti intelektualno podlago za novo desno mobilizacijo. Pri tem si avtorji pripisujejo moralni kapital osamosvojitve, da bi z njim legitimirali današnjo politično polarizacijo in odmik od liberalnih demokratičnih standardov pod pretvezo omenjenega »soglasja«.

V manjšem delu nova knjiga s svojo ambicijo spominja na zbornik Sproščena Slovenija, ki ga je Nova revija izdala leta 1999. Kasneje je notorična sproščenost postala ideologem Janševe politike in oblasti – koncept sproščene Slovenije je postal zmagoviti slogan za

njegovo prvo zmago na državnozborskih volitvah leta 2004, o čemer sem podrobno pisal sprti vsa leta in končno tudi v svoji knjigi [Sproščena ideologija Slovencev](#).

25. septembra istega leta je na Kongresnem trgu v Ljubljani potekal velik shod pod naslovom »Za sproščeno Slovenijo«, ki ga je usmerjal Jambrej kot predsedujoči Zboru za republiko, Janševemu intelektualnemu gremiju. Mobilizacija je bila uspešna in 3. oktobra je njihov favorit prvič zmagal na državnih volitvah. Presenetljivo podpisani uvodničarji pod nov zbornik, tj. Jambrej, Petrič, Puhar, Rupel, Štuhec, Turk in Zalaznik, v uvodu pribeležijo nekakšen »disclaimer«, v katerem omenjajo sproščenost iz leta 1999 kot v nuji izbran izraz, s katerim so nadomestili pojem osvoboditve:

»Posamezniki so trdili – in še vedno trdijo –, da je bila osamosvojitve, torej ustanovitev narodne države in uvod v demokracijo, nekakšen zasilen premor ali celo začasen zastoj v razvoju sistema, ki so ga imenovali samoupravni socializem. Privrženci starega sistema so se temu premoru prilagajali na mnoge načine, nekateri so ga – zaradi dobronamernosti in napak novih strank – celo izkoristili za svoje udobno preživetje oz. za vrnitev na oblast. Sčasoma smo se navadili na te razlage, ki so precej zastrle slovensko sprostitev. Ta beseda se je znašla na naslovni strani Nove revije (Sproščena Slovenija, obračun za prihodnost, 1999) in smo jo uporabljali namesto zlorabljenega 'osvoboditve'.

Ugotovitev je pomembna, saj nas opomni, da sami sebe razumejo kot nadaljevalce projekta iz leta 1999.

Zloraba zgodovinskih dogodkov in spomina

Janševa sproščenost je ves čas predpostavljala dihotomijo med »nami« in »njimi« – tranzicijsko levico, udbomafijo, komunisti in vsem, kar je omogočil tokrat izpostavljeni tranzicijski demokratizem. V preteklosti je sproščenost kot ideološki označevalec desnosredinske hegemonije pogosto delovala kot krinka za vsebinsko podprto čistko, kjer so se menjavali kadri v kulturi, medijih, sodstvu, seveda pod spretno uporabljeno retoriko pluralizma. Kar počne družina okoli Jambreja, je v veliki meri perfidna zloraba zgodovinskega spomina, čemur se slovensko zgodovinarje ne zna dovolj intenzivno upreti, podobno kot tudi ne politika.

Podobno Janša uporablja preteklost, predvsem osamosvojitvene procese, kot politični kapital, ki ga poskuša monopolizirati: prisvaja si osamosvojitve, demokratizacijske procese in »pomlad« kot svojo inovacijo, ponuja svoj ideološko platformo, znotraj katere največ šteje priseganje na slovensko nacijo, vse odklone od svoje načrtane poti pa nato razglasa za pomanjkanje domoljubja. Na koncu z istomišljeniki vsakič ponuja »soglasje« kot nekakšno dobronamerno gesto odprave političnih razlik, čeprav gre v resnici za poziv k hegemonizaciji, ne k pluralizmu.

Naslovnica novega Jambrekovega zbornika

Janša za razum, levica proti njemu

Janšev prispevek v zborniku nosi pomenljiv naslov »NAPREJ V NORMALNOST ali kako zmagati v vojni za razum in za sproščeno Slovenijo«. Spomni nas, da ob sproščenosti in njenem nasprotju, torej nesproščenosti, vzpostavlja še eno dihotomijo, tokrat paralelno: sproščenost pomeni normalnost, nesproščeno nasprotje, proti kateremu se pogumno in plemenito bori, pa je kakopak nenormalno.

V besedilu poziva k ustavni večini razuma za dopolnitve naše ustave, za kar pričakuje »nov ustavni dogovor za sproščeno Slovenijo, ki doslej prav zaradi levičarske vojne proti razumu in za svoje privilegije ni bila sposobna zadihati z obema kriloma pljuč.«

Levica je torej nerazumna in vodi vojno proti razumu, zaradi česar ne moremo dihati. S sintagmo »ustavna večina razuma« z novo politično retorično formulacijo sugerira novo vladno koalicijo, ki jo bo vodil kakopak on. Ustavna večina predstavlja dvotretjinsko večino v državnem zboru, s katero bi lahko spreminjal ustavo, imenoval ustavne sodnike in sprejemal ključne institucionalne odločitve, kot je npr. sprememba volilnega sistema.

Razum je kakopak tisti, ki je na njegovi strani in njegov zaveznik ob sproščenosti, to pa pomeni, da stavi na zdravo pamet in pragmatizem, ki ga po njegovem demonična tranzicijska levica, ki ju neodgovorna, antinarodna in radikalna, ne zmore.

Novi politični slogani

V praksi torej pomeni, da poziva k hegemoniji desnih strank, s katerimi bi presegel blokade v državnem zboru in oblikoval široko, ideološko sorodno koalicijo, ki bo opravila z radikalnim kulturnim marksizmom, levim aktivizmom in seveda globoko državo, kot glasnik razuma in sproščenosti.

Nov politični slogan oziroma retorični konstrukt, ki ima ideološki in strateški pomen, je v besedilu neposredno povezan z doseganjem zdaj že malce pozabljene sproščene Slovenije. Tudi sam dodatek »razuma« opravlja ideološko funkcijo, saj se s tem namiguje, da so njegove politične ideje in vrednote edine takšne, razumne, medtem ko

politične alternative (npr. levica, liberalni centri) prikazuje kot nerazumne, škodljive in ideološko nevarne.

Podobno kot drugi avtorji iz zbornika zato stavi na karto izvajanja posebne zgodovinske misije, na kateri so se znašli protagonisti. Na njej so vsakič, če so na oblasti ali niso. Zaupati jim moramo, saj nas bodo rešili iz brezna zablod tranzicije, postkomunizma, tranzicijske levice in udbomafije, nas popeljali v normalnost, naredili za razumne in nas dokončno sprostili.

Stvarni in imenski indeks

(Indeks je zgolj ilustrativne narave, za vse zahtevane zadetke uporabite iskalnik po dokumentu)

- filozofem, 17, 21, 171
- filozofija, 14, 19, 39, 40, 42, 109, 203
- die Gelassenheit*, 13, 39, 40, 41, 42, 158, 164, 168, 171, 180, 206
- Golob, Robert 175, 176, 178, 180, 181, 182, 204, 208
- Heidegger, Martin 13, 17, 21, 40, 41, 42, 172, 206
- Hribar, Spomenka, 27, 28, 37, 38, 76, 77, 160
- ideologem, 13, 27, 57, 94, 117, 136, 137, 171, 186, 187, 201, 206, 209
- ideologija, 16, 17, 19, 21, 136, 142, 180, 207, 209, 210
- Jambrek, Peter, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 30, 31, 34, 36, 37, 38, 48, 73, 76, 82, 87, 89, 103, 104, 105, 119, 120, 158, 163, 164, 165, 169, 170, 181, 182
- Janša, Janez, 17, 18, 19, 26, 30, 31, 32, 47, 53, 57, 61, 66, 73, 82, 84, 86, 91, 108, 109, 110, 111, 112, 117, 119, 127, 128, 130, 132, 134, 136, 137, 138, 160, 180, 181, 183, 184, 185, 187, 188, 189, 191, 192, 193, 201, 202, 203, 204, 206, 207, 208, 209
- Logar, Anže, 181, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 192, 193, 194, 195, 196, 198, 208, 209
- mediji, 37, 103, 123, 166
- Nova revija Nova revija, 16, 20, 22, 25, 27, 30, 38, 40, 76, 77
- oblast, 2, 3, 19, 22, 24, 36, 38, 44, 47, 62, 77, 105, 107, 137, 158, 166, 169, 181, 204, 213
- Pahor, Robert, 34, 47, 48, 56, 57, 58, 60, 61, 65, 67, 70, 78, 82, 88, 91, 94, 113, 115, 116, 117, 118, 121, 127, 128, 140, 142, 143, 159, 182, 185, 186, 187, 188, 195, 196
- Rupel, Dimitrij, 22, 26, 27, 28, 30, 31, 34, 35, 36, 38, 63, 71, 86, 106, 107, 119, 163, 164, 165, 169, 170
- SDS, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 26, 31, 32, 33, 70, 82, 84, 91, 98, 99, 100, 108, 109, 110, 111, 114, 115, 117, 133, 163, 179, 183, 185, 186, 187, 189, 190, 193, 194, 198, 199, 201, 203, 204, 208, 210

sproščenost, 13, 14, 16, 17, 18, 28, 29, 32,
33, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 47, 48, 49,
50, 55, 60, 61, 63, 65, 66, 68, 70, 71, 76,
78, 83, 86, 89, 90, 91, 93, 94, 96, 97, 98,
100, 102, 103, 106, 113, 114, 115, 116,

118, 119, 120, 142, 157, 164, 165, 171,
172, 174, 179, 180, 181, 187, 206

Zbor za republiko, 26, 27, 29, 34, 63, 67,
76, 81, 82, 109, 119, 187

www.vezjak.com